

Új Élet

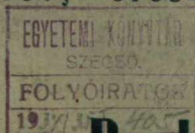
Az ifjú katolici

írózata

Tartalom:

Prohászka Ottokár gondolataiból. — Takács Menyhért: Hit és tudomány. — Pfeiffer László: Dialógus a vonatban — Istenről. — Mailáth püspök leveléből. — Mécs László: Egy ember keresi az anyját (vers). — Aradi Zsolt: Katolikus feladatok a Dunavölgyében. — Pfeiffer Miklós dr.: Évfordulóra. — Pongrácz Kálmán dr.: Unalmas világ. — Esterházy Lujza: A kat. akció Lényege I. — Kovács Gyula: Falusi kép. — Kossányi József: Induló (vers). — Kühnelt-Leddkin Erik: A kikapcsolt Isten. — Havas Vilmos: A munka. — Sprenger M. Mercedes dr.: Ahol már bontakozik az új rendiség. — Ujhelyi Béla: Gandhi és Krisztus. — Borsos Mihály: Szociofoto. — Czákó József: Az új ember. — Fórum (Rády Elemér — Krammer Jenő Középiskolások). — Olvasóink köréből — Róma Szava. — Ifjúsági — gazdasági — kulturális kérdések szemléje. — Könyvek-írások. — mozgalmaink. — mozgalmaink és a sajtó — szerkesztői üzenetek. — Ssovjetorosz karrikatúra.

Kiadja a Prohászka Kör

12.

1933

JAN.

II. évf.

1. sz.

Ára 4 Ké

AZ ÚJ KATHOLICIZMUS FOLYÓIRATA

SZOCIÁLIS ÉS VILÁGNEZETI FOLYÓIRAT

MEGJELENIK ÉVENTE TIZENEGYSZER

A Prohászka Körök Szerkesztőbizottsága nevében szerkeszti:
RÁDY ELEMÉR.

Budapesti szerkesztő:

Czakó József
Budapest IX.
Ráday u. 43-45.

Prágai szerkesztő:

Sinkó Ferenc
Praha, Pankrác,
Husova 8. II.

Erdélyi szerkesztő:

Venczel József
Cluj-Kolozsvár,
Str. Universitii 10

Szerkesztésért és kiadásért Suhaj Béla dr. felel.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Košice—Kassa, Fő ucca 30.

Előfizetési díj egy évre 30 Kč, 6 pengő, 180 leu. Egyes szám Ára 4 Kč.
Szerkesztőségnek szánt levelek és kéziratok az alábbi címre küldendők:
Košice—Kassa, Mikes Kelemen u. 6.

II. évfolyamunkat

kezdjük meg jelen számunkkal. Egy esztendő munkáját zárjuk le s új akarattal, kitartással indulunk neki az új esztendőnek. Tudjuk, hogy olvasóink és barátaink köre az új esztendőben is csak gyarapodni fog, mint a múlt éven is. De látjuk azt is, hogy a hátunk mögött acsarkodók, a rossz-akarnokok is mindent megtesznek, hogy munkánkat elgáncsolják. Mi azonban bizva barátaink kitartásában és segítségében és azzal a hittel, hogy az igazság ösvényét tapassuk, tovább is megalkuvást nem ismerve fogunk haladni kitűzött célunk felé.

51013

ÚJ ÉLET

Az ifjú katolicizmus szociális és világnézeti folyóirata.

FŐSZERKESZTŐ:
Rády Elemér

II. évfolyam
1933.
(12 – 22. szám)

Kassa, 1933.

✓

TARTALOM:

Cikkek, tanulmányok.	Lapszám
Aradi Zsolt: Katolikus feladatok a Dunavölgyében	7
" " Mif jelent nekünk Chesterton	249
Amerika válaszfuton	540
Alszeghy Zsolt: Előadás Mécs Lászlóról	173
A Prohászka Körök Kongresszusa elé	321, 390
Balla Borisz: November tizenhárom. (Regényrészlet)	591
" " Különös párbeszéd	547
" " Ami hat és ami nem hat	353
" " Lelkek krízise	110
Bangha Béla S. J.: Husvétii zászló diadalmi zászló	161
Baráth Kázmér: Az Új kultúra kezdetéről	191
" " Pauler Ákos emlékezete	671
Czakó József: Az új ember	30
" " Kat. nyári egyetem Esztergomban	348
Czvank László: A magyar katolikus akció Szilvesszéken	471
Csávossy Elemér S. J.: A szent év küszöbén	49
" " Kibontakozás	175
Cottely István dr.: Voltam Kassánál	239
" " Az új iskolatörvény	57
" " Valutaper-világnézet	166
Dénes Tibor: Megálltam Paál László képei előtt	369
Ember Tamás: Alkonyat	550
Endrefalvy Ottó: A Kat. pedagógia a ma és holnap embere mellett	155
Eszterházy Lujza: Irodalmi mozgalmunk missziója	618
" " A katolikus akció lényege	18, 60, 131, 454
" " Felelősek vagyunk nemzetkisebbségünkért	379
" " Ellenségszeretét és nemzethűség	289
Féja Géza: Levél Herczeg Ferenchez	525
Franciscy Lajos dr. emlékére	265
Franciscy Lajos dr.: Elvétefik föletek az Isten országa	97
Grentrup Thodor: Erkölcsbölcseleti alapelvek az anyanyelven való vallásoktatás ügyében	214, 342
Gyárfás Elemér: Az erdélyi kat. Státus átszervezése	100
György Lajos: Az iskola válsága és új iránya	644
Györy Kálmán: Fiatalkat. tanítók programja	497
Havas Vilmos: A jövő ker. társadalmának alapja	427
" " Az új társadalom felépítésének alapelvei	322
" " A munka az Egyház felfogásában	245, 298, 373
" " A munka	23
" " A keresztény tulajdon	613
Illésházy Gyula: Hozzászólás a kat. akcióhoz	294
Ivánfy G.: A szlovenszki magyarság és a szövetségesei	508
Juszt Gyula: Kritika a kat. költészetéről	261
Ijjas Antal: Fiatalságunk irodalomszemlélete	252
Jankovics Nelly dr. Marcell Mihály	134
Jacobs Andrew: Modern nevelés régi elvekkel	407
Kézai Béla: Az Egyház és a harmadik birodalom	626
Kováts Gyula: A háború és a gyermek	219
Kovács Gyula: Falusi kép	19
Komló István: A bécsi marxisták iskolareformja	210

Kühnelt Leddhin Erik : A kikapcsolt Isten	21
Letocha József : A szövetségesei kérdés fontossága	506
Lorenz Jakob dr. : A társadalmi rendszerek típusai	126
Lukács Mansvét : Munkáskérdés-Fontoskérdés	183
Major József : Történetiszemlélete reformmunka	500
Mészáros Árpád : Egy új falumozgalom elé	388
Mécs László : Hamerii, Palesztina költője és agitátora	123
Marcell M. : A bontakozó élet	227
" " Az ifjúság túlértékelése	340
Marek Antal : Bécsi notesz	623
Maritain, Jacques : Művészet, bölcsélet, Isten	363
Nagy Tőhötöm : Új utak felé :	225
Nagy Ferenc S. M. : A katolikus egyetem	578
" " A fribourgi állami kat. egyetem	646
Oláh György : Mikor az Egyház harcba száll a falánszter ellen	254
Olasz Péter S. J. dr. : Regény a kassai diákéletről	283
Pongrácz Kálmán dr. : A nemzeti és nemzetközi Isten	601
" " Unalmas világ	15
Possonyi László dr. : Magyar prozairók 66, 118, 196,	315
Pfeiffer László : Dialógus a vonatban Istenről	3
" " Moszkvai Katakomba	257
" " A korporatívív rend	442
Pfeiffer Miklós dr. : Válasz két kérdésre	137
" " Évfordulóra	11
" " A kat. világnézet	422
Pethő Sándor dr. : Apponyi élete és egyénisége	169
Porubszky Géza : Lehet-e a nacionalizmus öncél	103
Rády Elemér : Középiskolások	31
" " Kongresszusi megnyitóbeszéd	418
" " Jogászok munkaprogramja	488
" " Kézfogás	148
" " Eszteendő végén	589
Rass Károly : Az ifjúsági probléma	531
Reisinger Frieda : Új iskola, régi iskola	409
Rejőd Tiborc : A gondolat és a tett	283
" " A DRAC vagy a becsület logikája	70
Reményi József : Az amerikai magyarság	115
" " A mi Amerika irodalma	293
" " Amerikai vélemény az európai irodalomról	607
" " Amerika erkölcsi ruganyosság	534
Részletek a püspöki karnak a Dérer féle iskolareform ellen kiadott körleveléből	150
Schalkház Sára : Munka után	78
Szmetkay József : A modern kat. szociális líra	305
" " Mécs László : Legyen világosság	228
Siklóssy Imre : Az új tanárgeneráció útja	493
" " A tanulóifjúság szemszögéből	404
Schleicher Pál : A középiskolások és a Prohászka kör	85
Sprenger M. dr. : Ahol már bontakozik az Új rendiség	27
Steffner Andrea : Az erdélyi kat. nőmozgalom	318
gr. Szécsényi György : Kapitalizmus-e a mai rendszer	75
Szemlér Ferenc : A román korporatista mozgalom	312
" " Az orosz forradalom a nagy francia forradalom tükrében	164

Sztranyovszky György: Jogászhivatál a kat. akcióban	79
" " Kulturforekvéseink	481
" " A Jamboree erkölcsi mérlege	555
Szvatkó Pál: Oszlik: a lélek barna gyásza	554
Takács Menyhért dr.: Hit és tudomány	1
Tamás Lajos: Tehetség és jellem	259
Tüske Béla: Az egyház útja a sporthoz	188
Ujhelyi Béla: Gandhi és Krisztus	28
Venczel József: Erdélyi Könyv a nemzetiségi kérdéséről	63
" " A tanárképzés problémája Erdélyben	152
" " A Majlát Kör pedagógiai szemináriumának munkája	346
Zombory Antal: Dolgozó leányok	242
Költemények.	
Ágoston Julián: Valahonnan fény-üzenet	617
" " Ó ha a favasz	382
Brezina Otokár: Anyám	622
Borsos Mihály: Egy ember	258
" " Szociofofo	29
Claudel Paul: Boldogasszony Anyánk	534
Jolsvai Elek: Csodálatos éj	314
Kiss Jenő: Carmen Rusticum	314
" " Egyedül	386
Kossányi József: Fekete Zsoltár	84
" " Induló	20
" " Ejjéli kiáltás	194
Mécs László: Egy ember keresi az anyját	6
" " Kényszer leszállás	187
" " Liliput határán írt elegia	530
Reményik Sándor: Krikkraxok	377
Reményi József: Mit adhatok a csontváznak	365
" " Hamvazó szerda	238
" " Szneffek	199
Rónay György: Bölcsök balladája	389
" " Éj a keresztf alatt	547
Sik Sándor: Imádság a bálvány előtt	606
" " A torony	301
Sinkó Ferenc: Hangoshiradó	
Tamás Lajos: Oszlopok	629
" " Együtt keringjük	320
" " Titanic	379
" " Közlegénysors	122
" " Szegények lakása	122
Viplak Vince: Isten országa bennünk teljesüljön	62
Róma szava, ... 32, 87, 138, 201, 324, 391, 558, 630	
Ifjúsági kérdések, ... 32, 88, 141, 201, 213, 325, 393, 559, 630	
Szociális, kulturális, gazdasági kérdések, 34, 90, 141, 202, 269, 329, 397, 562, 631	
Film, művészet 145, 208, 276, 339, 403, 576	
Könyvek-Írások 43, 93, 144, 205, 273, 327, 400, 556, 636	
Olvasóink köréből 129, 329	
Pedagógiai és Iskolaügyi szemle 148, 210, 277, 340, 404, 578, 644	

Idézetek—Karikaturák—Szerkesztői üzenetek.

ÚJ ÉLET — 1. SZ.

Ráírjuk az új évre a Jézus szent nevét, ha e szent név világosságában tekintjük az időt, s ha e szent név s e szent vér erejében éljük át az évet. Jól mondják, hogy a jövőendő homályos és sötét, mint a kora reggel; csak éppen egy-két lépésnyire látni benne. Ha akarod, tengernek, ködös tengernek is mondhatnák, melyen küzdeni, dolgozni, evezni kell, azt tudjuk; köd s bizonytalanság borong felette, s az embert sokszor környébezi a kísértés: ugyan hát minek élek? De gyujtsunk gyertyát, szentelt mécsset s állítsuk oda az új évnék s az egész jövőendőségnek szürke, ködös homályába: a Jézus nevének világosságában megnyílik a szemünk, a jövőendőség kétes homályja kiderül, s mi tisztába jutunk az idő s az élet iránt, s megtudjuk, hogy minek eljünk s megtudjuk azt is, hogy mikor lesz boldog az új esztendő.

PROHÁSZKA OTTOKÁR.

Hit és tudomány

Takács Menyhért dr. jászóvári prépost

A »La Croix« című nagytekintélyű francia katolikus napilap 1932-ik évi április hó 28-ikán megjelent számában ismertet egy angol munkát, melyet nem rég adtak ki Londonban »A tudósok vallása« cím alatt.

A könyv az »Osservatore Romano« figyelmét is fölhívta különösen azért, mivel az előttünk ismeretlen szerző nem kevesebb, mint 200 tudóstól kért és kapott választ az Isten létele vonatkozólag nekik feladott kérdéseire.

Ez a 200 tudós tagja az angol »Royal Society«-nek, amely a legnagyobb tudós társaság Nagybritániában.

Nem lesz érdektelen ezeket a válaszokat statisztikai kimutatás formájában nekünk is megismerni.

I. Kérdés: Hisz-e ön egy lelki hatalom létezésében? Igennel válaszolt 124, nemmel 13. Választ nem adott, vagy nem világosat: 66.

II. Kérdés: Hisz-e, hogy az ember bármely módon felelős szabad akaratáért? Igen: 173; nem: 7. Választ nem adott, vagy nem világosat: 20.

III. Kérdés: Tagadja-e a tudomány az Isten létét, úgy ahogy azt Krisztus tanította? Nem: 103; igen: 26. Választ nem adott, vagy nem világosat: 71.

IV. Kérdés: Hisz-e, hogy az emberi élet tovább folyik a test halála után? Igen: 47; nem: 41. Semmi, vagy nem világos választ adott: 112.

V-ik. Kérdés: Gondolja-e, hogy a tudomány fejlődése kedvező volt a vallásos életre? Igen: 74, nem 26. Semmi, vagy nem világos válasz: 90.

Ebből a statisztikából az »Osservatore Romano« két következtetést von le. Az egyik az, hogy a »Royal Society« tagjai többségének nincsenek elég világos ideái ezekről a dolgokról; másodsor, hogy azok között, akiknek világos ideáik vannak a legtöbben hisznek Istenben s a tudomány és hit harmóniájában.

Ezekhez a következtetésekhez járjuk hozzá a magunk megállapításait, amidőn a hit és tudomány kapcsolata fölött tartunk rövid elmefuttatást.

Ha Európa bármely országában ugyanezt a kérdést intéznők a tudósokhoz, a válaszból körülbelül ugyanezt a statisztikát állíthatnók össze, mint Londonban. Történeti tény, hogy a világ legnagyobb tudósai mindenkor hittek az Istenben s a tudomány és hit harmóniájában. Voltak, vannak és lesznek eltévelyedések a materializmus és a racionalizmus felé, de ezek az eltévelyedések tulajdonképpen nem a hitnek, hanem a tudománynak vannak ártalmára. Az istentagadó francia encyclopedisták tudománya a nagy forradalom véres borzalmait készítette elő. A tudomány Isten nélkül nem az emberi jólét előmozdításának szolgálatában áll, hanem az ördög országának eljövételét hirdeti a földön. Példa rászovjet Oroszország, ahol az istentagadás politikai dogmává lett, a tudományt megrontotta és haladását lehetetlenné tette. Tudósai voltaképpen nincsenek, csak fejünkásai és sem a szellemi, sem az exact tudományoknak nincsen etikája. És ez az etikátlan tudás nem képes tudománnyá kifejlődni, mert hiányzik belőle a tudománynak életet adó isteneszme.

A tudományos ismeretek a közönséges tapasztalás körén felül emelkednek, de tudományá csak akkor rendszereződnek, ha van bennök életető erő, miként a testben a lélek. E nélkül csak holt ismeretanyagot jelentenek, amely önmagától oszlásnak indul, mint az a test, amelyből elköltözött a lélek.

A tudomány lelke az isteneszme, amely ott él a bölcsékben és a jogban, a történelemben és eszthetikában, a remekírók műveiben és a filozófiában, a mathesisben és a természettudományok minden ágában. A Röntgen-sugarak épen úgy, mint Edison találmányai, meg a Rádió világraszóló hangon hirdetik az isteneszmét s az éltető lélekkel bíró tudomány halhatatlanságát.

A hit és a tudomány rokon fogalmak, melyek egymást kölcsönösen föltételezik és kiegészítik. A tudomány hittel kezdődik és igazodik. Aki tudományt akar szerezni, annak elsősorban hinnie kell annak igazságát, amit a tudományos ismeretek hirdetője tanít, hinnie kell, hogy az a tudós, akitől tanul, az igazságot és csakis az igazságot hirdeti és őt megtéveszteni nem fogja. Viszont a tudós, amikor tudományos kutatásainak határához elérkezett, az okok és okozatok szükségszerűségével megállapítani kénytelen, hogy a tudás lehetőségének határánál kezdődik a hit birodalma, az isteneszme, az a transcendentalis világ, — amelybe bepillantani, csak a hit világosságánál lehetséges. Azok az ún. tudósok, akik tudományos műveleteiket hit nélkül végzik, etikai cél nélkül dolgoznak. Ők az örök tagadás szellemei, miként Lucifer volt a pártütő angyalok között, vagy miként Mephisto alakoskodik a Faustok földi birodalmában. Gögös tudásuk ártalmára van az igazi tudománynak és megrontja annak erkölcsét.

Az erkölcsi eltévelyedés a tudományban nem új dolog. Egyidejű az az emberi gondolkodás történetével. Találón mondja Szent Ágoston: »De civitate Dei« című vallásbölcséleti nagy munkájában, hogy »Két ország van a földön. Az egyik lefelé tör egész az Isten megvetéséig, a

másik fölfelé emelkedik egész az Isten látásáig.»

Egyedül ez az istenlátó tudomány békítheti ki a megzavart emberiséget ezen a földön, csak az nyugtathatja meg sorsa felől. Ezt a célt volna hivatva szolgálni a tudósok plebiscituma, melyet fentebb idéztünk.

Egy szellemesnek tetsző szociál-bölcselő azt mondja, hogy »Az élet komédia azokra nézve, akik gondolkoznak, tragédia azoknak, akik éreznek.« Mennyire megtévesztő bölcséleti világnézet. Az életet csak az nézheti komédiának, vagy tragédiának, akinek nincsen hite. A hívő lélek a legkomolyabb dolognak nézi az életet, amely az örökkévalóság elbiskolája; viszont a földi mulandóságban rejlt tragikumot — bármily keserű is az — nem találja vigasztalannak, mert rendületlen hite szerint a földi halállal az örök élet kezdődik, amelyhez hozzá van fűzve az üdvösség reménye.

Az ifjú katolicizmus folyóirata: az »Új Élet« a hit és tudomány harmóniájának magas színvonalú hirdetője. Egy valóságos »Actio catholica«, amelynek szellemében élt és fáradhatatlanul dolgozott a megdicsbült Profetászka püspök, az egyetemes kereszténység egyik legnagyobb apológétája az újabb időkben. Az ő nagyszerű tudománya hit volt és hite nagyszerű tudomány, amelynek szent termékeit örökségül hagyta reánk és mindazokra, akik a catholicitas-ban az egyetemes kereszténység üdvhozó megtestesülését látják. Az »Új Élet« ezt a megtestesülést írta zászlajára és fennem lobogtatja azt, hogy megvalósítsa hozzá fűződő reményeinket. Amit eddig tett és kívánt, az több és szebb, mint amennyire gondolni mertünk. Adja Isten, hogy egyre nőjön olvasóink tábora, akik egy boldogabb jövő reményében Óbenne hinni, Őt szeretni, Neki szolgálni akarnak és tudnak!

Dialogus a vonatban — Istenről

Részlet egy utlnaplóból.

Pfleiffer László

Még bennem égett a baseli hypermodern szt. Antal templom szinte apokaliptikus monumentalitása, mikor már a Rajna hídján zörgött a vonat és én kibámultam a csipős márciusi éjszakába. A svájci parton még vékony hó fekiidt, a német parton már alig, mintha a hó is respektálná a határokat. Alattam a Rajna, a németek folyója, még a nemzeti imádságukba is belekerült. Úgy szerethetik, mint én a mi öreg Dunánkat. Valami elfogódottságtélel éreztem a Rajna fölött, most léptem be életemben először Germánia földjére. Hangulatos éjszaka volt, a metsző hideg szélben már volt valami a koratavasz éltető lehetőségéből. Basel Bad állomásra értünk, a német határállomás.

Csak akkor vettem észre, hogy eddig egyedül voltam a fülkében, mikor egy hölgy foglal helyet velem szemben. Magas, szőke, germán típus. Már az első percre szimpatikus. Egy könyvet olvas. Majd jönnek a konvencionális kérdések: hová utazom, honnan jövök, mi a foglalkozásom. Ő is elárulja, hogy ritmikus tánctanár és Stuttgartba utazik. Beszél a művészetéről, mely a torna, tánc és mimika szintéziséből keletkezett és az utóbbi időben nagyon érdekes művészetté fejlődött ki. Egyre lelkesültebben magyaráz a pantomimról, a táncoktatóról, Rudolf

Lábánról és azt állítja, hogy ez a állirányzat a korunkat legjobban kifejező művészet. Érdeklődéssel hallgatom szavait és az előbb tervezett alvásról fájó szívvel bár — de lemondok, különösen mikor filozófiai, sikralendül a beszélgetés. Elismeréssel állapítom meg magamban, hogy mint laikusnak, elég széleskörű filozófiai műveltsége van. Egy nő, aki Kantot olvassa! — imponál nekem.

Már vagy egy órája beszélgethetünk, mikor — mint valami pisztolyt — nekem szegezi a kérdést:

— Maga többször említette Isten nevét. Mit ért ezalatt? —

Őszintén szólva meglepett a kérdés bár már gondoltam, hogy előbb-utóbb ide fogunk kilyukadni. Szavaiból kivettem, hogy — mint aféle vérbeli német — hegelianus. Sőt mikor Steiner Freiheitsphilosophie-ját dicsérte és a dornachi Goetheanumot említette, még tisztábban láttam szellemi orientációját. Próbáltam neki filozófiailag definiálni Istent.

— Mindennek legvégső oka, a legfőbb Jóság, Szépség Tökéletesség. — de ő csak gúnyosan mosolygott erőlködésemen és nem elégedett meg a definíciómmal. Bosszantott ez a gúnyos mosoly! Kis szünetet tartottam és kinéztem az ablakon, észre se vettem, hogy már elröpiültek ablakunk alatt Freiburg in Breisgau, Baden-Baden, számomra eddig csak a földrajzkönyvből és menetrendből ismert nevek, hová annyit vágyakoztam elmerengve az atlaszom felett és mindegyiket valami csodálatos, sejtelmes érzellel teltettem meg, amiből most semmit sem éreztem, mert a vonat rohant és nem hagyott időt a reflexiókra, no meg ez az éjszakai beszélgetés Istenről érdekesnek és izgalmasnak ígérkezett. Ilyen gondolatok kergetőztek bennem, mikor utitársam folytatta:

— Számomra Isten csak egy üresen kongó név, amivel a természet erőit összefoglalják. A világmindenség evolúció erőit az ember istenné személyesítette. —

Furcsán, szentségtörőn kongtak ezek a szavak a puha, koratavaszi, csodálatos éjszakában.

— Szóval identifikálja a világmindenséget Istennel? —

— Igen — felelte — személyes Isten nem létezik — és fürkészően nézett rám, hogy vajjon mit fogok erre felelni.

Hirtelen, szinte intuíciónyszerűen egy, még a gimnáziumban tanult apologetikai érv jutott az eszembe. Ezt a monizmusra alkalmaztam:

— Maga belép egy gyönyörű székesegyházba, például a maguk remek kölni dómjába, vagy egy képkiallítás egyik nagyszerű vászna előtt rajongva megáll, hogy magábaszívja a művész minden színét... Identifikálni fogja a dómot az építőjével és azt fogja tartani, hogy a festő és vászna egyek?... —

A hasonlatnak drámai hatása volt. Utitársam szemöldöke egy gondolatnyit megrezdült, látszott rajta, hogy meglepte a gondolatmenet, mert a kauzális istenbizonyíték vaslogikája alól nem lehet kitérni. Az okság törvényét — ha egyesek tagadják is — praktikus általánossága miatt a mindennapi életben mégiscsak mindenki szükségképpen elismeri és alkalmazza.

Csend lett, jól lehetett hallani a mozdony zakatolását. A csend mélyen nagy események vajudtak. Egy lélek most találkozott először a Végtelennel. Az uraktól levetett, német tradícióvá kövesedett hegeli ideológia szükségnek bizonyult, a vak lélek észrevette, hogy van egy harmadik dimenzió is: a metafizikai és ez a felismerés rádöbbsentette az élet zúgó forrásaira. Mélységesen emberi pillanatok voltak ezek mintha az

idő felett lebegtünk volna. Közben a párás ablak mögött derengeni kezdett; néhány halvány fénysugár vívta csatáját a sötétséggel. Fehér, tejszerű köd feküdt a mezőkön... Hajnalodott. Ugy mint annak a lelkében, aki ott ült velem szemben; lehajtott fejjel, hallgatagon...

— Hajnalodik — állapította meg ő is de nem volt konzekvens önmagához, menekült az előbbi gondolattól, másra terelte a beszédet. Most meg én mosolyogtam fölényesen, mikor visszaigazítottam a beszélgetés eredeti vágányára.

Még sok mindentről beszélgettünk: kommunizmusról, politikáról; meséltem neki a Hallgatás Völgyéről, Vale Sainte-ről, ahol csak a lélek beszél meg a forrás csobog monoton, egyformaságban, mint az örökkévalóság... És éjszaka a karthauziak zsolozsmája úgy húz a metafizikai mélységek felé, mint az örvény.

*

Stuttgart közeledett. Piszkos elővárások, magas gyárkémenyek jeleztek jöttét. Lassít a vonat, váltók kattognak, egyre több sínpár fut mellettünk. Utitársam készülődik. Feladom a kabátját. Kezét nyújtja, a nevem mormolom. Néhány fonák, rövid szó arról, hogy milyen kellenies volt számunkra egymás társasága. (A hallgatás most jobban esett volna, Hosszan utánabámulok, még el nem tűnik a kijáratnál. Neki talán egy szép emlék marad ez az éjszaka, amikor találkozott Istennel. (Egy Adyvers motívum?) »Csöndesen és váratlanul átölelt az Isten« »Nem jött szép

Részlet Mailáth Gusztáv püspöknek

az »ÚJ ÉLET« szerkesztőségéhez írt leveléből:

Kedves ifjú Barátaim!

Haladjatok a megkezdett úton, mutassátok meg saját magatokon a katolicizmusban rejlő örök ifjú erőt. — Áldását küldi munkátokra

Mailáth püspök.

tűzes hajnalon, de háborus éjjel.) És itt mellbevág a Hátha! Hátha egy szikrát csiholtam, ami gyújt és elég a régi faház, hogy egy új dóm épüljön helyébe. Hátha a kis hőcsuszamlás, ami sarkam nyomán támadt, egyszer lavínává fog nőni?... Mert a lélek és kegyelem törvényei kiszámíthatatlanok. Durbal is így kezdte... Werfel is...

Ez a gondolat nagy örömmel tölt el és ahogy most nézem ezt a hajnali állomást, sürgés-forgását, sohselátott arcait, kiadáló csokoládé- és cigarettárusait, meg a gótbetűs táblát:

Stuttgart — megértem, hogy kisgyerek koromban a térkép fölé haljva miért éreztem olyan sejtelmes, definiálhatatlan, csodálatos érzelmet, mikor gondolatban, utazva maszatos kis újjammal rámutattam egy helyre és kibetűztem: Stuttgart.

Előfizetőink és olvasóink

szives elnézését kérjük, hogy lapunk jelen számát megkésve küldjük szét. Nyomdatechnikai okok azonban arra kényszerítenek, hogy lapunkat ezentul nem a hónap elején, hanem minden hónap második felében jelentessük meg.

Egy ember keresi az anyját.

MÉCS LASZLÓ.

Egy ember jött ma hozzám, hogy megkeresse anyját!
Leült az irodában sötétben, hallgatag.
Kint országos sirással borzongott a november.
A vándor bakkancsából sár csurgott és csatak.

Egy ember jött ma hozzám. Vannak mély tengereknek
alján a nagy nyomástól eltorzított halak
s vannak örökvihar-vert vidékeken ily torz fák,
amely lélekkel jár-kei a torzonborz alak.

Az anyját sose látta, mert szerelem gyerek volt.
Ugy jött világra, mint egy botránykő, bűn-tanu,
tört liliumok kertjén kiáltó szegény-cégér
s lelenche dugta anyja, ki már por és hamu.

A lelencház kiadta valami vénasszonynak
"nevelni", városvegi félig zsványtanyán
Erdélyben. Ott tanulta ismerni a világot.
A vénasszonyt így hívta: „Kedves öreganyám”.

Aztán ment pékinasnak. Etették pofonokkal,
itatták átokszóval; emberséget tanult.
Mikor segéddé érett, keresztlevél kellett
s mivel nem volt, kirugták. Megölte őt a Mult.

Munkába nem fogadták, mert nem volt munkakönyve.
Lopott, koldult, csavargott a szerelem fia.
Börtön. Bűn. Ujra börtön. Majd hontalanság címén
magyar határra tette az új Románia.

Bujkált. Börtön. Bűn. Börtön. A magyarok megúnták
és Csehszlovákiába küldték mint hontalant.
Innen kitoloncolták, de visszajött. Az anyja
itt született. Kutatja mint dúcáf a galamb

Trianontól egész a Fekete Óceánig
drótsövény, szuronyerdő, hivatalnok-közöny.
Ezek között vergődik, vérzik, bujkál egy ember!
Anyja (Nemjő Teréz) itt nőtt a Bodrogeközön.

Hol született? Ki tudja? Az anyja mindig szolgált.
Még Nagymagyarországon szülte meg valahol.
Most három állam úzi mint dúvadfajta ordast
s nincs hely mely befogadná, nincs közösség, ahol.

Nem ismert anyamellet, mely megszoztatja mézzel
egy életre az embert, mint föld az ágakat.
Nem ismert anyaszívet, mely megszoztatja fénnvel
egy életre a lelket, mint plántákat a Nap.

Nem anyja anyaföldünk, sem anyaszentegyházunk.
Vallása nincs. Nem is volt. Nem anyja a Haza.
Csak mostohái voltak! S most ezt a bűn-s fegyház-únt
embert a honvágy bánja! Hova menjen haza?

Szeretne hazamenni a tisztas emberségbe,
 csalánból a családba! Szeretne lenni pék
 s sütni a barátság s a jószág sok kalácsát
 s madárfióka száju pulyát etetni még!

Azért kutatjt anyját, a hovatarozását!
 Az anyakönyvben nincs meg. Gyötrődöm hallgatag.
 Ő visszamegy sötétben a síró novemberbe,
 szétroncsolt bakkancsából sár csurran és csatak.

Katolikus feladatok a Duna völgyében

Copyright by Új Élet és Korunk Szava.

Aradi Zsolt

Valahányszor az új katolikus generáció fegyelmezett és határozott fellépéséről szó esik, sajnálattal kell észrevennünk, hogy még katolikus oldalon is, de legfőképp a nemkatolikus közvélemény oldalán a csodálat jobban mondva a csodálkozás az az érzés, amellyel bennünket fogadnak. Újdonság vagyunk, új és újszerű és igen sokan hajlandók azt hinni, hogy mindazt, amit hoztunk, mi hoztuk, mi agyaltuk ki, mi teremtettük meg. Holott tulajdonképpen csak arról van szó, hogy ez az új katolikus generáció, *a világegyház példájától ösztönözve*, megtalálta azt a formát, melyben a ma katolikus gondolkozásának, politikájának, irodalmának — egész fellépésének — haladnia kell. Az új katolikus generáció csak két teljesítményért érdemel dicséretet.

Elsősorban azért, hogy *katolikus* mert lenni, univerzálisan mert gondolkodni, amikor ma az egész világ a katolikus nagyrésze is részletigazságoknak hódol és fiktív univerzumok kedvéért az Egyházat másodrendű, külsőséges szerepre degradálja. Olyasvalami végső pótlékká, amibe talán bele lehet kapaszkodni — a legutolsó szükség esetén. Az új katolikus generáció Magyarországra nem hozott újat, csak a meglevő szavakat monlotta ki másként. Nem jött tradíciót törni, hanem tradíciót megerősíteni. Nem jött tekintélyt rombolni, hanem azt a maga módján megerősíteni. Nem jött forradalmat csinálni fegyverrel, és vérrel, hanem forradalmat intézményekben, az emberek gondolkozásában, megjavításában.

Másodsorban azért illetheti elismerés, hogy nem félt az újítás vádjától, a katolikus és a reakció vádjától a másik oldalon. A katolikus oldal felé ezt mondja: ne keressetek mozgólódásunk mögött rejtett célokat, mert mi fehér papírlap vagyunk, őszinték, hűségesek, emberi hibával telve, — de mindannyian azt szeretnénk, ha Szent Ferenc és Lisieuxi Teréz gyermeki naivitását és tisztaságát, akár egy ezredrésznyi fokban is el tudnánk érni. *Óvakodjatok attól, hogy bennünket elgáncsolni akarjatok*, mert ez az eljárás nem méltó Krisztus egyházához, a nyílt emberek gyülekezetéhez, ahol bizonyos keretek között mindenkinek szabad véleménye lehet. Aki nem hiszi el, hogy az új katolikus generáció nyíltszívű és alázatos éppúgy tud lenni, mint konciliáns tárgyalófél, annak azt feleljük, hogy a jó-hiszeműséget okvetlenül feltételezni kell.

A másik oldal legtöbbször szociális programmot és európai nívót hiányol. Mily könnyű itt a válasz. Európai nívó? Európa, azaz mindaz ebből a fogalomból, mely mélységet, magasságot és emberiséget jelent a kereszténységből született meg. Európa lényege és a kereszténység

azonosak. Igaz, hogy a tehetségtelenség; mely szörnyű bűnné tud aljasodni, ha egyszer uralomra jut — különösen Magyarországon, éppugy diszkreditálta ezt a keresztény európaiságot, amint egyszerűen lenyelte és eltűrte, hogy kereszténynek nevezzék anélkül, hogy a kereszténység szociális programjából valamit is megvalósítani próbált volna. Az új katolikus generáció működésére Chestertont kell idéznem: Maradék nélkül el kell fogadnunk, amikor azt mondja, hogy a kereszténység, azaz a katolicizmus ma még gyermekcipőben jár. Kétezer év az emberiség történetében szép idő, de a végtelenhez kell csak viszonyítani, hogy épp oly jelentéktelenné tűnjék, mint egy szellőfúvás. A kereszténység óriási rezervoár, tenger, vagy bánya, ahol minden készen áll, csak közkinccsé kell tenni és ráerőszakolni az emberekre, még akaratuk ellenére is.

Az új katolikus generáció tehát ezt a munkát végzi. A XIX. század álmos, boldog liberalizmusa, a világháború őrzője tudatosították benne a tennivalókat és az a szellemi káosz, melyben él, megtanították szintetikusán gondolkodni, megkeresni az egység fonálát, rájöttek arra, hogyan kell a mai ember nyelvén beszélni és most már koncentrikusan indították meg a küzdelmet a guerilla-harcok helyett. A tét nagy: vagy az egészet, vagy semmit. A Korunk Szava egyik legutóbbi számában röviden foglalkoztunk a genfi sortűzzel, mely lázba hozta az egész világot. Megírtuk, hogy mi a jelentősége ennek a sortűznek a hisztérikus emberiségre nézve és hozzáfűztük: ime bizonyosság, e földön nincs nyugalom. Erre a kis cikkünkre egy igen komolyan gondolkozó, tehetséges, nemkatolikus fiatal publicista azt mondotta: Kár volt ily messze menni a következtetésben. A mi újdonságunk pedig éppén abban áll, hogy *nagyon messze következtetünk* és mindig végigmegyünk a fonálon, hogy egy-egy esemény okát, végét kikeressük, még akkor is, ha ez számunkra nagyon kellemetlen.

Rá kellett mutatnom a fentiekre, hogy megértessem, miért adtam Katolikus feladatok a Duna-völgyében címet fejtegetésemnek. Mozgalumokat az aktivitás hozta létre, ez pedig azt jelenti, hogy észszerűen, a körülmények mérlegelésével, a nagy áramlatokba bekapcsolódva, *legközevlebbi környezetünk* átformálását kezdjük meg. Egy nagyvonalú magyar katolikus akció, melyben nemcsak karitászszervezetek alakítása a program, bár ez is szép dicsérendő, hanem a lelki és materiális élet minden mozzanatára kiterjed, nem állhat meg az ad hoc gyűlésezéseknél. Tudnia kell azt, hogy hűtlen lesz a »katolikus« jelzőhöz, ha nem gondolkodik messzebbmenő nemzeti, szociális és egyéb szempontokra. Ezek a szempontok pedig azt mondják, hogy a magyar katolicizmus actio radiusa az egész Dunavölgyre kiterjed.

A világnak egyik legkiválóbb pénzügyi kapacitása Montague Norman jelentette ki a múltkoriban, hogy a bajok bajában a legfőbb szerencsétlenség, az, hogy az emberiség vezetői nem vallják be abszolút tudatlanságukat az úgynevezett válsággal szemben. A tényismertetés hiánya mellett pedig újabb katasztrófa, hogy a világ vezetői régi megszokott sémáik szerint akarnak, változtatni a dolgokon s emiatt napról napra jobban összerobognak problémáinkat. A katolikus felfogás e téren világos: megismerni a helyzetet s tisztán az igazság és méltányosság szerint megoldást propagálni. Ha ennek a valóban keresztény felfogásnak érvényt akarunk szerezni, akkor egy percig sem tagadhatjuk el magunk előtt, hogy élet-halál harcról van szó. A mai generáció, öregek és fia-

talok egyaránt egy olyan korszakba születtek, amilyen még nem volt a földön. Ha e borzalmak gigantikus arányairól évezredek múlva, egy talán boldogabb emberiség tudomást szerez, nem fogja elhinni, hogy ilyen határtalan különbségek voltak ember és ember között, s igazat fogadni annak a keresztény filozófusnak, aki megállapította, hogy az úgynevezett uralkodóosztályok és osztályuk életén kívül az emberiség többi részének sorsa kegyetlenebb a rabszolgaságnál. A keresztény ember akkor tenné meg valójában kötelességét a világkatasztrófa felé rohanó válsággal szemben, ha farizeuskodás és önámítás helyett a napnak minden percében lemondana önmagáról, még jobban, amint azt a körülmények kívánják és megteremtené *szeretetlenben is az új középkort*, melynek társadalmi és állami formái ante portas állanak.

Mi ismerjük a diagnózist, világunk és legközelebbi környezetünk állapotát. Ismerjük a számtalan katolikus és jóhiszemű világi orvoszereit, a pápák utsaitásait és épp ezért ott kozdünk bele az operációba, ahol legtöbbet segíthetünk. Programmunk azért dunavölgyi és nem csak magyar, mert tudjuk, hogy a bajok legfőbb oka gazdasági és nemzeti és ez a terület nemcsak gazdasági egység, de nemzeti is, melyek egy évezreden keresztül együtt éltek, egymásra vannak utalva. De még ennél is fontosabb indokok vezetnek bennünket. A magyarság és különösen a fiatalok szellemi élete az összeomlás után egy torztükrökhöz volt hasonlatos. Nem célolok a számtalan áramlatot, törekvést, jelszót ismertetni, amely 1918 óta végigszárgult rajtunk Bukaresttől Pesten át Prágáig. Kétségbe kellett a józan embernek esnie a magyar vonatkozásokon éppúgy, mint a sovinszta szlovák és román hazafiak öngyilkos frázisain, a defaitista szólásokon épp úgy, mint azon az egyszerű tényen, hogy itt senki sem mer a dolgok mélyére nézni, mindenki a maga vasát élesíti, barátok nélkül, elvek nélkül, cinikusan, enerváltan és végső dühre készen.

És most már büszkén állapíthatjuk meg, hogy a modern katolikus generáció volt az, amely anélkül, hogy egymás létezéséről eleinte tudott volna, különböző körülmények között *szórol-szóra egy és ugyanazt a programot dolgozta ki Magyarországon, Szlovéniában és Erdélyben* és csodálatosképpen mindenütt kijegyecsedési oszlop lett belőle, egyetlen, biztos pont a nemzeti, szociális, etikai és gazdasági kaoszban. A modern katolikus generáció gondolkodói rájöttek arra, hogyan kell a szerepeket a világban, a mi számunkra az ezeréves Dunavölgyében a nemzetek között elosztani, rájöttek arra, hogy egységes szociális rendezés nincs nyugalom és legfőképpen megérdemlik azt, micsoda felelősség háramlik szűkebb és tágabb hazánk viszonyainak rendezésénél miránk katolikusokra, akik Prágában, Kassán, Kolozsvárott és Pozsonyban ugyanazt a nyelvet beszéljük, mint Szegeden, vagy Kecskeméten. Ez a probléma éppen olyan nehéz, mint a német és francia ellentét kérdése a katolikusok számára, mert ezekben az esetekben nem szavazásra van szükség, hanem a konzekvenciák bátor levonására s végeredményben nemcsak nemzetek sorsa dől el évtizedekre, hanem *vizsgálják a mi kereszténységünk is*. A világháborúban a kereszténységet elbuktatták. A pápa békeszózatait papírkosárba dobták és minden nemzet az »igazságos« háború örve alatt tett erőszakot a keresztény elveken. A jelen csodálatosan hasonlít ehhez. Arról van szó: lesz-e olyan erő az egymásra utalt dunavölgyi nemzetek katolikus és végeredményben minden keresztény vezetőjében és közvéleményében, hogy megkeresve az igazságot — ha kell megszállják ruháikat, lemondjanak előjogaikról és példát adjanak a többieknek.

Minderre, tudom »szakpolitikuskok« és a régi iskola hívei, kik a föltétlen önzés szempontjából ítélnék meg minden cselekedetet — azt mondják, utópia. Rámutatnak az emberi gonoszságra, mint alaprugóra, folytatják ott, ahol elhagyták, a titkos diplomáciánál, az úgynevezett egyensúlyi szerződéseknél, népek egymásrauszításánál, tömegek kikapcsolásánál, hiszen szerintük a béke elérhetetlen, a béke gyávaság és közben nem veszik észre, hogy a hadianyaggyárak készítenek már többek között a legborzalmasabb gázt, az iperitet, mely ruhán, álarcon mindenen áthatol, belpöklos-szerű sebeket ejt, lassan és fájdalmasan öl meg. Mi tudjuk ezt. A katolicizmus tudja ezt. Éppen ezért kell ébren tartania utópiának nevezett egyedül reális idealizmusát. A Dunavölgye a mi számunkra, kik itt élünk, magyarok, szlovákok, románok és egy-két német törzs, újból óriási vizsgáztató hely. Itt vagyunk szenvedő embertársaink között s látjuk a segítési módokat. Látjuk az igazságot és jönnek a kérdések elénk'.

Vajjon a magyar katolicizmus mind egy szálíg tudja-e, hogy olyan átkapcsolásra van szükség, mint azt Prohászka kívánta, ahogy egy Faulhaber, egy Schreiber püspök, vagy Paceli a nagy szociális államférfi cselekszenek? Vajjon tudják-e a magyar katolikus világiak, hogy ilyen kérdéseket azonban csak akkor tehetnek fel, ha nagyon leszámoltak lelkiismeretükkel és tisztán állnak a magyar katolikus gazdagok, hogy nem 10 fillért kell adni a szegénynek, de nem is tíz pengőt, hanem még többre van szükség. Tudják-e a katolikus politikusok, hogy mit jelent opportunizmuson, taktikán és felekezetieskedésen túl a katolikus politika, tudják-e, valamennyi itt élő nemzet fiai, hogy nem szabad gyűlölettel nézniök egymásra, tudja-e a szlovenszkói klérus, hogy magyar alattvalóik épp olyan emberek, mint a szlovákok és nemzetiséget elrabolni egyértelmű a nagy szociális bűnökkel, tudják-e a szlovák és cseh katolikusok Hlinka pátertől, a katolikus cseh néppárt vezéréig, hogy ha nem akarják méltatlanul szájukra venni a keresztény jelzöt, az igazság álláspontjára kell helyezkedniök s ez az igazság bizonyos lemondásra kényszeríti őket a magyarokkal szemben. De viszont tudják-e a magyar katolikusok, hogy meg kell becsülniök a szlovák és román parasztot éppúgy, mint a magyart, ha azt akarják, hogy a bukaresti érsek tűzbe menjen a magyarokért.

Szerencsétlen helyzetünkből, csak az igazság felismerése húzhat ki bennünket. Az igazság felismerése és követése tüzőn-vizen át. Az abszolút igazság keresését nem bízhatjuk másra, amikor a talizmánnak birtokában vagyunk. De nemcsak ezért. Minden táborban egy-egy részlet-igazságot hirdetnek, mely megáibanvéve jó, de a többitől mentsen meg az Isten. És ezúttal nem gyermekháborúdiról van szó. Ha elmulasztjuk kimondani az igazságot, kimondja Moszkva, vagy kimondják a már az örület paroxizmusáig emelkedő sovinizták, akik nem átalják törekvéseiket, mint ez legutóbb Romániában történt a metropoliták részéről az Istennel takargatni és nézeti gyűlöletüknek támaszát az elferdített vallásban keresni. Az emberiségnek az a része, amely ezen a területen lakik, amelyet Duna-völgyének nevezünk és amelybe beletartoznak magyarok, szlovákok, románok, horvátok és németek, épp úgy igazságot akar, mint a többi. Mi, akik egy magasabb politikai erkölcs sikjéről is nézzük az eseményeket, nem fogjuk engedni magunkat befolyásoltatni. Elsősorban is ellentállunk minden törekvésnek, amely diszkreditálni akarja mozgalmainkat, amely ostoba, reakciós és mult századbeli »ultramontán« vádakat hangoztat velünk szemben, vagy a nemzetietlenség bélyegét ránk ün;

Szlovenszón. Mindezzel szemben, a tettek az ellenségek szószátyárkodásánál jobban bizonyítanak. Lovagias ellenfelekkel mindig hajlandók vagyunk kiállni. Ellentállunk akkor is, ha megrögzött, keresztény köpenybe bujtatott, politikai érdekekből akarnának itt is, ott is elgáncsolni. De legfőképpen arra vigyázunk, hogy a nagy összefüggések lámpását mindig ráreflektorozzuk az eseményekre. Főlényes napi politikai hatalmasságoktól, a hatalom birtokában »mindent jobban tudóktól«, akik igen sokszor egy tál lencséért adnának el nagy örökségeket, — nem fogadunk el kitanítást. A mi értékeink az örök emberi értékek, katolikusok vagyunk hitünkben, de gondolkozásunkban is. Ez azt jelenti, hogy a jót elfogadjuk Hitler Adolftól éppúgy, mint Spinozától és erónk tudatában együtt működünk esetről-esetre mindazokkal, akiknek konkrét céljai a mi céljainkkal kongruensek.

Ez az új magyar katolikus generáció gondolatmenetének keresztmetszete a Duna-völgyében folytatott harcáról.

Évfordulóra

Pfeiffer Miklós dr.

Az évforduló a visszapillantás és az előrenézés ideje. Lélektanilag kiváltképpen alkalmas arra, hogy számot vessünk az elmúlt évről, annak fontosabb eseményeiről. Ennek pedig szinte természetzerű folyamánya a fontolgatás, találgatás és tervezés a jövőre nézve.

Ily visszapillantást és előrenéризést kívánnak e sorok is szolgálni: katolikus világperspektívából és kisebbségi magyarságunk szemszögéből.

A világgazdasági és világpolitikai káosz tovább tart. Vele az általános nyomor is. Vaskos kőtet-sorozatokra lenne szükség, ha közvetlen részletekét boncolni akarnók. A fő-ök pedig az, hogy a technika, a tőke és a gazdasági élet többi tényezői — Isten törvényeit sutba dobva — a liberális kapitalista individualizmus szolgálatában egyes kevesek, aránylag csekély számú érdekeltek és érdekcsoportok pillanatnyi önző profitját szolgálják világszerte száz és száz milliónyi ember kárára. Történik pedig ez legtöbbször óriási világszervezetű trösztökben, kartellekben és más nyilvános vagy titkos önző és közjellelles érdekcsoportosulásokban, melyekkel szemben maguk az államhatalmak is sokszor tehetetlenek. Mindezeknek részben okozata, részben pedig fokozója a mai válság és határőrület is. — Mintha ennek is némi enyhülésére itt-ott kilátás lenne? Azon gazdasági, politikai és nemzeti béklyók pedig, melyeket a versaillesi rövidlátó bosszúállás és túlsokat markoló hatalomföltés rakott az emberiségre, bár nagyon lassan, de mégis kezdenek oldódni. XV. Benedek pápa a hadviselőknél a kölcsönös tartozáselengedést ajánlotta. Ebben az irányban tulajdonképp a kiváló

katolikus államférfiu, Brüning fizetésmegtagadási nyilatkozata tette meg a kezdeményező kényszerlépést. Most követi Franciaország U. S. A.-val a háborún nyerészkedő kapitalistával szemben. Németország is, Franciaország is alájában a természetjog és erkölcs szellemében jár itt el: mert kizsárolt vérdíjak kifizetése jogtalan. Tehát azok megtagadása jogos.

A krisztusi nemzetszeretettől és nemzet-hűségtől lényegesen különböző szélső nacionalizmus, mely az etika kikapcsolásával bálványozza a nemzeti önzést és amögött sokszor az egyéni önzést, mindenütt előtérben van. Vele kibontakozódik a perspektívája minden nemzet harcának minden más nemzet ellen: a technika legújabb repülő- és gáz-vívmányaival. Mandzsuriában ez már is valóra vált nagy fegyvergyártó cégek cinikusan be is vallott hatalmas profitjára. A hadianyagot gyártó magánérdekeltségek a szélsően harcias nacionalizmusnak ma világszerte titkos mozzogatói. Az is mind világosabb lesz, hogy a világháború és annak kitolása nagy nemzetközi fegyvergyártási érdekeltségekre vezethető vissza. Ezért torunk egyik legsürgősebb követelménye a hadianyaggyártás magánkézből való kiragadása: hogy háborús fegyverkezésből, háborús uszításból, háborúból magánérdekeltségeknek hasznuk ne legyen: nehogy ilyen érdekeltségek hatalmas összeköttetésekkel egyéni nyerészkedés céljából háborúra uszítsanak satjában, az államhatalomra gyakorolt közvetlen, vagy közvetett befolyásukkal stb. Ilyen körülmények közt a leszerelési és egyéb konferenciák a farizeusi komédiánál alig érdemelnek más nevet.

Moszkvának az emberi természetet szem

elől tévesztő általános kényszer-kommunizmus és etikátlansága, lélekemlékülisége, istentelensége nem megoldás. Sőt a betegségnek is károsabb orvosság. Mintha szélső kommunizmusából kezdene is engedni. Gazdasági fél- és negyedsíkereit és sikertelenségét fokozott vallásellenességgel, tehát lélek- és etika-ellenességgel iparkodik pótolni. Ez csak siettetni fogja a csődjét. Éhség- és nyomor-zavargásokat világszerte tud ugyan még felidézni. Mint komoly világveszély azonban súlyban legujabban mintha kezdene veszíteni.

Mindinkább kivirrad a „Quadragesimo Anno” eszméinek. Ilyen a szociális kötelezettségekkel megterhelt és korlátolt magántulajdon, mint az emberi természetnek — az egyének és a köznök — leginkább megfelelő gazdasági rendszer: egyformán ellentétben a teljes és erőszakos kommunizmussal és a kis- és középxisztenciák millióit felszívó önző rabló-kapitalizmussal.

Az állam egyik legnehezebb feladata ma a túlerős és közjőellenes magánérdekeltségek megfékezése és különféle érdekeltségek a közjónak való alárendelése kiegyensúlyozása. Ebben az állam hivatalos apparátusa segítségére szorúl: szakszervezetszerű, korporációs szervekre, melyek az állam gazdasági és gazdaságvédelmi funkciói és részletmunkái egy tetemes részét átvenni hivatottak a helyes decentralizálás szellemében és bürokrácia helyett szakismeretek, szakmabeli járatosságot hozva. E korporációs gondolat megvalósításában eddig Olaszország vezet Hasonló értelemben hallani ma már kezdeményezésekről Hollandiából, Németországból, Magyarországból, Svájcól, Franciaországból, nemkülönbön vezető cseh politikusi ajkáról is.

A „Quadragesimo Anno” eszméinek konkrét kidolgozása és megvalósítása ma elsőrendű világfeladat, az emberiség társadalmi és gazdasági kibontakozásának legjőzanabb, legbiztosabb útja. Nem-katolikus vezető egyéniségek is kezdik fontosságát mindinkább megérteni. Mi is az elsők közt legyünk e munkában, Róma világmentő szava megvalósításában!

Az Egyház magában véve nincs ugyan ehhez, vagy ahhoz a gazdasági és társadalmi rendszerhez kötve. Megfér minden gazdasági és társadalmi rendszerrel, mely a közjót iparkodik szolgálni és ennek keretében az egyének jogait is tiszteletben akarja tartani. Ha pedig a Pápa a korporációs rendszerben látja a gazdasági és társadalmi kérdések megoldásának útját, természetesen nekünk katolikusoknak a feladatunk ezen út megépítésén dolgozni. Ezért oly politikai pártok is, melyek a keresztény jelzőre a szó katolikus értelmében igényt tartanak, ma már nem elégedhetnek meg csupán a legégetőbb szociális bajok flastromozásával, hanem bátran a korporációs cél-

kitűzés mezejére kell lépniök és a polgári liberális kapitalizmussal gyökeresen szakítaniök. Arra az esetleges ellenvetésre, hogy eszerint az Egyház a fasizmus felé terel, az a válasz, hogy a korporációs szakszervezeti rendszer a katolikus középkor gazdasági és társadalmi elgondolásának a modernizált alakja. Azt a fasizmus vette át a katolicizmustól, nem pedig megfordítva. Különbön is a korporációs gondolatnak ezer másféle megvalósítása is lehetséges, mint az, melyet a fasizmusban látunk.

Világegyházunk 1932. esztendeje eseményekben gazdag volt. Árnyfoltok: a moszkovita vallásüldözés, az, hogy a spanyol államhatalom rövidlátó viselői fiaik legműveltebbjeiből s legjobbjaiból kerek 3600-at — a jezsuitákat — kiűzték; behozták a családi szétzüllés főeszközét, az egymásutáni többnejűséget és többférjűséget: más szóval az elváltási lehetőséggel kombinált polgári házasságot. A mexikói hatalombitorlók is újra hozzáláttak a vad egyházüldözéshez. Litvániában pedig, mely nemzeti öntudatát és kulturáját az évszázados orosz elnyomás idején katolicizmusának köszönheti, kisagyú bürokraták a katolikus egyetemet megnyitását akadályozták meg, noha ezt a konkordátum is biztosítja. Kinában bolsevik rabló-csapatok sok miszisztói telepet romboltak le. Több misszionáriust mészároltak le. De ez már nem árnyfolt, hanem fényugár. Hisz a vértanuk vére a hitterjesztés és virágzó hitélet legbiztosabb forrása. E vértanúi veszteségeknek szinte egyidejű kompenzációja, hogy Indiában Mar Ivanois keleti szakadár érsek püspöktársával, papjaival és sok ezer hívével a katolikus Egyház közösségébe lépett. Hatalmas katolikus világmegnyilvánulás volt 1932-ben Írország fővárosában, Dublinban az eucharisztikus világgongresszus: egy millió résztvevővel az egész világról. A protestantizmusnak a XVI. században történt véres behozatala óta először volt az északi országokban nagy közös katolikus manifesztáció: a kopenhágai eucharisztikus kongresszus (azóta elhunyt) Van Rossum és Hlund bíboros és az összes északi katolikus püspökök részvételével. A svájci szentbernáthegyi szerzetesek, kik ezer éve gyakorolták az apostolkodást az alpesi vándorok között, most fióktelepet nyitottak a Himalaja győriásai közt: küszöbön a Dalai Láma birodalmának, hová az evangélium igehirdetőinek eddig zárva volt az út.

A krisztusi gondolatnak nem szabad megelégednie tisztán a meglévő nyomor enyhítésével, hanem gyökeres társadalmi reformmal a nyomor okait kell megszüntetni. De addig is, míg ez sikerül, a nyomorgók segíteni kell. Erre hívta fel „Charitate Christi compulsi” c. körlevelében a Pápa az egész világot. Hatalmas, minden várako-

zást felülmúló inségsegélyakciók fakadtak nyomában világszerte. (Részletes statisztikát az „Új Élet” már hozott és még fog hozni.)

Az Egyház távlat a földön is évezredes. Akkor is épít, ha körülötte minden repedezik, roskadozik. Ennek szimbóluma az a hatalmas építkezés, mely katolikus részről világszerte folyik; hatalmas építkezések fejeződtek be a vatikáni könyv- és képtárban. Új otthont kapott a mitánói katolikus egyetem, a dominikánusok római nemzetközi főiskolája, a római rutén kollégium, a tókiói és manillai katolikus egyetem. Két új fakultást (misszióstudomány és történelem) kapott a jezsuiták római Gregorinai egyeteme. Új katolikus egyetem alakult Rio de Janeirowban. Továbbá több hatalmas papnevelő intézet, főleg afrikai és más missziós területeken. Fokozott és állandóan fokozódó mértékben foglalkozik Róma a kisebbségi kérdéssel, melyet, sajnos, katolikus részről is sokan még úgyszólván kikapcsolnak a keresztény etikából. Az augusztus legelejen Bécsben lezajlott nemzetkisebbségi kongresszus főtárgyai között a vallás és Egyház kisebbségvédelmi feladatköre szerepelt. A katolikus Egyház kisebbségvédelmi munkájának egy mozzanata az olasz-tiroli német gyermekek anyanyelvükön történő hitoktatásának megvédése. Egy másik pedig, hogy a belgiumi flamandokhoz azok genti katolikus nagygyűlésükön Micara nuncius mint a Pápa képviselője flamand nyelven szólott.

A világhelyzet és Világegyház rövid szemügyrevétele után térjünk szűkebb földrajzi életkereteink közé.

Szlovenszko és Kárpátalja ma már szinte mindenütt nyomor-, sőt éhségzónává lett. Gyáraink és bányauzemeink zöme romokban. Községek és vidékek, pl. a Gölnic-völgyi és mecenzéfi németség, melyeknek szorgalmas, értelmes és takarékos lakossága még 15 év előtt a világháború dacára is tudta iparcikkeit egészen a Száva folyóig árusítani és relatív jólétnak örvendett, most hónapok óta még csak kenyeret sem tud gyermekeinek adni, hanem csak burgonyát és moslékos viz-levest. Kárpátalja pedig, melynek lakossága másfél évtizede a magyar Alföldről aratás után egész évre elégséges étellel tért vissza, ma kunyhóiban meztelenül kuporgó és fakérges „kenyér”-rel táplálkozó gyermekeivel világhírre szert tett éhségország. A husz koronáért elköttyavetyélt lovak pedig Délszlovenszko hajdan viruló földművelésének tönkrejutását versenyt hirdetik a vígan pergő végrehajtói dobszóval. A magas színvonalú, virágzó cseh- és morvaországi ipar, mely valamikor egy több, mint ötvenmillió dunai államkapcsolatot látott el elsőrendű textil- és üvegáruival és más iparcikkal, ma 14–15 milliónyi leszejényedett vevőközönségre lett szorítva. Egy ideig —

a gyengébb és mostohán kezelt szlovenszkoí ipar tönkretétele árán — még tudott úgy, ahogy vegetálni. Ma azonban legalább 70 %-ban pusztulásra van ítélve. Bizonyos cseh-morva agrárérdekeltségek és azok szlovenszkoí exponensei arra ugyan elég erősek, hogy a csehszlovákiai ipart a magas vámokhoz való csökönös és rövidlátó ragaszkodással tönkretegyék. De arra, hogy agrár alapon valódi jólétet hozzanak, már nincs képességük. Sőt az őstermelés egyik nálunk legfontosabb részét, Szlovenszko és Kárpátalja utolsó egzisztenciális lehetőségét, a fa kitermelését és exportját, szintén lehetlenné tették.

Igy nézünk ki Csehszlovákiában gazdaságilag: élnek példájul annak, lová vezeté, ha a gazdasági termékenységet függetlenítyük az etikától és a közjó célkitűzéseitől.

Térjünk át a csehszlovákiai hitéletre. Főveszélye kettő: az iskolák, főleg pedig az ifjú tanítóság tervszerű ateizálása. (Amiből Franciaországban és egyebütt nagyrészt kezdenek kijózanodni, azt a mi a világ folyásában hátul kullogó különféle árnyalatú „szabadgondolkodóink;” anakronisztikus lendülettel szorgalmazták. Ép jökor jön a mai katasztrófatelei időben az új iskolalaicizáló javaslat is!) Másik főveszélyünk: a papi kongrua neo-jozefinistikus kezelési módja, mely minden papot nemzeti, megalkuvást nem ismerően egyházas és más a neo-jozefinista szellem által nem szívesen látott szempont szerint a legapróbb részletekig menő megfigyelő hálózattal vesz körül és hovatovább a papság számára lélekzetfojtó szellemi szájkosárrá és kényszerzubbonyává válik.

Tagadhatatlan, mégis reneszánszát éli a cseh katolicizmus. Prágában, ahol 10–15 éve a Róma-ellenesség a paroxizmusig fokozódott, ma a cseh egyetem bölcselaiti kárákat katolikus világnézeti sorozatos szabadelőadások folynak. (Braitó, Habán, Soukup O. P., Urban O. F. M., Beneš J.) Ugyanott fényesen sikerült nemzetközi jellegű szenttamási kongresszus zajlott le. — A „Filozofická Revue”, „Akkord”, „Na Hlubinu”, „Život”, stb., stb. című cseh nyelvű katolikus folyóiratok mindmegannyi útjelzői és oszlopai a katolikus újraéledésnek. — A velehradi jezsuiták vendégszerető történelmi otthonában a keleti népek Rómával való uniójának 1932 nyarán is jól sikerült nemzetközi kongresszusa volt.

Legelső, több, mint 10 esztendeje megírt „Ubi Arcano Dei” kezdetű körlevele óta XI. Pius pápa nem szűnt meg hangoztatni és sürgetni az úgynevezett katolikus akciót, azaz a világi katolikusok tömörülését és beszervezését a papság apostoli munkája támogatására: úgy, hogy a világi katolikusok életkor, nem, foglalkozás, iskolázottsági fok és anyanyelv stb. szerint külön meg-

szervezett csoportokban, községenként, egy-egy megyénként és országokonként szervezetten, rendszeresen és tervszerűen ápolják és védik a katolikus kultúrtervéket. Ertesülés szerint a katolikus akció mostanában Szlovenszón is megindul. A magyar katolikus számaránya a szlovákhöz Szlovenszón minimális számítás szerint egy a háromhoz. Hogy a magyarság a katolikus akció keretében ily számarányban érvényesülhessen és a katolikus akció magyar ága az egész vonalon önállóan és közvetlen csak a hierarchiának alárendelve működhesen: ebben látjuk a szlovenszói katolikus akció katolicitásának és sikerének egyik alapfeltételét. — XI. Pius pápa hatalmas missziós programjának pedig egyik alappillére: minden népnek saját nemzetbeli papot! Ezzel áll, vagy bukik Szlovenszók magyarságának hitélete is.

A város jó, vagy rossz szelleme a történelem tanúsága szerint legtöbbször döntő hatással van a falura és az egész országra. A város erkölcsileg jó, vagy rossz volta pedig szorosan összefügg azzal, sikerül-e vagy nem a lakosságban rohamosan szaporodó és területben szinte hatványozódó városok fejlődésével lépést tartani új és új hitéleti és lelkipásztori gócpontok, istentiszteleti és katolikus kulturális helyiségek létesítésével. (Nem egy helyen egy új luxus-templomot, hanem a periferiák 5–6 helyén csak négy-falas, tetős, de tágas szükségkápornak!) Szlovenszók legnagyobb városában, az erősen terjeszkedő Pozsonyban a külvárosok most rendszeresen és tervszerűen új lelkipásztori gócpontokkal lesznek ellátva. Egy jelentéktelennek látszó mozzanatot szeretnék itt leszögezni Szlovenszók keleti metropolisából, Kasáról is. Lát szöveg kis dolog. De útjelzője azon nyugat-európai modern lelkipásztori munkának, mely kissé ilyen, vagy kissé olyan alakban nálunk is korkövetelte szükségességgé válik. P. Lexmann Miklósról gondolok, ki — fehér dominikánuscshájában ingyenes autókészítő oktatást adott 1932-ben külvárosi proletárfiáknak és munkanélkülieknek. (Vannak tömegek ma, melyeket Krisztus-hoz a kenyérkereső technika útján hozhatunk csak közelebb, másokat sport útján, stb.) —

Magyar katolicizmusunknak tán legvigasztalóbb része ifjúsági mozgalma: Prohászka-körök, „Új Élet”, stb. A megismerés és rosszindulat sok gyanúsításával kellett már megküzdnie eddig is és kell bizonyára ezután is. — Itt újból leszögezzük, hogy magyar szempontból egyetemes magyar szervezkedés is szükséges és külön

katolikus is épp így, ha az illetők önájtják protestáns stb., világnézeti szervezkedés is szükséges. Ezek egymást nem pótolni, hanem kiegészíteni hivatottak. — A „Katolikus Nő” című folyóirat körül katolikus magyar leány- és nőmozgalom is sarjad: máris nagy értéket nyújtó és sokat ígérő friss lendülettel. — „Érsek-Ujvár” név alatt meleg szívvel üdvözöljük Szlovenszón az első kimondottan katolikus magyar hírlapot.

A vámhátnál is vaskosabb és áthatolhatatlanabb kínai fal választ el minket a magyarság törzsországanak, Magyarországnak szellemi termékeitől. Onnét kevés kivétellel úgyszólván csak baloldali, vagy tisztán technikai, állatorvosi, stb. sajtótermékekhez juthatunk. Így nehéz képet alkotnunk a magyarországi magyarság életéről.

Az a hatalmas munka, ami a külvárosi lelkipásztorkodás, „szegénygondozás” (Mihalovics kanonok és társai!) és helyesen demokratikus egyházközségi élet terén ma a határon túl, elsősorban Budapesten, de lépekről-lépésre országszerte is megnyilvánul, gyökérből és alapjából kiinduló hitéleti megújodást jelent. Elekes erről szóló könyve „Krisztust, kenyeret!”, sokban Lhande párisi könyveit is feülmúlja. Odaát megindult országszerte a pápa által követelt katolikus akció is, még pedig egyházközségi alapon felépítve.

A „Korunk Szava” című folyóirat pedig a valóban szociális gondolkodású katolikus magyar ifjúság fényes élet-dokumentuma.

Egyaránt katolikus és nemzeti kötelességnek tett eleget a törzsországi magyarság, midőn az egyetlen magyar eredetű férfi-szerzetrendet, a pálos-rendet pár hónapja újra letelepítették az országban. E hajdan viruló rend teremjen bőséges friss gyümölcsöket.

Erdélyi magyarjaink életében sok nehézség mellett nem egy vigasztaló jelenség: az erdélyi katolikus önkormányzati szervezet, a „státus”-t Róma más elnevezés alatt ugyan, de konkordátum útján is megvédte. „Erdélyi Lapok” címen katolikus napilap indult meg. A hovatovább teljesen elfeledt csángó és etelközi magyarok közt az erdélyi fajtestvérek kapcsán a keleti magyarokat kereső Julián szelleme kezd kibontakozni. Márton Aronban, az erdélyi magyar katolikus főiskolások apostoli lelki gondozót nyertek. Az ifjúság között hatalmas katolikus megmozdulás indult: a miénkhez szoros rokoni kötelékkel kapcsolva.

Nehéz, de nagy, lélek és kitartás után szomjuhozó korban élünk. Bizzunk Istenben, szeressük egymást és dolgozzunk kitartással.

* A kassai periferiák lelki gondozásának megteremtője és lánglelkű apostola épp a fenti sorok írója. Hatalmas és korszerű kat. szociális munkásságáról még szólunk az Új Élet hasábjain.

Felhívjuk mindazoknak figyelmét, kik k. soráikkal felkerestek, jelen számunk szerkesztői üzeneteire.

Unalmas világ

Pongrácz Kálmán dr.

Kábult a fejem. Forróság feszíti és nehéz szédület nyomja. Tivornyán voltam s most elázva, fáradtan, betegesen fekszem az asztal alatt. Az agyam zsiabdadt, a tagjaim ólom súlyúak, nincs erő bennem s minden atomom a földre szeges. Szeretném felemelni a fejem, szívem, tekintetem, nem bírom. Fekszem bémultan, elesetten, sárosan.

Az asztal feldült, drága arany és ezüst serlegek hevernek szerteszét. Tartalmuk kiömlött s tüzes kincsük végig folyt a fehér terítőn. Vörös csik barázdálja a kelme tisztaságát, a feldöntött kandelláber kialudt tüze bekormozza a kristályokat... Az ablak feketesége lassan felolvad, künt hajnalodik. Mélyet lélegzik a reggél s egy kósza szélroham feltépi az ablakot. Fény és meleg esik a szobába, hangok, illatok zenéje zsongják körül fejem... Értük nyulok, fel akarok állni, ébredni, élni, ébredni szeretnék... nem tudok! Nincs szárnyam, nincs lábam, elbotlom és fekszem tovább a fekete mámorban.... Nagy volt a tivornya, soká tartott, a mérge átjárta minden pórusom.

A gondolataim mégis lassan ébredni kezdenek. Most már emlékszem mindenre... Emlékszem a felfedezés és megdöbbenés első pillanatára, emlékszem a közdelem lelkesedésére, emlékszem a végső diadalra és... és erre is, hogy most itt fekszem, — a végső állomáson... Igen... Régen volt, de ma újra látom a múltat: az Isten nagy volt és betöltötte az egész világot. Uralkodott hegyen, völgyön, óperenciákon. Ha haragudott égzen-gést csinált és villámot csiholt, ha megakarta nézni századokat mutató óráját. Mindenütt ott volt, tengerekkel játszott, fák hangján beszélt, felhőkkel kevert bámulatos színeket hatalmas palettáján... Roppant birodalmának kulcsát — a szívünket — forgattuk a titkok zárában. A kulcs megkopott, az ajtó zárva maradt. Elégedetlennékké és türelmetlennékké váltunk? Hogy lehetséges ez? Itt van és még sincs itt? Hol van a hiba? Kicsi és kopott a kulcs, kisebb házat kell hozzá építeni! Gótvékek közzé zártuk hát a világot és tömjén felhőkre ültettük az Istent. Vártuk újra. Nem jött, mert megrendelésre nem jár a földön. De még ez is jó volt, hiszen mindennek volt célja, értelme, magyarázata: Ó! Nem tudtunk semmit és pusztá létével mégis mindenre képesek voltunk felelni. Tenyerén hordozta a világot s nagy pedantériával tartotta rendben a napot, holdat, meg a csillagokat. Ügyelt ránk, mint egy bölcs pater familias s nekünk nem nagyon sokat kellett gondolkozni, mert enélkül is — oh csoda! — egész jól elrendezte a sorsunkat.

Meguntuk!... Mindent meglehetősen unni s ez sem volt kivétel. Valaki kételkedni kezdett a megfoghatatlanon s nagy titokban megsugta titkát a világnak: »Egyedül vagyunk! Nincs Isten, vagy ha van is valahol, kifáradt, köszvényes öreg úr, aki ma már nem törődik a világgal... Nincs senki, aki segítsen minket... Az agyunk az egyetlen barátunk, a két kezünk a legfőbb jóakarónk. A világ legfőbb értelme az értelmetlenség, hiszen nincs célja semminek! Minek járunk az égbe, ha nincs odavezető lépcső?...« S mivel nem volt lépcső, az eget is törölni kellett fogalmaink közül. A világ összeszűkülte, eddig tele volt titokkal, megfoghatatlan céllal, sejtéssel, ... zentül kilóval, centiméterrel és literrel számítottuk az értelmét. Nagyszerű volt! Bosszút álltunk az ismeretlenen, mert letagadtuk a létét ....pyrrhusi győzelem volt!

A levegő tele lett apró bacilussal. Szálltak és belehelte őket min-

denki. Apró lázt okoztak és kellemes kis szédülést. Az agyunk merész táncra perdült, rájöttünk, hogy mindannyian istenek vagyunk (s közben bicgettünk a rheumától). De mindegy! Kicsi s jelentéktelen dolgokra nem nézhettünk. A történelem új tempót diktált, a tudomány Babel-tornyát fel kellett építeni az égig. A század jelszava lett az ésszerűség, minden tettünknek ez lett a rugója, a racionalizmus új korszakot nyitott Európa történetében. Csodákat műveltünk: minden összeomlott és kétségessé lett, amit a humanitás századok alatt felépített. Az ész mikor önmagát is kritika alá vonta, rájött, hogy egyetlen szilárd ésszerű cél van csupán: a haszon. — A racionalizmus utilitarizmussá változott. A materialista életértékelés szellemének barbár Attilái támadtak, akik már nem ismertek olyan Rómát, melynek falai alól hajlandók lettek volna visszavonulni. Az »ésszerűség« visszahozta az ökológót s »a létért való küzdelem sohasem volt annyira dühös, a győzelem annyira dölyfös és a vereség annyira kérérlhetetlen«, mint ezután a »nagy szellemi felszabadulás« után. »A hittel és reménnyel együtt — írja az öreg cinikus France is — elvesztettük az irgalmasságot is; e három erény, mely mint az égi szűz képével díszített három hajó a szegény lelkeket vitte az élet óceánján, elsüllyedt, a viharban... Ki hoz nekünk új hitet, új reményt, új irgalmasságot?« — kérdezi s bizony, feleletével adós marad...

Ma már a mámor kezd oszlani. A feltett kérdés, mint tüzes kis fullánk beleszúr az agyunkba s nem hagy békét többet. Kicsit elszámítottuk magunk, mélyebbnek hittük a poharat és veszélyesebbnek a benne gyöngyöző bort. Fejünkbe futott a hirtelen öntudat s csak most, miután földhöz vert bennünket, kezdünk rájönni, hogy hamisan márkáztuk és drágább vinnyettát ragasztottunk az oldalára, mint amelyet megérdemelt volna. A világ közepébe ültetett »rudós fa« kesrű gyümölcsöket termelt s lehulló ágai sokkal korhadtabbak voltak, mint hogy meleg lángot tudtak volna adni ennek a didergő világnak. Az »intellektualizmus túlhajtása« szürkévé, szimplexé és közönségessé tette az életet. Kiküszöbölt belőle minden felsőbbrendűt és megfoghatatlanul primitív műszereihez egyszerűsítette a Mindenség méreteit és így kietlenné varázsolta, mint egy kirabolt ékszerboltot. A Kozmosz nagy rezdüléseinek titkát a prosperitást nyújtó gép ütemének egyhangú és olajszagú tempója váltotta fel. Dicsőség lett kevesebbet tudni, mint amennyire hivatva lettünk, mert a megismerés eszközei közül csupán egyet választottunk ki: az agyvelőt. Kiemeltük valónkat a világ nagy összefüggéseiből s homunkulszoukká lettünk a féltudás teljes nagyképűségével és éretlenségével. Lombikokban Istent hevítettünk s mikor az üveg szétpattant, ostoba szemmel bámultunk a szétesett üvegcserepekre. Pedig — mondja Tagore — »ha pusztán embereké leszünk és nem maradunk a mindenség emberei, akkor zavarba ejtő problémákat teremtünk és miután elzártuk a megoldások forrásait, mindenféle mesterséges módszerekkel próbálkozunk, melyek mindegyike a végeszakadatlan nehézségek gyümölcsét érleli meg számunkra... De ez így nem tarthat örökké. Az embernek föl kell ismernie létének teljességét és a végtelenségben elfoglalt helyét. Tudnia kell, hogy bármily keményen küzdjön is, nem készítheti el a maga mézét a saját kasának sejtjeiben, mert életföntartó táplálékának készletei a sejtek falain kívül vannak. Tudnia kell, hogy mikor az ember elzárkózik a mindenség életet adó és tisztító közösségéből és föntartását és gyógyulását keresve magába zárkózik, akkor önmagát az örületbe kergeti, izekre tépi, fölfalja... Vágyai többet nem az életnek megfelelőek és nem maradnak a korláto-

kon belül, miket céljaik szabtak meg, hanem önmaguknak válnak céljaikká, felgyűjtják életét és vídáman mulatoznak a tűzvész kísérteties fényében.»

Ma ez a láng már elborította az egész földet. Halál táncot jár a világ s a modern élet kietlensége, céltalansága, megdőssége — menekül a magyarázat elől... »Sietni, sientti, sietni... msuzáj!« — ez lett a jelszó s mivel a múlthoz régi formájában visszatérni ma már lehetetlen, az »újnak« pedig még nem volt ideje megszületni, — a gyorsaság pótolja az elsúlyedést, a tempó sebes ütemű feledtetni a céltalanságot. Nem lehet megállni, mert a gyors ütemben összefolyt kép darabokra szakadna s megpillantanánk a romok végtelen sorozatát. Az állam, a gazdasági élet, morálunk és szellemünk, egyéni és közéletünk, világ és társadalomszemléletünk — mind, mind betegek, omladoznak, tönkrementek. Mindegy! Siessünk! Nincs idő titkokat keresni, hangulatokat bányászni, szeretetet hinteni... »Sietni muszáj!« Haszon, türelmetlenség, egoizmus, lelki barbárság, gyűlölet ragadja életünk szekerét és korbácsol kopott idegszállainkkal verjük a tajtékos lovakat... »Sietni muszáj!«... Gyerünk, siessünk, rohanjunk, még erős engedí, zuhanjunk, az ismeretlenbe — valaminek. Valakinek jönni kell és egyszer reá kell akadnunk... Ki lesz? Mi lesz? Hogy lesz? — Ki tudja? De nem lehet megállni, mert a modern élet fekete porfellege — az unalom és céltalanság — hátunk mögött lohol és sűrű szövésű fátylával egyszer csak teljesen beborítja a napot... Menekülök. Menekülsz te is, ő is, az egész világ... Menekülünk magunk, a tények, hibáink és mulasztásaink következményei elől... Menekülünk a megdő jelen és bizonytalan jövő tudatától, menekülünk mámorba, feledésbe, babonába, a lelkünk elől, mely hivatlan vendégeként újra erős kézzel zörget üressé lett »emberségünk« kapuján... — — — — —

A tivornya, a hajsza véget ért. Az unalmat oszlató mámor kifáradt és felemelem újra a szívem, hogy élni tudjak. Ma még üres, de lassan új vér szál belé és melegen dobogni kezd. Érzem, hogy friss élet árad szét a tagjaimban, az izom összerándul karomban, fáj, sajog — él...! Felülök. Szétnézek az asztalon: kincsek hevernek rajta összeborulva, széttörve. Szegény lettem, illuzióm sem maradt, ember-istenségem bálványja összeomlott... De hajnal kopog az ablakon és egy más ragyogó arc rám mosolyog az égről. Fényes, meleg, biztató... Ki ez? Reflektor? Villanylámpa? Nem! Élethívó tavaszi nap és az Isten keze tartja, hogy le, ne essék, a kék mennyezetről... Nem értem, de nem lázadok, így van ez rendjén: sokat kellett tanulnom, hogy rájöjjek — semmit sem tudok... És csodálatosképpen újra szint és ész kap az élet, új törvények születnek, a méretek kitégúlnak, messze perspektívák nyílnak a végtelen felé...

Új világ születik s az öreg földgolyóról még vér csorog: Az élet és halál misztériuma ez, — nincs ellene perorvoslat! Az agg Simeon szeme hályogos, nem tud, nem akar látni, nem nem hisz a szemének... De egy hang mely nemsokára nevéen szólítja, majd rádöbbsenti a megfélebbezhetetlen valóságra... a valóságra, melyet teljes mivoltában megfogni nem lehet soha — csupán megérezni.

Ujításokat a fiatal lélek, a tavaszi erők ébredése, az élet s a történet iránti bizalom provokál, nem pedig a járadt, öreg emberék.

Prohászka Ottokár.

A katolikus akció lényege

Esterházy Lujza

„A mai pogányságba süllyedő világ Krisztushoz való visszavezetése érdekében a Szeutalya mulhatatlanul szükségesnek tartja a Katolikus Akciót.”

„A Katolikus Akció a világi hívek katolikus alapon való megszerzése azon célzattal, hogy az Egyház hierarchiájának vezetése alatt tevékeny részt vegyenek annak apostoli munkájában.”

„A Katolikus Akció tehát a világiak szervezett apostolkodása az Isten országának terjesztése céljából.”

„Apostolkodás mind az, ami a lelkek javára szolgál, ami az egyedek és a társadalom életében Krisztus országlását előmozdítja.”

(Dr. PFEIFFER MIKLÓS, kanonok.)

A fenti idézetek Dr. Pfeiffer Miklós Kassán megtartott leányifjúsági szociális előadásából származnak. Dióhéjban megtaláljuk bennük mind azt, amit XI. Pius pápa és a püspöki kar a Katolikus Akció lényegéről ismételtelen kifejtettek. Világosan kidomborodik belőlük az a körülmény, hogy XI. Pius pápa szükségesnek tartja a világi katolikusok öntudatos közreműködését az Isten országának terjesztésében. *Az emberiséget elpogányosítani törekvő áramlatokkal szemben XI. Pius pápa mozgósítani akarja a világ valamennyi öntudatos katolikusát a krisztusi világnézet gyakorlati diadalrajutásának érdekében.* — Ezt a mozgósítást nevezi a pápa: Katolikus Akciónak.

I.

Miért van szükség a »Katolikus Akcióra«?

(A Katolikus Akcióra, tehát a világiak szervezett apostolkodására szükség van azért, mert a hitelenség dialektikus elötörése következtében eddig soha nem tapasztalt mértékben veszélyeztetve van az emberiség halálontúli örök boldogsága, de földi boldogulása is. *A hitelenség elsősorban az ember végcéljának Istennel való egyesülésének az örök boldogságnak megvalósulását veszélyezteti ugyan, de ezzel karöltve oly végtelenül sivár életkörülményeket teremt, melyek az emberi társadalom egészes földi boldogulását is meghiúsítják.* Fölösleges ezt bővebben magyarázni. Ott van például a hitelenségéből eredő gazdasági liberalizmus, mely azt hirdette, hogy a gazdasági élet független a valláserkölcsi törvényektől. Ennek az elméletnek elsőfoku leszármazottja a mammonisztikus kapitalizmus, amely önző nyereségvágytól hajtva kizsákmányolást, háborút, gazdasági válságot és tömegnyomort szült szerte a világon. És ott van ennek az elméletnek másodfoku leszármazottja, a marxi kommunizmus, amely hadat üzenve a kapitalizmusnak, véres terror utján akarja diadalrajuttatni a proletariátust, hogy azt azután emberi mivoltából kiforgatva, lelketlenül gépies csordaemberiséggé alakítsa.

A hitelenség tehát, az általa szült gazdasági liberalizmus, mammonisztikus kapitalizmus és marxi kommunizmus által lerombolta az emberiség földi boldogulásának alapjait.

De menjünk tovább. A hitelenség a magánéletben is szörnyű pusztításokat végez, mert szabad utat enged a legalacsonyabb emberi ösztönöknek. Eredményeképpen ott van napjaink hallatlan arányu bűnözése, a sikkasztások, panamáé, gyilkosságok tömege. És ott van a családi élet bomlása, a sexuális önkitombolás, amely a beteg, megfertőzött, idegbajos egzisztenciák egész légióját termeli ki naponta.

XI. Pius pápa éles szemmel látja azt a pusztítást, amelyet az egyre terjedő hitelenség az emberiségben végez. »Quadragesimo Anno«

című enciklikájában leplezetlen nyíltsággal megállapítja azt, hogy *pogányságba süllyedt ismét a világ*. És férfias nyíltsággal kiáltja oda a világnak, hogy egyedül a Krisztus elveihez való visszatérés mentheti meg az emberiséget attól a végromlástól, amelybe ez az új pogányság menthetetlenül belesodorja. XI. Pius pápa lángoló meggyőződéssel hirdeti továbbá azt, hogy *egyedül az Evangélium tanainak gyakorlati keresztülvitele formálhatja emberhez méltóvá az emberiség földi életét*. — *Hogy az Evangélium elvei a gyakorlati élet minden vonatkozásában fenntartás nélkül megvalósulhassanak, a Szentatya felhív minden egyes öntudatos katolikus férfit és nőt, hogy lendületes odaadással sorompóba állva, szeretetük teljes latbavetésével igyekezzenek megnyerni embertársaikat a krisztusi világnézet számára*. Lényegében véve ez a Katolikus Akció és ebben látja XI. Pius pápa az egyetlen mentséget a vesztébe rohanó emberiség számára.

(Folyt. köv.)

Falusi kép

Kovacs Gyula

Mint egy hervadó virágbimbó, olyan az arc, szemem rám néz. Sápadt és fonyadt. A kék gyermekszemekből az éhség és segélykérés panasza lóg felém.

— Tisztelendő úr kérem, azt mondta anyuka, hogy tessék eljönni a testvéremet megegyőntatni.

— Mi baja a testvérednek?

— Fáj mindene.

— Régen beteg?

— Szerdától.

— Volt nála orvos?

— Volt.

— Megyek mindjárt, várj meg!

És mentünk. Elöttem típegett a kis leány. Cipője legalább 3 számmal nagyobb, mint kellene. Csupa rongy az is, harisnyája is. Ruhája vékony, nyári ruha. Egy ócska kendő van átkötve a derekán, de mi ez ilyen hidegben? Arcocskája egész kék, kezét fázósan dugja a kendő alá s teste reszket és didereg.

Végre célhoz érünk.

Alacsony falusi ház. A konyha hideg és üres. Néhány darab gally és egy félig telt zsák az egész berendezése.

A szobában egyetlen ágy s benne a beteg. Láztól piros az arca, sebes az ajka. Két szeme tüzesen csillog. Félig öntudatlan.

Ellátom a betegek szentségével, aztán körülnézek.

Istenem, mily sivár szegénység!

Egy ágy, egy asztal, egy hosszú pad s 2 kopott szentkép az egész butorzat. A tűzhelyen bab fő. Kellemetlen szaga összekeveredik a beteg lázas kigőzölgésével. Szinte fojtogatja az embert. Nem csoda, ha sápadt a másik gyermek is és a vékony testű elnyűtt asszonyka is.

— Mi baja a Pistának? Mit mondott az orvos? — kérdem.

— Azt mondta, hogy valami torokgyík.

— Adott orvosságot?

— Adott és azt mondta hogy majd eljön megint. De ennek már öt napja és nem volt még.

— Üzenjen érte!

— Nem merek, Tisztelendő Ur, mert tessék tudni, szegények vagyunk és nem tudunk fizetni neki.

— A férje nem keres?

— Bizony nem. A gyárba nem kellett s most fáért jár az erdőre, hogy legalább tüzelőnk legyen.

— Mit főz a gyerekeknek?

— Babot. Egyebünk nincs.

— A betegek is azt ad?

— Nem adhatok mást, ha nincs...

Amikor hazafelé megyek, látom az apát hegyoldalban, amint meggörnyedve cipeli a gallyat. És utána jön egy egész sor. Csupa nyomorgó, csupa nincstelen. Arcukon a ásult kétségbeesés, szemekben komor elszántság.

Hát élet ez? — kiáltja bele a világba az a fenyegető tekintet.

Nincs kenyér, nincs ruha, nincs petróleumra pénz s azok a korgó gyomorral, sőtétben átélt hosszú téli esték, de sok bűnök és kétségbeesett cselekedetnek a szülőanyái.

Falun nincs népkonyha, nincs szervezett segély. Az egyetlen segélyforrás a pap szíve és a nagyon is vékony pénztárcája. De mi ez ennyi nyomorúság enyhítésére? A földműves nem tud adni, magának sincs már. Gondterhes pillantással néz ő is a holnap elé: a bank, az adósság, a végrehajtás és a koldúsbót előre veti árnyékát.

Hát élet ez?

Mi lesz holnap?

Mikor jön el egy szebb holnap, amely a föld javait egyenlőbben osztja el az emberek között?

Az lenne igazán örömteli karácsony ezután a nagyon nehéz advent után.

Induló.

(Ajánlom a Prohászka-körnek.)

Testvérek! Parasztok, papok, látó költők,
Bányászok, munkások, törpék, óriások!
Mindnyájan, kik fiatalok vagytok
Jöjjetek, jöjjetek, hej! mind itt legyetek!!
Nálunk van az Erő, Isten és az Igazság,
Lázongó vulkánok szent, robbantó hite,
Apátlan életünk döbbenetes átka,
Korán munkás kezünk acél kalapácsa,
Szegények fázása, éhsége, rivása,
Anyánk bús könnyének ősz, harmat-hullása,
Eltévedt gránátok halál-sívitása,
Korok szekerének pokol-vágtatása,
Gyermek-vizióknak hasadt sikolytása,
Ember örömének mennydörgő hívása,
Kenyér jó osztása, földnek ős szerelme,
emberek szerelme, szegények szerelme . . .

Virul itt minden, minket illet minden,
ami még megmaradt, ami van s ami lesz,
Mert hitünk csak nekünk van,
Erőnk csak nekünk van,
utunk csak nekünk van,
célunk csak nekünk van . . .

Testvérek! Testvérek!
Parasztok, ti mordak,
Kaszátok fenjétek
új aratás lézsen . . .
Bányászok, komorak,
csákányotok zengjen
új tárnákat vágunk idők bányájába . . .
Munkások, Ti zordak, kalapács a kézben
Kohókat szítsátok, új formákat öntünk.
Költők, ti minden titkot látók,
Fáklyátok lobogjon félfő éjszakákon.
Minden erdő szélén, horpadt hasadékon,
Süppedt ingoványon . . .
Testvérek, papok, Istenlátó fajta,
Eget döngessétek, Istent úgy kérjétek,
Most segítsen Ő is, Krisztus újra támad!

Testvérek! Testvérek!
Mindenki a helyén,
Rohamra, előre!
Új kor kapujának,
Szébb kor kapujának
Most jön kinyílása,
Testvérek! Testvérek!
Rohamra, előre!!

KOSSANYI JÓZSEF.

Idegen tulajdont tartasz magadnál, ha a fölösleget megtartod.

Szent Ágoston.

Istennel, vagy Isten ellen, csak ez a megoldása az emberiség szörnyű krízisének. A protestáns egyházakhoz tartozók is jó lesz, ha nagygyon átgondolják azt a diagnózist, amit a pápa megrajzolt, és követék azt az utat.

Charles Clayton anglikán pap.

A kikapcsolt Isten

Kühnelt-Leddhin Erik

(ERICH KÄSTNER: FABIAN, GESCHICHTE EINES MORALISTEN — ALDOUS HUXLEY: BRAVE NEW WORLD)

Kästner Erich bizonyára a jelenkor leg-cinikusabb költője. Egész lénye, minden munkája csupa cinizmus. — Számptalan költeményében megéneklé ez a Berlin-West snobjának modern Juvenálisa a pusztulásra megért társadalom üres, haszontalan, értelmetlen sürgését-forgását. Olyan képet fest, mely lényegében költői átírása a legprimitívebb stílusban fogant Simplicissimus vagy Jugend-beli rajzoknak: kövér nyárspolgári nyakak démonkodása, szikrázó gyűrűk a kövér siber-ujjakon, tüdővésztes munkanélküliek arca, perverz parvenü lányok egészszemből kisugárzó sóvár pillantások. Versei ilyenformák: egy ember fürdőkádban álmodik, bárhölgyek énekelnek a söntésben, gyermekék firkálnak egy ház oldalára, egy rokkant ül tolokocsijában egy varieté előtt. De ez a Kästner csupa tagadás, az egoizták és hülyék valószínűtlen, lárvaszerű, vt-gasztalan, kísérletes világával szemben való vállvonogató lemondás. Ő maga semmiben sem hisz: sem a kereszténységben, sem a bolsevizmusban: csak ül egy celluloid verki mellett és akasztófadaloikat játszik. Ezek a dálóok egy cinikus lelkéből jönnek. Ezek a bitőfadaloik szomoruoak, olyan halálosan szomoruoak, hogy az ember bögni tudna tőlük.

És ennek a sivár atheista Kästnernek mégis csak ég valahol riadt szíve elrejtett mélyén valami meleg láng, utolsó fény sugarra, amellyel örömet és szeretetet szeretne szétárasztani: szereti a gyermekeket s ezért verseket és meséket ír a kicsinyeknek. Mert ez a cinikus fél az élettől, fél annak mocsarától, amelyben fejetejéig elsüllyedhet az ember, fél az élet végtelen sivtagjaitól és pusztáitól. Ezért mesékben fordul a kicsinyekhez és valamiképpn utat akarna nekik mutatni, valahogy szeretné illuzióikat elrabolni, de egészen gyönqéden és elővigyázattal, szeretettel és fájdalommentesen. Talán csak attól szeretné őket megóvni, hogy lecsusszanak abba a semmibe, amibe ő már belezuhan. És most ez a Kästner regényt írt, regényt elnötteknek; ez megjelent minden világnyelven és magyarul is. Címe: „Fábián, egy moralista története.” Ez a könyv, — mely bizonyára nem az ifjúság kezébe való és a kegyes füleket megbotránkoztatja —, Fábián Jakabnak, egy egészen átlagos, mindennapi, fel nem tűnő cigarettagyári hivatalnoknak életét és tetteit mutatja be. Aki azt reméli, hogy Fábiánban a hazug burzsoáziát szatirizáló gonosz karikatúrát talál, csalódik. Fábián, aki természetesen messze van attól, hogy a keresztény ember ideálja le-

gyen, — ami különben egészen lényegtelen, jó ember. Lehetetlen, gyakran egészen állatszerű életfolyása ellenére valahogy benne él a természetes keresztény lélek; csak jót akar tenni és senkinek sem ártani. Az élet megragadja, ide-oda dobálja, beleveti egy asszony karjába; onnan egy másikéba, majd a munkanélküliségbe, összehozza egy örülttel. Fábián akarat nélküli ember, puha viasz a sors kezében, betege a létnek s az élet mélyen beleveri orrát a piszokba. Ez a kispolgár végzte a nagyvárosban. Fábián jó ember, szegényeket helyez el lakásán, védi barátait, beugrik a folyóba egy beesett gyermek után... Ott megfullad. Ez a könyv vége: „Fábián a vízbe veszett, mert sajnos, nem tudott úszni...” A gyermek természetesen maga is ki tudott volna menekülni a vízből. Így hát még ez az áldozat is hiábavaló volt. Egyáltalában minden áldozat hiábavaló és az élet értelmetlen. Értelmetlen, üres és szomorú.

A szerző a Fábiánban a Berlin fölötti eget egészen alacsonyra csavarja. Szinte kezünkkel megfoghatjuk és ráadásul csak bádogból van. És mintha ezt a bádogot valamiféle részvénytársaság szállította volna. Az Istent azonban a könyvből kitorölte. Ez a rettenetes és megrázó ebben a könyvben. Az „Isten” elektromos áramkörét kikapcsolta és az emberek hírtelen maguktól való dolgok lettek, minden ember árnyék-szerű és szomorú, reménytelen és értelmetlen. Esznek, alusznak, szeretnek, hivatalba járnak és nem tudják, miért kerültek erre az értelmetlen földgolyóra. A létnek ez az értelmetlensége az örülettel határos, a létnek ez az értelmetlensége egyenesen tébolyba visz, vagy feltétlen cinizmust kíván. Cinizmust, hogy el lehessen tekintetünket fordítani a végső és legmélyebb dolgokról. Minderre rájön az olvasó, ha helyesen tudja olvasni ezt a könyvet. Fábián regénye nem fényképe az Istennek, hanem csak a negatívum. Erről a negatívumról elő lehetne állítani a fényképet és az Istennek ezért a negatívumjáért hálás lehet az emberiség Kästnernek, az Istentagadónak.

Kästnernek ez a tudattalanul és atmoszféraszerűleg feldolgozott Isten nélküli világa tudatos kifejezést talál Aldous Huxley „A bátor új világ” című regényében. Ez a bátor új világ egyik legszemélyesebb szatíra, amit csak valaha a kommunzmszról írtak De olyan szatíra, mely tele van metafizikával és mélységgel. A cselekmény a Ford utáni 632-ik évben játszik. Az embereket ekkor már osztályonként készítik lombikokban. Az embergyár homlokzatára Rt

van írva a világszovjet jelmondata: *communitas, identitas, stabilitas*. 692-ben rég eltörölték már a szerelmet, az izgalmakat, a féltékenységet, a gyászt. Az ember csak bevesz egy gramm „somát” és a kellemetlen kedélyállapot rögtön eltűnik. Jobb egy gramm soma, mint egy káromkodás, — mondja a közmondás. De vannak más közmondások is, mert az egész társalgás közmondásokból áll, amelyeket hipnotikus úton rögzítenek az emberekbe. A hypnopádia alvás közben való nevelés, a párna alatti rádióhullámok útján. Minthogy a jövődő társadalma is különböző osztályokból áll és az embereknek nem szabad szerencsétleneknek lenni, éjszaka a gyermekgondozó intézetekben a Beta-csoportnak ezt súgja a rádió: „Az Alfa-csoport nagyon ügyes, de sokat kell tanulnia. Én Beta-csoportbeli vagyok és örvendek, hogy nem kell tanulnom. Gammáék még ostobábbak, mint én. Deltáék még primitívebbek, de azért még az Epsilon-csoportnak is megvan a maga létjogosultsága. Epsilonéknak testi munkát kell végezni. Örvendek, hogy nem vagyok Epsilon.” A templomok eltűntek, de azért stabilitási és szolidaritási miséket tartanak, amelyen egy „Orgy-Porgy” című hülye slágert énekelnek Ford és Lenin trszteletére. A biblia a legszigorúbban eltiltott olvasmány. Minden filozófiai művet száműztek.

Ebben a borzalmas világban szerelmes Marx Bernát, Hoover Benito barátja, az ifjú Crowne Leninba. Rotschild Morgana és Deterding Klára barátnőjébe. A fiú „Minus Alfa”, de az a makacs hír van forgalomban, hogy gyártásához igen sok alkoholt használtak fel s ezért tiszta emberi érzései vannak. De Crowne Lenina egészen rendes teremtés: csinos övet hord, amelyre ki vannak himezve a fogamzást meggátló utasítások, ruhái cipps-zárba járnak és a lány követi a hypnopádiai elvet: „minden nő minden férfié és minden férfi minden nőé.” Egy barátnője ugyan kénytelen volt figyelmeztetni, hogy illetlen dolog az, hogy egymásután többször ugyanazzal a fiúval lássák. Közösen kirándulást rendeznek Új-Mexikóba, az utolsó valódi emberek rezervációjába és onnan egy valódi embert hoznak el Európába. Ez a valódi ember, akit csak Vadnak neveznek, nyugtalanságot és zavart teremt Európában. Már megérkezése Londonba, kísértetszerű. Messze magasan repülnek aeroplánok, alattuk pedig egy külvárosi vonat vágat az éjszakában ki-világított ablakkal. Hatszáz Epsilon ül benne, rettenetes izmú, alacsonyhomlokú és hatalmas alsóállkapcsú teremtmények. Egy labdarugó versenyről jönnek.

Vad, aki egyébként szintén beleszeret Leninába, nagy feltűnést kelt, de ezt még csirájában elfojtják egész somafelhőkkel

megnyugtató kék és zöld világítással. Egy szintetikus zenedobozból hangok áradnak: ki és egy hang beszélni kezd. Az értelem és az illemérzet hangja. Egy nem létező szív mélyéből a 2. számú tüntetésellenes beszédek hengerét kapcsolják be: „Barátaim! Barátaim!” — süvíti ez a hang olyan patetikusan, hogy a rendőröknek könny szökik a szemükbe a gázálc alatt. „Mit jelentens ez? Miért nem vagytok mindnyájan jók? Hiszen mi mind jók akarunk lenni...”

Vad és Marx Bernát Mond Musztafa őfordsága, a világ uralkodója elé került. Megkötözve állítja őket elő a rendőrség. Musztafa éppen olyan hibás gyártmány, mint Marx Bernát. Amikor ezt felfedezték, az elé a választás elé állították: vagy beletnyugszik, hogy egy szigetre internálják, vagy pedig átveszi az uralmat a világ felett. Az utóbbit választotta Igaz ugyan, hogy az internáltak szigetein mindenféle zseniális és érdekes alakkal lehet összejönni, de ő mégis inkább az embereket akarta boldoggá tenni. Hamis hősiességében a Nagy Szerencsétlen és Megnemértett akar lenni, aki csak embertársait boldogítja.

De szabad minden tiltott könyvet olvasnia, úgy a bibliát, a Krisztus követését. Shakespeare és Bacon műveit. Vadat ő elé vezették, azt a Vadat, aki ezt kiabálta: „Nekem Isten kell, költészet kell, veszedelem kell, szabadság kell, jóság kell, bűnt kell!” Ennek a vadembernek nem az jelenti a legnagyobb boldogságot, hogy az érzelmi moziban üljön és egy pneumatikus széken félkarjával egy neomalthuzi alapon nevelt alfaleányt tartva, aki szexuális hormonján cuclizik.

A sátáni ember, a Lenin-féle Mond Musztafa őfordsága és a terrortól és nyárs-polgáriasságtól undorodó ember szemben áll egymással. Elkieseredett küzdelem kezdődik kettőjük között. Egyre közelebb jutnak az alapproblémához, míg végre a vad elkiáltja magát:

- Hát maga nem hisz az Istenben?
- Természetesen hiszek az Istenben!
- Igen de akkor...

— Csakhogy most más módon jelentkezik mint régebben — vágott közbe Musztafa — a modernizmus előtti időkben úgy jelentkezett, mint ahogy a szent könyvekben megírták. Most azonban...

— Hogy hogy jelentkezik most? — kérdi Vad izgatottan.

- Hogyan? Hát távollétével jelentkezik.

*

És az Istennek ez a távolléte, mint valami rettenetes súlyos fátyol takarja be ezt az egész hangulatképet. A világoosság hiányzik, a sötétség uralkodik. Ez a sötétség a sátán. De a sátán szomorúság, egyhangúság, vagy terror.

A munka

Havas Vilmos

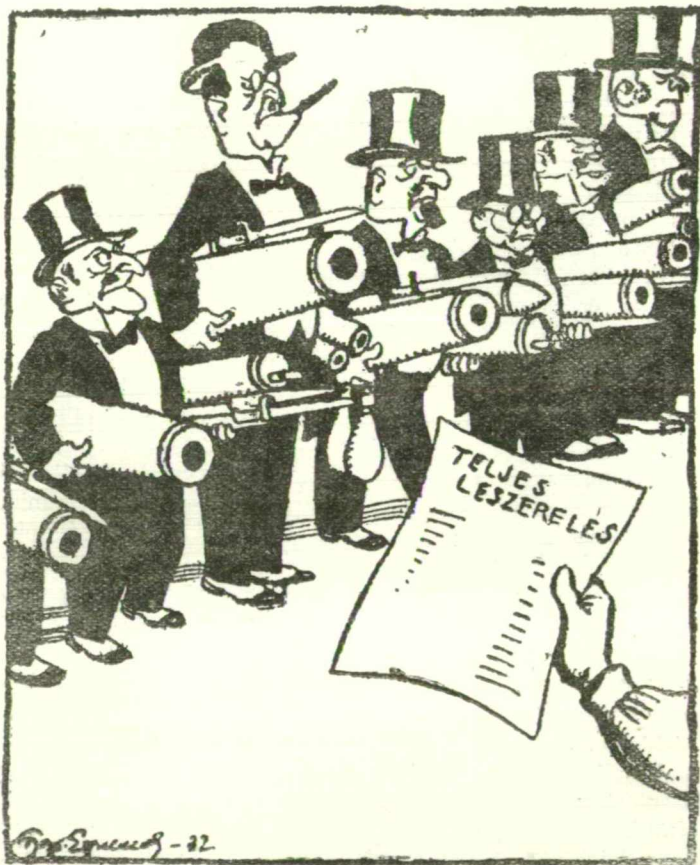
A munkáról, annak értékéről a termelésben és a kulturában való szerepéről kialakult közfelfogás döntő szerepet játszik a társadalmi kérdésben. A munkáról való felfogás támaszt alá a különböző gazdasági rendszereket: a hűbérrendszert is, a kapitalizmust is, a kommunizmust is. Az elsőben a munka a legnagyobb piedesztálra van emelve, mindenkinek dolgoznia kell a társadalomban, a munka révén jut csak foglalkozáshoz, hivatalhoz, mert a munka szent hivatás és minden érték termelője a köztudatban. A mai kapitalisztikus gazdasági rendszerben a pogány felfogás érvényesül: a munka árucikk, amit venni lehet, amit kihasználunk és azután eldobunk. A kommunizmusban a munka ugyan nem áru, de egyszerűen eszköz az emberi jólét és kényelem szolgálatában.

A fejlődés kezdetén a munka minden ember kötelessége, természetadta kötelessége, mert hiszen a primitív éleletszükségletek fedezése is csak egyéni munka árán lehetséges. A vadat el kell ejteni: lesben állni, üldözni hegyen-völgyön-vizen-erdőn át, haza kell szállítani; fjat, nyilat, kőbaltát készíteni; a gyümölcsöt, ehető növényeket szintén fel kell keresni, hazaszállítani; a tűzrakáshoz szükséges rőzsét, fát összeszedni, vadat-halat elkészíteni stb. A munkafelosztás tökéletes volt: férfiak végezték a nehezebb munkát: vadásztak-halásztak, nők a könnyebbet: gyümölcsöt, növényeket szedtek, a tüzet gondozták, a ruházatról, az étel elkészítéséről gondoskodtak; a gyermekek segítettek. Munka nélkül nem maradhatott csak a beteg és elaggott. Ez az őállapot. A lassú civilizációs munkából mindkét nem kivette a maga részét a saját munkakörében. Mindegyik munkakör egyformán fontos volt. A család minden tagja egyformán dolgozott és részesült a közös munka eredményében. Tehát már az őállapotban megtaláljuk a munkafelosztást és a közösség együttes munkaeredményének közös élvezetét. Ez az őállapot nem ismer rabszolgát, de nem ismer a más munkáját kiszaroló, abból élő kapitalistát sem. Az újabb történet-kritikai módszerrel dolgozó ethnologia ezt kétséget kizárólag bebizonyította. A munka kiszákmányolása, a rabszolgaság csak egy későbbi fejlődési stádium és társadalom jelensége kísérőjelensége az eredeti tiszta istenfogalom elhomályosodásának, a pogányságba sülyedésnek. A rabszolgaság: a munka kiszákmányolása tipikus pogány tünete úgy az ókori pogányságnak, mint a modern pogány kapitalisztikus felfogásnak.

A pogány felfogás a munkát megveti, szabad emberhez nem valónak, méltatlannak tartja. A rabszolga nem is megy ember számba, lelke nincs, olyan mint akármelyik állat, tisztán eszköz, aki dolgozik ura érdekében, de igénye nincs és nem is lehet munkájának gyümölcisére. Ura természetesen eltartja, de nem kötelességérzetből, emberies érzésből, még kevésbé szeretetből; hanem tisztán önzésből épügy mint ahogy etünk, gondozunk egy állatot, hogy azt egészségben, erőben megtartsuk, mert hiszen először pénzünkbe került, tehát értéket képvisel, másrészt pedig értünk dolgozik, megélhetést, kényelmet, vagyont biztosít nekünk. A munkának, a rabszolgának megvetése oly általános volt, annyira mélyen gyökerezett a közfelfogásban, hogy a pogány ókor legnagyobb elméi sem tudtak a közfelfogás fölé emelkedni. Aristoteles, Cicero szemében is a munka piszkos, nemtelen, erényes emberhez nem méltó tevékenység. A munka semmi egyéb mint áru; még a szabad munkás is

rabszolgává válik az elszegődés idejére. Erényes ember legfeljebb a szabad művészetekkel foglalkozhatott és itt fejthette ki tevékenységét, de nem fizettethette meg magát, mert a munkáért fizetett bér éppoly lealacsonyító volt, mint maga a munka. Legfeljebb honoráriumot: önkéntes adományt fogadhatott el; tehát itt nincs szó a munka ellenértékéről, munkabérről. Az, hogy az embernek a munkájából kell élnie és kizárólag a saját és nem másnak a munkájából, nem más munkája eredményének a megrablásából, ez természetjogi-keresztény felfogása a munkának.

A kereszténység forradalmi átértékelést végzett a munka felfogásában. Az eredeti természetjogi általános munkakötelezettség a pogányság évezreidei alatt teljesen megszűnt, még a gondolata is kiveszett az értelemről. A kereszténység nemcsak ezt az eredeti munkakötelezettséget állította újból helyre, hanem kibővítette azt, szellemmel telítette, az emberiség feladatává tette, sőt kimondta, hogy éppen a munka emeli fel az embert isteni hasonlatosságra, mert az Isten lényege a teremtő munka, tehát az ember is a teremtő munka révén emelkedik fel az Istenhez. Isten is, az ember is új értékeket teremt, Isten a semmiből, az ember az

„A leszerelés bajnokai emeljék fel kezeiket“.

(Izvestia Moskva)

Isten által rendelkezésére bocsátott anyagból, szellemből. Amennyiben tehát az ember szellem, kell a szellemmel velejáró teremtő munkát is vállalnia, még pedig nem úgy, mint az állat végzi munkáját, ösztönszerűen, belső kényszerből, hanem szabadon, önkéntes elhatározásból, hiszen csak az ilyen munka révén válhatik hasonló Istenhez, aki szintén szabad elhatározásból, minden külső kényszertől menten működik. Ez a teremtő termelő munka ad értéket az embernek, mert a legfőbb szellemnek, az Istennek a szolgálatába állítja. Tehát a munka egyrészt istenszolgálat, másrészt pedig egyetlen hordozója, megteremtője a kulturának, amely semmi más mint a szellemnek az uralma az anyag felett. Minden termelő munkában, még a testében is, szellem van, mert a cél irányítja, a célt a gondolkodás, a szellem állítja a munka elé és ez irányítja a munkát abban az irányban, amelynek a végén a cél áll.

A munka az embernek őshivatása (Gen. I. 28.) és nem az első bűn következménye. Ennek a következménye csak az, hogy arcunk verejtékével kell kenyerünket megkeresnünk (Gen. III. 19.) Az eredendő bűn által megrontott természet irtózik a munkától, nehézségbe kerül a munka tisztességes elvégzése, tehát a munkával járó kín, szenvedés a büntetés; a munka maga isteni hivatás. Mint ilyen elsőrangú erkölcsszabályozó szerepet tölt be, amennyiben a szellemet leköti, azt foglalkoztatja és így a tunyasággal járó sok mindentféle erkölcsi bajnak elejét veszi. Azonkívül a munka ad becsülést, önérzetet a léleknek, tartalmat az életnek; csak a munkás ember egész ember, lelke egyensúlyban van, mert ösztönszerűen érzi, hogy isteni hivatást teljesít. Akiben a munkának ez a magasztos felfogása megvan, az készségesen fogja odaadni energiáját embertársai javára, az nem mindig az anyagi hasznot fogja munkája feltételül szabni, bár tudja azt, hogy a munka ellenértékeként kapott bér vagy fizetés az egyetlen tisztességes, keresztény megélhetési forrás; az ilyen nem fogja áhítózni a nyugalmat, a pihenést, mert tudja, hogy emberhez méltó módon addig él, amíg feladatát: az Isten eszméinek megvalósításáért folytatott munkát elvégzi. Tevékenység, munka az élet, pihenés, nyugalom a halál.

A munka elsőrendű szociális kötelezettség mindenki számára. Említettük, hogy minden úgy anyagi mint szellemi haladásnak, a kulturának forrása. Mindenkinek tehát erejéhez képest részt kell vennie a teremtő munkában, mert különben élősködővé, parazitává válik, aki mások munkájának eredményéből él, anélkül, hogy maga is hozzájárulna az általa is élvezett javak előállításához. Ezekre vonatkozik az apostol szava: Aki nem dolgozik, ne is egyék. Ha kezdetleges viszonyok között sem volt lehetséges, annál kevésbé lehetséges a mai óriási munkamegosztás következtében az, hogy mindenki maga állítsa elő szükségleteit. Minél magasabb kultúrnívót érünk el, annál kevésbé lesz ez lehetséges, de mindenkinek teljes munkájával és energiával kell beleállni abba a nagy munkafolyamatba, amely az egész vonalon folyik és amelyet az emberiség kulturfeladatának állapítottunk meg.

Mint fentebb láttuk, a pogány munkafogalom lehetetlenné tette szabad ember számára az ellenértékért végzett munkát. A munka a rabszolga kötelessége volt, a szabad ember amannak munkájából élt. A keresztény munkafogalom ezt kizsákmányolásnak bélyegzi, a munkás meglopásának. Az ilyen ember nem érdemli meg az életet (Aki nem dolgozik, ne is egyék). Azt a jogot, hogy éljünk, kizárólag munkával szerezzük meg magunknak. Tehát a megélhetésnek egyetlen tisztességes alapja a

munkabér, legyen az akár szellemi, akár testi munkának ellenértéke. És az egészen természetes. Mindent, ami megélhetésünkhez szükséges, csak a munka hoz létre. A természet maga mindent nyers állapotban ad nekünk: a gabonaneműt természetünk, a gyümölcsöt nemesítenünk, a földet művelnünk, az állatot nevelnünk, gondoznunk, a házépítéshez és ruházathoz szükséges anyagokat először kitermelnünk, azután megdolgoznunk, megnesemesítenünk kell, hogy azok céljaink elérésére alkalmasakká legyenek. Mindezt kizárólag munkával érhetjük el, először szellemi munkával, amely a módszert adja és a munkát könnyítő eszközökhöz juttat, másodsor a végrehajtó testi munkával. Nincs más módja a szükségleti cikkek és egyéb értékek termelésének, mint a munka. Hiába tulajdonom egy nagy erdő, vagy egy mezőgazdasági birtok, az magától nem hozza asztalomra életségem; emberi-, állati-, vagy gépmunkát kell befektetnem, hogy termeljen. Az állati- vagy gépmunka végeredményben szintén emberi munkává oldódik fel: hiszen az állatot nevelni, gondozni, etetni, tanítani kell; tehát használhatósága szintén emberi munka születte; a gépekkel hasonlóképen állunk: emberi ész munkája találta fel és konstruálta, ember fizikai munkája öntötte a gondolatot anyagba és működteti. Végeredményben tehát mindezek mögött emberi munka áll, nemcsak mint teremtő és alkotó erő, hanem mint fentartó erő is; a nemes rózsafa is elvadul, ha éveken át bent hagyom a földben gondozatlanul és ha magja csak természetadta erejénél fogva hajt ki és nem járul hozzá az ember nemesítő munkája; a búza elfajzik, a gép tönkremegy, az állat újból elvadul, az épületek összedőlnek stb., ha az ember fentartó munkája visszavonul tőle. Látjuk végeredményben, hogy a kultúra semmi egyéb mint az ember állandó küzdelme a természettel, tehát a szellemi a céltudatosság és a célratörékvés küzdelme az anyaggal és annak vad erőivel.

A munka lehet egyetlen alapja a magántulajdonnak is. Az ember munkájának elenértékét munkabér alakjában kapja meg. — A munkabérrel teljesen szabadon rendelkezik, arra fordítja, amire épen akarja; ha úgy látja jónak, elkölti apránként, ha úgy látja jónak, takarékoskodhatik vele, hogy családi házat vehessen, utazhasson, kényelmes otthont szerezhessen magának, kedvteléseinek élhessen; csak egyet nem csinálhat, azt, hogy az így megtakarított munkabért tőkévé változtassa, más embernek kölcsön adja azon célból, hogy kamatokat szedjen és ezáltal magának munkanélküli jövedelmet biztosítson, mert az ilyen jövedelem más munkájának megrablásából, lopásból származik. (Evvvel nem foglalok állást az ellen, hogy a mai ránczkényszerített kapitalista gazdasági rendszerben egyes fontos társadalmi munkát kifejtő testületek mérsékelt kamatra adhassák ki pénzüket, hiszen ezt ma fontos munkájuk munkabérének, elenértékének kell tekintenünk, amely szükséges hivatásuk teljesítéséhez.)

A munka az emberiség legfontosabb feladata őshivatásának a kulturának szolgálatában. Ebből következik, hogy nem minden munka egyenlő értékű. Igazi munka csak az, amely ezt az őshivatást szolgálja, amelynek célja a kultúra. Mennyi rengeteg munka pazarlódik el ma, amikor a munkaerő a kapitalista részére csak áru, amely neki hasznot hoz. Gondoljuk el, mennyi rengeteg felesleges játékszer, piperecikk, fényüzési cikk termelődik, melyek semminemű szükségletet nem elégítenek ki; mennyi szellemi és fizikai energia pazarlódik el ujdonságok kieszelésében és gyártásában, amelyeknek egyetlen célja az emberi gyarlóságokra alapított kapitalista haszon. Az ilyen munkát teljesen értéktelennek, sőt károsnak kell tekintenünk. Értéke ma legfeljebb annyiban van, hogy munká

sokat keresethez juttat. Igazi termelő munka az, amely szellemi vagy anyagi kultúrértékeket termel, amelynek célja, hogy az élet és természet esélyeitől mindjobban függetlenítsen, amely a természet erőinek legyőzésében és azoknak szolgálatba állításában nyilvánul és amely lelkiünknek nemcsak erkölcsi és értelmi igényeit van hivatva szolgálni.

Mikor így a munkának óriási értékét, őshivatottságát, kulturát teremtő erejét kiemeljük, egyuttal hangóztatjuk azt is, hogy a munka maga nem cél, hanem eszköz. Tehát nem lehet ura az embernek, hanem csak a szolgája. A munka célja: a klutura sem lehet öncél, mert felette van az ember. Végcél az emberi szellem uralma az anyagi világon, az istenmegismerés és a Hozzá való emelkedés.

Ahol már bontakozik az új rendiség

Sprenger Mária Mercedes dr.

„Az államférfiak és a tisztességes polgárok legfőbb célja és törekvése legyen az egymással szemben álló osztályok harcát megszüntetni, a különböző foglalkozási ágakat békés együttműködésre bírni. Tehát a rendiség helyes felújítása a szociálpolitikai célkitűzés.”
(Quadragesimo Anno.)

Belgium, mely katolikus munkásmozgalmában a Rerum novarumot élővé, ható térvézővé és a katolicizmus kovászává tette, ifjúsági mozgalmában már régtől fogva — husz esztendeje — a rendiség útját járja, melyet a Quadragesimo anno most mint a kibontakozás felé vezető utat, mint szociálpolitikai célkitűzést jelöl meg a legfőbb egyházi tekintély szavával.

1930-ban a Katolikus Női Ligák római nemzetközi kongresszusán történt. Akkor a belga ifjúsági mozgalmak közül csak a jöcistokat ismertem közelebről és vártam, hogy a kongresszus forgatagában hol fog feltűnni kalászos pajzsos kis jelvényük. Amikor végre megvillant egy sötétkék tavaszai kabátban, örömmel mondtam: „Oh, la J. O. C.” — „oh nem, — volt a válasz, — ez a J. I. C.” — És még kétszer jártam így. Egyszer az volt a felelet: J. E. C., egyszer meg: J. U. C....

J. O. C.... J. I. C.... J. E. C.... J. U. C.... J. A. C.... mik ezek a titokzatos betűk?

A J. O. C.-ről már volt szó az Új Élet hasábjain, a munkásifjúság: élő, hatalmas mozgalmáról, a „munkásrend” előfutárjáról.

A többi betű is egy-egy társadalmi réteg külön szervezkedését jelenti, mindegyiknek meg van a kettős tagozata fiúk és lányok, egy eszméből kiindulva, de a nekik megfelelő módon, fíusan, vagy lányosan külön szervezkedve. Az ifjúságot, kereszténységet és a társadalmi tagozódást jelző három kezdőbetű mellé a lányoknál még a „feminin” jelzés F jele kapcsolódik az elvezetéshez.

J. I. C. F. az „independentek” függetlenek részére alakult leányegyesület, úgy értve ezt a függetlenséget, hogy külső foglalkozás nélküli otthoni „nagylányok”.

J. E. C. F. az etudianteoké, a középiskolák felsőosztályainak lányaié.

J. U. C. F. az unversitaireké, az egyetemieké.

J. A. C. F. a falusi lányoké, ez képezi a falusi asszonyok nagyszerű szervezetének ifjúsági csoportját.

Mint mindennek Belgiumban, úgy ezeknek az ifjúsági csoportoknak is meg van nem csak a fentebb tárgyalt francia (wallon) ága, hanem a flamand ága is. Fiúk, lányok, flamandok, wallonok rendiség szerint széttagolva, de mozgalmukban, ifjúságukban, mély kereszténységükben, apostoli vágyukban egyek: ez a belga ifjúság katolikus akciója. Az Action Catholique de la Jeunesse Belge.

És ez nemcsak képzelt szellemi összefogás, hanem kiépített szervezet, amelyben mindegyik ifjúsági tagozódás helyet foglal, ennek az összefogásnak az előharcosai az acéjbistek, az A. C. J. B. (action cath. de la jeunesse belge) pionírjai és vezetői,

A leányifjúság részéről ennek a mozgalomnak és ennek a központnak vezetője Cristine de Hemptinne, aki egyúttal a kath. leányifjúság Nemzetközi Szövetségének is az elnöke, lapjuk a vezetők részére az Ideal et Action, a tagok részére az En evant, mely nemcsak gazdag tartalommal, de egészen meglepő modern nyomdatechnikával viszi el az összetartozásnak és a közös katolikus munkának mondani valót a tagegyesületekhez. Mert meg kell jegyeznünk, hogy csak a J. O. C. olyan nagyméretű, hogy önálló nagy központtal, óriási taglétszámmal és egy sereg külön lappal rendelkezik. A többi ifjúsági csoport az En avant-t tekinti sajátjának és mindegyiknek 2—2 oldal áll rendelkezésre a lapból. De azért a J. O. C. sem balad kü-

lön utakon, magát a belga ifjúság katolikus akciója egy részének tekinti és a jocist Fük elnöke, Mr. Tonnet egyúttal az Acéjibistek fiatalifjúsági központjának alelnöke.

1912 szeptember 10-én Gillyben volt az első összefogó ifjúsági kongresszus. Ezt megelőzte egy szerény kis ifjúsági lap megjelenése 1910-ben, amely nem akart először mást, mint vakációzó nagydiákok összefogását, de sokatigéző címe „Sarjadó búza” (René Bazin Le blé qui lève regénye után nagyobbra predesztinálta. Aki ezt a lapot megindította, Brohée kanonok (akkor még Abbé Brohée) kezdte meg az egyetemi hallgatók szervezkedését, melyre akkor nyílt tág tere, amikor Mercier cardinális Louvainbe helyezte egy egyetemi kollégium élére... És Brohée kanonok vetését megáldotta az Uristen, látta vetését kisarjadni egész Belgium területén. Az idén már úgy nevezik idei bruxellesi kongresszusukat, hogy a „százazrek kongresszusa”, de még ennél is tiszteletreméltóbb, amikor minden ág beszámol célkitűzéseiről, végzett munkájáról és amikor a központ beszámol a közös célkitűzésekről és a közös munkákról. Nem lehet meghatottság nélkül olvasni arról, hogy hogyan segíti ez a rendekbe tömörült ifjúság az ifjúsági munkanélkülieket, hogyan éri velük nemcsak a sorsközösséget, hanem azt a misztikus közösséget, melyet az fejez ki, hogy a Krisztus titokzatos testének tagjai vagyunk mindnyájan.

Harcolnak a katolikus iskolákért, az ifjúságuk jövő generáció érdekében. Sajtókampányt indítottak, előadásokat tartottak, röpiratokat bocsátottak ki, mindegyik a saját „rendjében”.

Tanulmányozták a Szentatya szándéka szerint a szórakozás, a szabadidő kérdé-

sét: mindegyik csoport a maga körülményeinek megfelelően. (A leányegysületek erről gyönyörűen beszámoltak a szeptember végén Luzernben tartott nemzetközi kat. női gyűlésen, amelynek egyik ága volt az ifjúság külön kongresszusa.)

Központjukban közös bizottságok is működnek, ilyenek a sajtóbizottság (kiad röpiratokat, könyveket stb.)

Missziós bizottságok közös erővel és áldozattal gyűjti a pénzt misszionáriusok képzésére.

Harcoltak közösen katolikus szellemű rádióelőadásokért, dolgoznak a jó és szép énekek terjesztéséért, jó színházért stb.

Az előbb említett ifjúsági szervezetek kívül az A. C. J. B. keretébe tartoznak a patronázsok is és legújában ide csatlakoztak a katolikus cserkészek is.

„Getrennt marschieren, vereint schlagen” ezt a régi jól bevált harci jelszót sokszor alkalmazták már egyesületi életre, szövetségi összefogásra.

Ha valahol, úgy a belga ifjúsági mozgalomban van meg ez a teljes elkülönülés és ez a tökéletes összefogás, amelyben már látjuk annak a sokat vitatott és vágyva vágyott új rendiségnek körvonalait.

A régi jó Menenius Agrippa meséje jut eszünkbe ennél a széttagozódásnál és mégis egységnél, pedig hogy a rendiség milyen mérhetetlenül többet jelent egy észszerű és természetes társadalmi tagozódásnál, azt csak akkor tudjuk megsejteni, ha közvetlenül tapasztaljuk meg az egyes társadalmi osztályok között örvénylő szakadékokat, melyet az osztályharc dinamitja csak szélesebbé robbant és nincs más, ami újra összefogja, eggyé olvassza, mint a corpus Christi mysticum.

Gandhi és Krisztus

Ujhelyi Béla

Ez a két név mostanság gyakran szerepel egymás mellett az újságcikkekben, kivált azóta, hogy a nagy Koplaló oly nagy-szerű diadalt aratott szellemének fegyvertelen erejével a mohamedán nacionalistákon és az angol kormányon. Nem is akarunk a nagy indiai szellemi nagyságából semmit se levonni, de Krisztushoz való hasonlítását valóságos blaszfémianak tartjuk. Az igaz, hogy ezt az összehasonlítást olyanok teszik, akik vagy távol állnak minden keresztény gondolattól, vagy minden bizarrságnak hűséges majmolói.

John Haynes Holmes angol teozófus a Mahatmát Krisztus reinkarnációjának tartja: méltó hasonlata ez egy hőbortos világnézetnek.

De még józanabb elmék is, szívesen állítják egymás mellé Gandhit és Krisztust.

Közöttük legsajnálatosabb példát Román Rolland adta, amikor a „Young India” francia fordításához írt előszavában meg-tette „szent”-nek, a maga zavaros idealiz-musa „messiás”-ának. A „chisma” apos-tolában „új assisi szt. Ferencet” lát, any-jában pedig „Sz. Erzsébetet”. Ezek után nem csoda, hogy Krisztushoz is hasonlítja őt Rolland, az affektáltságnak nagy terjesz-tője, az európai keresztény műveltségnek fanatikus rágalmozója.

Mi nem akarjuk tagadni azt, ami nagy-szerű, hősi Gandhinak nemzeti apostolkodásában, de őt Krisztus Urunkhoz hasonlítani, izléstelen, gyalázása minden szentnek és főnségesnek.

Gandhinak az istenségről való felfogását az „Osservatore Romano” is dicsérettel em-lítette, de ez még mindig nem haladja túl

a bizonytalan pantheisztikus idealizmust. De hogy magunk végezzük Gandhinak a Megváltóval való összehasonlítását, nézzük, mit mond a Mahatma a „Young India”-ban a maga vallási nézeteiről és meggyőződéséről. Kijelenti, hogy sanatani-hindunak tartja magát, mert hisz a Védákban, Upszisadókban, az istenek átváltozásaiban és az ujrasszületésben (reinkarnáció). Hisz a tehénnek oltalmazó hatalmában (tudnivaló, hogy a nem mohamedán hindúknak a tehén a szent állatuk) s ennek sokkal nagyobb jelentőséget tulajdonít mint közönségesen történik.

Nos, azt hisszük, ennyi is elég annak

megítélésére, lehet-e ezt a gyarló tehénimádót assisi szt. Ferencnek tekinteni vagy hozzámérni a szelíd és alázatos szívó Üdvözítőhöz, aki kétezer éve feladta az emberiségnek a nagy kérdést, — rá még senki sem tudott megfelelni: „Kicsoda közületek feddhet meg engem a bűnről?”

A keresztény öntudat mérhetetlen sülydésének jele, hogy ily fonák eszméket terjesztő, minden keresztény büszkeséget eldobó „nagy” írók bogaraiért korunk még lelkesedni is tud és majom-módra utánuk mondja az ilyen badarságokat, melyekért a keresztény Európának inkább szégyenkeznie kellene.

Szociofoto.

Ezerkiléncszázharminc. Pest.
Világraszóló jubileum.
Andrássy út. Fényes paloták. Színház.
Előtte szürke munkásasszony.
A lépcsőkön rongyos zsákon alszik két poronttya.
Emlőin a harmadik . . .

Drága autók. Rúzsos úri dámák.
Nagyhatalmú kegyelmesek. Mennek a Budához.
Krisztus Király-körmenet a Dunán . . .
De szív nélkül rohannak el az örök Bethlehem előtt:
A hajléktalan család előtt . . .

Krisztus a Dunán a bíboros kezében.
Csillognak a hajók. Pazar a tűzijáték.
Tündéri fényben a Halász-bástya.
Ragyog a Citadella . . .
Mindenki a fényről, a csillogásról beszél.
Krisztusról . . .!?
A hideg színházi lépcsőkön álmodik a nyomor . . .

BORSOS MIHALY.

Olvasóink köréből:

EGY FIATAL TANÍTÓ LEVELEBŐL:

„Hogy mi az Új Élet nekünk, itt vidéken szerzte-szét működő intelligens fiataloknak, azt csak felérezni lehet, elmondani nem. Esténként jönnek hozzám nyugtalanabb, kereső és váró fiatal parasztleányok, kikről büszke örömmel írhatom: ezek már a mieink s az eljövendő idők nagy erőpróbáján ezek már meg fogják állni a helyüket. — Vasárnap délutánonként szépen sikerült előadásokat tartok, ami egyúttal jó alkalom vágyaik, eszmekörük s általában egész lelkiviláguk kitapogatására... Ezelőtt egy évvel még pesszimista voltam, ma sze-

retném szétharsogni: még semmi sincs elveszve, csak így tovább előre!...”

EGY PLÉBANOS LEVELEBŐL:

„...a katolikus igazságoknak nemcsak a templomokban kell érvényesülniök, mint ahogy azt sokan tévesen gondolják, hanem az élet minden vonalán. Az Új Élet ismerte fel és vetette felszínre ezt a tényezőt. Így neki jut az a feladat, hogy ezt a felismerést fölkarolja, rendezze és belenevelje az emberi lélek világába. A katolikumnak mindegyik élő és liktető életnek kell lennie a társadalom valamennyi rétegében.”

Az új ember

Czakó József

(Gondolatok Dr. Trikál József: AZ ÚJ EMBER c. könyvének olvasásakor.)

Amikor a világháborúnak végeszakadt és a forradalmak füstfelhőiből az átélt nehéz idők nevelte új fiatalság lépett a történelem színpadára, — Spengler és Keyserling, — belekapaszkodva a történelem lélekharangjába, húzták azt meg a nyugati civilizáció fölött. Azt mondták a szomorú kép festői, hogy az ifjúság elvesztette minden eszmény iránt érzett tiszteletét; nem érti meg apját, anyját; ami szüleinek még minden, neki tartalmatlan és üres frazeológia volt. Azt mondták, hogy az új világ új eszmény típusa a sofőr lesz és a mai fiatalság szívéből kihalt a szeretet: érzéketlen gépember lett.

Tagadhatatlan, hogyha belenézünk az emberiség lelkébe és szemléljük vajúdasait, világnézeti differenciálódásait, tudományát, költészetét, erkölcsi világát és kedvtelését, alhíthet és álbölcsletét, de mindez ajatt szunnyadó boldogság és megváltás után vágyódó törekvését, észrevesszük az új kor emberének túlhajtott individualizmusának szellemi dekompozícióját.

A materialista történet szemlélet kiváltotta szellemiség hibás gazdasági berendezkedésben torzult el. Összetévesztette az eszközt és a célt. Goethe büvészinasává vált, aki elővarázsolta a szellemeket, de a felidézett erőket visszaparancsolni nem tudta. Önmagát alakította géppé és a gépet emberré. Egymásra torlódo szellemi áramlatok kábító hatása, a tömegek öntudatra ébredése, az emberi szellem elnépiesedése, a csordaszellem terjedése és a lélek első ösztöneinek felázadása a letipró erők ellen: alkotják az új típus zürzavarának eredőjét.

A történelem látott már ily kaotikus időket. A római birodalom felbomlása, az újkor hajnalhasadása idején. És mégis: a sok megpróbáltatáson keresztülment, a technika hatalmas gépei között és tömegsportban edzett mai társadalomban a pánik tomegrémtület, az ösztönös életigenlésnek oly megfoghatkozása mutatkozik, amely a társadalom életének legmélyebb rugói: az egyének lelkére és az egyénekből kialakult társadalom egyetemes szellemére irányítják figyelmünket.

Az újkor embere túlzott individualizmusával, az egyéni különbség és különállóság hangsúlyozásával a társadalmi egység rovására tört. És ki ne venné észre a liberalizmus és a rajta felépülő kapitalizmus dekomponáló hatását, amely az „ölj, mert téged ölnek meg” elv gyakorlatba ültetése.

A középkori ember alázatos, de büszke, lelkileg gazdag, belső biztonságú embere belső koncentráltságot és szilárdabb egyé-

niséget mutat. A középkori ember szellemi, kulturális és társadalmi világának központjában az Isteneszmé állott.

Az újkor azonban megunt a legmagasztosabbat is. Életvilágának központjává a földet tette. A Regnum hominis embere el-tévelyedett; az isteneszmé elvesztette intenzitását. Az utilitarizmus térhódítása nyomán elkezdődött az újkori bölcslet drámája. Kétkelkedni kezdenek az észben, új logika és tudomány után kiáltanak. Az egyik észellenességét a másik észfölföltíssege ellensúlyozza. Az észellenes ember felvilágosodottnak nevezi magát, a francia jakobinus pedig az emberben lappangó bestiat lájtítja fel. A Wille zur Macht, a nietschei Übermensch, a wagneri zenében felfényesült imperializmus csak a világháborút duzzasztotta meg.

A társadalom drámája a csordaember kialakulása; fölfalni, vagy fölfaladni: a jelszó és a gépies ember a szellemi ember és társadalma ellen intéz rohamot.

A nyugati ember Isten helyett tulságosan az én felé fordult, a keleti pedig csak az égre figyelt, mialatt páriává sülyed.

De a nyugati ember elgépiesedett volta ellenére is feltört lelkéből a lelki élet utáni vágy és fűhöz-fához, teozófiához és antropolófiához kapkod.

Ezért az új ember kontúrjainak megrajzolásakor a nova creatura bölcsőjénél az első piszkos felbukkanás után felfakadó kristálytisza forrásnál észre kell vennünk, hogy az új embertípus a szellemi embert akarja urrá emelni magában.

Szellemi ember akar lenni, de nem akar a földről és a technika vívmányairól lemondani. Nem akar hisztérikus kristálynéző lenni. A napba, annak fényzuhatagába akar tekinteni és magába szívni annak éltet adó melegét. Bele akar abba a spiritualista áramkörbe kapcsolódni, amelyet elindított egy lisieuxi Teréz, egy Guigne de Anna, egy Guy de Fortgalland.

Világnézeti ellentétek között vezet ugyan útja, de erre szeretettel, önlegyőzéssel, fegyelmezett komolysággal és öntudatossággal akar lépni.

Élő vizek forrásából, az egyetemes katolikumból akar táplálkozni. Az igazságból „ius suum cuique tribuere”. A szentpáli „nem a magáét kereső, mindent eltűrő” szeretettel indul munkájára és akkor lesz regnum — non hominis, sed — veritatis et vitae, sanctitatis et gratiae, iustitiae, amoris et pacis.

És a lelkekenek ez az önmagával és a külvilággal való megbékélése, az új ember teremt meg az eljövendő, apokaliptikus látomások Isten országát.

F O R U M

Középiszkolások

Mint már azt a legutolsó számunkban megírtam, a közelmúltban egy ötvenoldalas füzet jelent meg „Középiszkolások, ahogy ők látják helyzetüket” címen. Cikkemben azok előrebocsátása után, hogy a mai iskolai rendszer teljes csődjét látom, megírtam, hogy a füzet néhány fiatalcember hozzászólása után teljesen téves konklúzióval záródik be s egész éle a **Prohászka-Körök** és a keresztény szellemű **Fébfiz** ellen irányul. Tekintve, hogy a cikk előszavát és jegyzeteit **Krammer Jenő** tanár írta, a füzet elcsúszott szelleméért őt okoljuk. — Krammer Jenő a napokban levelet intézett szerkesztőségünkhöz, melyben többek között az alábbi sorok közlését kéri:

„Mivel az Új Élet decemberi számában a Középiszkolások című cikkben néhány olyan állítás szerepel, amely könnyen helytelen megvilágításba helyezheti a tényeket, azt hiszem, a teljes igazság érdekében a tek. Szerkesztőség nem zárkozik el nyilatkozatom közzétételétől:

1. Minden cikkemet, írástomat következetesen teljes nevemmel jelentetem meg, így könnyen eldönthető, hogy a Középiszkolások füzetben mi származik az én tollamból.

2. Amint a füzet előszavában leszögezttem, (losonci) középiszkolások kértek fel engem cikkeik átnézésére. Ebben engem az a szempont vezetett, hogy javítást, átírást, megtoldást *sehol se* alkalmazzak, csak az esetleges túlkapásokat, személyeskedéseket jelöljem meg és *kérjem* a szerkesztőktől azok törlését. Egyformára fésülésről már csak azért sem lehet szó, mert a cikkek nem egyformák, sőt ellenmodák, tévedés túlzás is van bennük, de ez inkább értékük, mint fogyatkozásuk, mert hisz ifjúságról, annak szabad megnyilatkozásáról van szó. Ezek kiküszöbölése nem tartozott az én feladatkörömbé.

3. Hogy mennyire bocsúletesen középiskolások kezében volt a szerkesztés, annak beszédes bizonyítéka, hogy Dobossy László cikkét is tőlük kaptam én meg átolvasásra, olyan időben, amikor a cikkíróval gyakran találkoztam és hogy Kardos Ferenc, a felelős szerkesztő csak a füzet megjelenése után ismerte meg annak egész tartalmát.

4. Hogy a füzetben nem jut szóhoz több középiszkolás, az kétségkívül nagy fogyatéka, de a füzet egész jellegéből kiválglik,

nem az ankétszerűség, amit Rády Elemér vél felismerni benne, hanem a **kérdésfelvetés**, a **felszólítás** arra, hogy a középiszkolások megnyilatkozzanak. Eppen ezért a pedagógus csak örömmel üdvözölheti, amiképpen örömmel üdvözölné azt is, ha a Prohászka-Kör szintén megszólaltatná a középiszkolásokat és őszintén feltárhatná így is kérdéseiket.”

Készséggel helyt adunk **Krammer Jenő** nyilatkozatának, mert ebből is arra következtethetünk, hogy Krammer maga sem fogadja el a füzet offenzív zárószavait.

Azonban így is hozzá kell fűznöm megjegyzéseimet.

Krammer Jenő előszavában egy freiburgi középiszkolás ankétra hivatkozik. Méltán lehettem tehát, hogy a hat (?) középiszkolás megszólaltatását is ankétnak szánta. Elfogadom azt is, hogy az ifjúság megnyilatkozását nem szabad megmásítani, saját szájunk íze szerint átgyúrni, mert úgy elvesz pedagógiai értékük. Azonban elvártuk volna Krammer Jenőtől, hogy előszavában, vagy egy esetleges utószóban legalább tompította volna a támadás életét. Ha nem azonosítja magát a névtelen cikkel, úgy ez kötelessége lett volna azokkal szemben, akiket megtámadtak. — Hogy a szerkesztés mennyire a középiszkolások kezében volt, nem tudom. Ellenben tudomásom van róla, hogy a lap felelős szerkesztője, az egyetemista Kardos Ferenc még a nyár folyamán Losoncon járt s a „Középiszkolások” eszméjét ő vetette fel, ő agítalt az érdekében. Tehát: a kezdeményezés, az **irányt szabó lökés máshonnét jött.**

Különböztentem az állításomat, hogy a füzetnek nemesleg pedagógiai, hanem azon túlmenő világnézeti, sőt társadalmopolitikai céljai vannak. Ha Krammer Jenő ezeket nem vállalja, nem lett volna szabad nevét odaadnia.

Befejezésül még ennyit: az ifjúság őszinte kívánságainak a feltárása érdekében szükség volna egy diák-ankétra, de ennek nem szabadna előre egy társadalmi és világnézeti irányhoz lekötönni magát, mert így **nem őszinte és nem igaz**. Ha Krammer tanár a jövőben ilyet fog rendezni, épp úgy örömmel fogjuk üdvözölni, mint ahogy perhorezskáljuk, hogy a „Középiszkolások” nem középiszkolás eredetű céljainak a fedezésére nevét odaadta

Rády Elemér.

Minden könyv, melyről az »Új Élet«-ben szó van, beszerezhető kiadóhivatalunk útján is.

Róma szava

1932. karácsony előnapján, december 24. a biborosi testület Rómában tartozkodó tagjai a pápának jókívánatukat fejezték ki.

Válaszában XI. Pius fájdalommal szögezi le, mennyi ma a nehézség, mekkora a kölcsönös bizalmatlanság, széthuzás és ellentét nemzet és nemzet, állam és állam között. Nem egy helyen még a bel- és külháborútól sem riadnak vissza! Rámutat a pénzügyi és gazdasági világkriszise, melynek legérzékenyebb és legfájdalmasabb kísérője a munkásság és a proletariátus nélkülözése. E nélkülözéseket megszüntetni — folytatja a pápa — a szociális igazságosság és keresztény szeretet legfontosabb és legmértöbb feladata. Ma úgyszólván mindenki csak vizályról és ellentétről, bizalmatlanságról és gyanakvásról, felfegyverzésről, vagy lefegyverzésről, károsodásról és jóvátételről, tartozásról és fizetésről, fizetés-halasztásról és fizetéseképtelenségről, pusztán gazdasági és pénzügyi kérdésekről egyéni és kollektív nyomorról töpreng és beszél. Ez a mai világhelyzet mellett érthető. Azonban — nagyon találó egyéni és tömeglélektani meglátással állapítja meg a pápa, hogy ez fölülte veszélyes: mert a sok emlegetés mindeme bajokat az egyéni és tömegszuggesztívó erejével csak még inkább és bizonyos le nem küzdhető fatalizmussal gyökereteszti meg a köztudatban. Így aztán az emberiség mindeme bajokat, melyek megvannak ugyan, de körültekintéssel és vállvetett energiával leküzdhetők lennének, mint elkerülhetetlen, szükségszerű végzetet mindinkább tompa fatalizmussal veszik.

Ezért először e rossz kényszerképzetektől kell szabadulni. A köztudatba más, felépítő, erőt nyújtó gondolatokat kell bevinni. Az ilyen gondolatok elsősorban a lelki értékek, a szellemi erők felé terelnek. Szellemi, lelki átalakulás, energiabeli megújulás nélkül nincs kibontakozás, nincs szebb jövő az emberiség számára. Mindeme szellemi erőknek központja, pedig az Ur Jézus. Amennyiben a kronológia ma megállapíthatja Jézus az emberiséget megváltó keresztihalálának, legvalószínűbben az 1933. esztendő az ezerkilencszázadik évfordulója. Ezért a pápa ezen évre (ponytosan 1933 áprilistól 1934 ápriliséig) újra jubileumi, úgynevezett, szent évet hirdet: hogy ezen idő alatt a hívők világszerte fokozottan ápolják magukban az Istenbe vetett bizalom, az önfegyelmzés, a felebaráti szeretet és az embertársakkal való önzetlen törődés erényét és nemzetközi testvérülésben minnél többen találkozzanak az Örök Városban is, az egész világ pedig e lelki

energia-fellendülésre felfigyelve, könnyebben szabaduljon a mai nyomasztó világkriszise tespesztő gondolatköréből, könnyebben találhassa meg a kibontakozás útját. (pm)

Ifjúsági kérdések

Grosschmid Géza dr. szenátor, az ifjúságot támogató nagybizottság elnöke eita-vozik Csehszlovákiából. Midőn most mozgalmunk nevében is bucsut mondunk tőle, nem zárkozhatunk el attól, hogy köszönetet ne mondjunk azért az önzetlen munkáért, mellyel Grosschmid Géza dr. ifjúsá- gunk segélyezését évek óta fáradságtalanul végezte. Tudjuk, hogy emberi viszonylatban egyik legháládatlanabb munkát vállalta. Az ifjúság kritikus és arra is támad, ahol jóindulat van. A mi mozgalmunknak is voltak ellentétei Grosschmid szenátor diákpolitikájával. De mindig tudatában voltunk, hogy Grosschmid szenátor volt az, aki kisebbségi viszonylatban elsőnek ismerte fel az ifjúsági probléma jelentőségét s ő volt az első, aki tettekkkel merete hirdetni, hogy az ifjúsági probléma megoldásától függ kisebbségi sorsunk jövője. A vezetése alatt álló pozsonyi és brünni menzák éveken keresztül nyújtottak szegény diák társainknak támogatást. Láttuk, hogy mi csoda erőfeszítéssel tudta csak ezek segélyezését biztosítani és tudjuk, hogy nem egyszer kelet saját pénztárcáját is megnyitnia. Most, midőn bucsuzunk tőle csak köszönetet mondhatunk a diákszegélyezés érdekében kifejtett önzetlen munkájáért. Új otthonában szerény ajándékul halánkat küldjük.

Az eszmei összetartozásunk és közös- ségünk domborodik az erdélyi ifju katoli- cizmus eddigi megnyilatkozásaiából. Szinte meghatottan olvassuk azokat a beszámolókat, melyek testvérmozgalmunk egyre gyorsabb terjedését regisztrálják. Ennek az ifjúságnak, ha három országrészben is van darabolva, egységes célkitűzései, egységes világnézeti alapja és egyformán harcos hangja és építő tettei vannak. Nem a mi célkitűzéseink erdélyi áthangolása-e az alábbi néhány sor, melyet egyik beszámolójukban olvassuk: „Az erdélyi magyar köz- zeposztálynak s ez osztály utánpótlását je- lentő erdélyi magyar főiskolai ifjúságnak jövője csakis a dolgozó tömegekkel való szolidáris összefogás útján biztosítható, te- hát az erdélyi magyar közeposztálynak és az erdélyi földműves és ipari dolgozó tö- megeknek közösen kell fellépniök egyforma világnézettel és egyforma társadalmi célki- tűzéssel. Ez a társadalmi helyzetfelismerés nem jelent mást, minthogy a katolikus főis- kolásaink leszámoltak a tényekkel és beáll-

tak a társadalmi reformmunka szolgálatába. Meglátták, hogy a román gyarmatpolitika eredményeképp az erdélyi magyar középosztály feltartóztathatatlanul halad az elproletarizálódás felé. Nem tagadhatták le a tények bizonyosságát, hogy ez a középosztály épp úgy kihalználja a tőkének, mint a dolgozók nagy tömegei. És főképp ismerték a dolgozó osztályok mindinkább növekedő nyomorát és könyörtelen kizsákmányoltságát. — nem mondhatjuk véletlennek tehát főiskolásaink Mailáth-körbe tömörülését és azt sem, hogy hirdetni kezdték a Quadragesimo Anno lapjain összefogott keresztény szociális és gazdasági elvek alapján e két kihasznált osztály szolidáris összefogását és az ifjúság pozitív állásfoglalását a dolgozók érdekei mellett és kiszípolyozók ellen." Az ifjúság rendszeres munkával fogott hozzá a Quadragesimo Anno tanulmányához és ma már eredményképpen két röpirat fekszik előttünk, mint munkájuk gyümölcse. Az egyik: A gazdasági élet célja, a másik: A magántulajdon. Mindkettőt Nell-Breuning nagyszerű könyve alapján álitották össze. — Ha már hozzávesszük, hogy a Mailáth-kör fiatalága megindította a falujárásokat is, csak örömmel és büszkén nézhetünk előre: a katolikus szociális és vallási újjáéledés élcsapatái fegyverben állnak.

AZ IFJUSÁG AZ IRODALOMMAL ÉS A MŰVÉSZETEKKEL SZEMBEN.

Lapunkban már többször hivatkoztunk erdélyi magyar katolikus testvéreink nagyszerű napilapjára, az Erdélyi Lapokra. Ennek a fiatal lapnak hetenként jelenik meg Belső László szerkesztésében egy Fiatalok c. rovata, melyben az erdélyi ifjú katolikus generáció kap szót. Innét vesszük az alábbi értékes ismertetést.

A francia egyetemi ifjúság tájékozottságát és érdeklődését a szellemi, művészeti és társadalmi események iránt beszédesen bizonyítja a nagyszámu napilap és folyóirat, amelyeket az ifjúság szerkeszt és ad ki. Mert hangsúlyoznunk kell, hogy az ifjúságnak Franciaországban a folyóiratokon kívül napilapja is van. Kétségtelen, hogy a francia ifjúság törekszik feleletet adni napjaink felvetődő kérdéseire. Érdeklődése mindenre kiterjed s esetleges megoldásaikra csak a már többször észlelt elfogultság vet némi homályt. Bár feltűnő meglepetést jelentenek azoknak az erdélyi diákoknak a tapasztalatai, akik résztvettek Genfben a Népszövetség által rendezett nyári tanfolyamokon. Ők minden várakozás ellenére, a német és francia diákok vitáiban, a franciák nagyobb politikai felkészültségét, szakismeretbeli többletét és adatokra alapított tájékozottságát látták kiűtközni.

A francia katolikus ifjúság szellemi életében igen jelentős szerepet visz a „La Nouvelle Revue des Jeunes” című folyóirat. Párisban jelenik meg. A jezsuiták irányítása mellett szerkesztik. A mi számunkra megvan a folyóiratnak az az érdekessége, hogy az ifjúság nézeteit tisztán tükrözi, még ha politikáról is van szó. Mert foglalkoztatja a folyóiratot a német „Centrumpart” sorsa. „Brüningtől Papenig” c. hosszú tanulmányban, sajátos nézőpontból vizsgálja a német politikai élet legutóbb lezajlott eseményeit. Ir a mérnök szociális feladatáról. Magyarázza a cserkész-etika alapelveit. Vezető helyen von le tanulságokat a „Caritate Christi” c. encyklikából mindennapi életünkre. Számot ad a belga keresztény ifjumsunkás mozgalomról. Tartalmas kritikát mond a legújabb művészeti és irodalmi könyvekről s a szigorú kritikai hang a filmmel és a színpaddal sem marad el.

Azonban hozzánk legközelebb áll s különösen megfogott a „La Nouvelle Revue des Jeunes” negyedik évfolyamának 7-ik számában közölt tanulmány: „A mai ifjúság az irodalommal és művészetekkel szemben.” (Julien Lanoe: Le Jeunesse d'aujourd'hui en face de la littérature et de l'art”).

A mai fiatalokról beszél, akik 1910 körül születtek és nem azokról, akik 20 évesek voltak 1918-ban, de akiket igen sokan ma is az ifjúsághoz számítanak. Az utóbbiak túlzott rimbaudi hatás alatt állva, az örmöhajhászást, az élet semmibevevését és a teljes elszigeteltséget hirdették, ami bizony jóval könnyebb, mint a prózodia megtanulása — mondja Julien Lanoe, a cikk írója.

Hallani — de van-e hitele az állításnak? — hogy a háboru visszavetette az irodalom és művészet fejlődését. Ellenkezőleg! Soha ilyen özönnel nem ömlöttek a világra a könyvek, irányok, eszmék, mint a háboru után. De éppen ez volt a baj. Az ifjúság vagy tagadott, vagy igent mondott. Nem tudott elhelyezkedni az igenlés és tagadás széles skáláján. Dicséretére kell mondanunk azonban ennek az ifjúságnak azt, hogy ambíciója tovább lendítette, előre vitte őt. Új eszme kellett és nem ujrakezdés. És itt feleletet ad Edmond Jaloux kijelentésére, aki az ifjúságról írott tanulmányában többek között ezt is mondotta: „Úgy tetszik, hogy egy pesszimista és kilátástalan kor után, felkesedő visszahatás következik.” (Jaloux a háboru után következő idők visszahatására céloz). Mi ez? Az irodalmi élet csupán örökös ujrakezdés lenne? Nem. A mai ifjúság lelki szükségét érzi a belső programnak. Nem akar elveszni az írás mesterségbeli részében s a stílus szépségek izletgetésében. Szemében a célok messzebb mutatnak. Belső tartalmat akar, keres, kö-

vetel. Kigyógyult ez az ifjuság a baudelairei csömörből és idegen számára a mélabu, meg a sok örület felé bódorgó lélek, amely megtölti a „mal du siecle” regényeit, Tisztulást akar. Nem kitörő hősiességgel, hanem állandó tettekkel, számolva a valósággal.

A művészetek közül az ifjuság érdeklődésének középpontjában a megújult építészet áll. Praktikus célokat szolgál. Sőt! Szociális célokat. A festészetről szólva úgy találja, hogy annak szükségét még mindig csak a szellemiség elítje érzí. Még mindig uralkodik a vásári produkció s ha ezt elmondhatja a tanuimány francia írója, mennyi sajnálkozással kell erre nekünk is rábólintanunk. Beszél J. Lanoe a zenéről is. Impresszionista hatásokat érez s a valóságot fejezi ki, mert a francia zene nem szabadult fel Debussy varázsa alól. S a tanulmány olvasása közben ennél a fejezetnél elégtételt érezhetünk, amikor az ugyan csak Debussy hatásával elindult, de a magyar népi zenében újjászületett Bartókra gondoltunk. Bartók új zenei klasszicizmus igéretét jelenti. Sejtji ezt a tanulmány írója is: „A mai ifjuság kevesebb bölcsődalt és nocturnot akar hallgatni. A népies zene izlésének igán megfele!”.

Továbbmenve fájoan állapítja meg a színházról, hogy oda az ifjuság nem jár. Ha mindjárt a renezanszát élné is a „Comédie Francaise”, az ifjuság köréből alig volna közönsége. Elhódította a hangosfilm. S itt olyan ember személt itélkezik, aki a színházat művészi értelemben messze a hangosfilm felett látja. Innen a tiltakozás az ellen, hogy az ifjuság színházba nem jár.

Befejezésül megmutatja a különbséget a legutóbbi irógeneráció és a mai ifjuság között. Az írók eszmék és izmusok körül csoportosultak. Az egyén csak részletekben nyilatkozott meg. A mai ifjuság mást akar. Törekvése: az egyéniség egységessé tétele tettek által. Egyetlen mód, amivel a tehetőség a céloknak eleget tehet: „szinkronizmust alkotni az emberi gondolkodás és a való élet között!”

S még ideírjuk mi is Jean Cocteau-nak ezt a pár sorát, amellyel a cikkíró is bucsuzik: „Az ifjuság se vak, se keserű ne legyen. Éles, kutató szeme akadjon meg és itélkezzék az utópiák s az irodalmi dicsőség hiúsága fölött, az esetleges csüggedés keserűségét őrzi el a jövő élet mómora, amelyhez joga van s amire törekszik. Menteni és keresni: ez legyen a célja. Mentse önlelkét a romantikus hatások alól s keresse az egyén egységes megnyilatkozását az új világban, amely eljövendő!”

HESZKE BÉLA.

Szociálisj kulturálisj gazdasági kérdések

AZ ARADI VASARNAP, Erdély egyik kiváló katolikus szépirodalmi lapja, mely az aradi minoriták kiadásában és a tudós Wild Endre szerkesztésében jelenik meg, most lett 15 éves. Őszinte szeretettel köszöntjük ez alkalomból laptársunkat és a köréje csoportosult irógárdát.

KULTURHARC ELŐTT állunk, ha a közoktatásügyi miniszterium nem vonja még idejében vissza a népiskolák átszervezéséről szóló törvényjavaslatát, amellyel egyházi iskoláink autonómiáját akarja megszüntetni. A köztársaság katolikus többsége megdöbbenve áll szemben azzal a merénnyel, mely Egyházunk kezéből ki akarja csavarni egyik legfontosabb fegyverünket: az iskolát. — Míg Hollandiában, Belgiumban és másutt a nyugati országokban épp az utolsó években sikerült az egyházi iskolák állami támogatását elérni, addig nálunk, ahol annyit szeretnek a művészt Nyugatra hivatkozni s a francia kultúranyon felé kacsintgatni, a kulturpolitikában kelet felől kölcsönzik ki a sémákat. Igen! Kulturbolsevizmus felé haladunk! Talán idejében jön még az a törvénytervezet, hogy mindenütt, ahol még katolikus erők vannak, felfigyeljünk és véget vessünk ennek a folyamatnak. Ha kell, kulturharc árán is. Az ifjú katolicizmus felkészülten várja ezt.

EZ A KAPITALIZMUS! 1931 tavaszán felfedezték, hogy az egy évvel előbb Kelet Texasban fűrt naftaforrások a legkínzóbbabbak a világon. Mint az éhes farkasok vetették rá magukat az olajtársaságok (Vacuum Oil Company stb.) ezekre a kiaknázatlan nyersolajmezőkre. 1931 márciusában az U. S. A.-ban a termelés és fogyasztás egyensúlyban volt, csak elenyészően kevés nyersolajat kellett importálni. Elkezdődött a termelés Kelet-Texasban, a napi produkció 50 ezer barrelra szűkött, úgyhogy túlprodukció keletkezett. Májusban 298 ezer barrel a napi termelés, az Unió többi nyersolajmezői nem bírják a konkurrenciát. 1931 májusban az árak 30%-kal zuhantak az előző hónap áraihoz képest. De az örületes iram nem csökken. Az állam ellenőrzőbizottsága: a Texas Railroad Commission' napi 160 ezer barrellel maximumra a napi produkciót, de ez is hiába, a termelés a megengedettnél jóval magasabb. napi 250 ezer. Ugyhogy május végén egy barrel ára 95 cent és júliusban már csak 5—10 cent. De mivel a naftaforrások maguktól folynak, még mindig elég nagy a nyereség szemben azokkal az olajtársaságokkal, melyek szivattyúzni kénytelenek a kölaját. Ezek töltre is mennek teljesen a nagy konkurrencia miatt. Ezáltal az Unió összolajtermelése 100 ezer barrelal csök-

ken, ugyanakkor a texasi olajmezők napi 400.000-et termelnek, hogy augusztus első napjaiban elérjék az 500 ezret. A nyersolajárak zuhanása Texas államnak 200 millió Dollár adóvesztését jelent! És az állam hiába perli az olajtrösztöket, a bíróság nem itéli el őket, mert az állam tiltakozását „a tulajdonos jogába való jogtalan beleavatkozásnak” minősíti. (liberális törvénykezés.)

Közben a napi termelés 600.000-re majd 940.000-re emelkedik. De ily sokra nincs szükség, tehát 8 gazdag forrást meggyújtanak, mert fő a pillanatnyi haszon, a jövőre nem gondolnak, arra, hogy az utánuk következő generációnak is szüksége lehet a föld kincseire.*

Folyik a pocsékolás, nyolc gazdag forrás ég, az emberi gonoszság és kapzsiság örökángjai. De ezeknek füstjére nem figyel fel senki, nem tiltakozik a világ, mint máskor, amikor aránytalanul kisebb jogtalanság történik. És ugyanúgy van a gabonával, kávéval és ezer más terménnyel. A csallóközi, mátyusföldi, nagyalföldi magyar paraszt tragédiájának szálai ide futnak össze, a Wallstreetre, ahol egész Magyarország buzatermését egy nap alatt elintézik és a multimilliomos spekuláns szeszélyétől függ egy ország sorsa!

És mindez 1931-ben történik, amikor lelkiismereti és egyéni szabadságról szavalnak. Ime, hová vezetett a lelkiismeretlen ideológiai és gazdasági szélhámosok maszlagja: az **individuális szabadság**, az „én” korlátlan szabadsága, mert fontos csak az én javam, tekintet nélkül arra, hogy a szomszédom éhen dölgik-e vagy sem az én teli csúreim közvetlen közelében. Texasban felgyújtják a naftaforrásokat s ugyanakkor Kinában már a koradélutáni órákban félbe kell hagyni a munkát, mert nincs világítóanyag.

Ít a magyarázata annak a szörnyű paradoxonnak, hogy valán sohse volt olyan bőség sehol a világon, mint ma és sohse éhezett annyi ember, mint éppen ma.

Erre világítanak rá a texasi máglyák, ezek az égő, fenyegető felkiáltójelek! Midőn e sorokat írjuk, szerkesztőségünkhez egy szomorú levél érkezik, melyben tudatnak bennünket, hogy egy magyar „kat. vezérférfit” egy nyilvános ifjúsági összejövetelen a következőket mondotta: „A katolicizmus össze van nőve a kapitalizmussal”. Szégyeljük magunkat és a szomorúság fog el, midőn a Quadragesimo Anno határozott szavai után még katolikus részről is ilyen hangok csenghetnek fel. A texasi petróleummáglyák, a kávéval, gabonával fűtött kazánok tövében kenyérért síró munká-

nélküliek szava: ez a kapitalizmus. Ehhez a katolicizmusnak csak annyi köze lehet, hogy harcol ellene minden erkölcsi erejének latbvetésével. P. L.

KREMATORIUM ÉPÍTÉSET javasolta néhány városatya a pozsonyi városházán, igazán nagyon időszerű javaslat és takarékosági szempontból kifogástalan! Már mint olyan a fűtött meleg szoba és a szép kis városatyái honorárium perspektívájából, ahol nem jelzi semmi a válság kulminációját és above a zárt ablakok miatt nem juthat el a munkanélküli ezrek sóhaja és fenyegése. A brünni krematórium építése például 4 millió KČ-be került és a „torgalom” még a befektetett tőkének kamatait sem hozta meg! De azért Pozsonynak krematórium kell, mert 4 milliót okosabb és nemesebb célra igazán nem lehetne fordítani, mert kórházakra, menhelyekre, árvaházakra nincs szükség és a munkanélküliek is telt gyomorral, meleg ruhával és fűtött szobában néznek a tél élére. A legtrétasabb az egészben az, hogy ez az igazán aktuális és fontos javaslat éppen marxista ajkúkról röppent el. Szegény Marx is forogna sírjában, ha látna például egy testes pressburger városatyát, aki az ő eszméit tűzte zászlajára, de amellet szegény feje azt sem tudja, hogy vajjon a dialektikus materializmust késsel, vagy villával kell-e enni és pusztán abban különbözik nyárspolgár kollégájától, hogy a kényelmetlen korlátoktól mentesítette magát. Ellenben bizonyos korlátoktól igazán hiába próbál szabadulni.

Ezeknek a nyárspolgári jólét révébe bejutott, elveket szegreázasztó és félúton megállt marxista városatyáknak másik csoportja például Komáromban kikezdte az **egyházak kegyúrjogait**, de bizony ezektől is hiába kérdeznéd, vajon jogpozitivisták-e, vagy pedig a természetjog alapján áll — denül **rádbámulna**. Ezeknek az uraknak jó volna, ha egy kissé nyugat felé néznének, arra a nyugatra, amire annyira szeretnek hivatkozni, de ahol már — sajnos — más szelek fújnak; vagy ha erről nem akarnak tudomást venni, legalább megnéznék, hogy külföldi kollégáik hogyan viselkednek, nehogy olyan neveléses baklövéseket kövessenek el, hogy 1932-ben, amikor egy rettenetes tél küszöbén milliók és milliók éhznak Európában, — egy négy-millió krematórium építését javasolják.

Ilkvy László.

KERESZTES KOMMUNISTÁK is vannak, mondotta egy „keresztény vezetett ember” egy keresztény társadalmi egyesület gyűlésén s nem vette észre, hogy midőn ezzel a jóindulatúnak nem mondható jelzővel mozgalmaként, embereket, (mondjuk meg nyíltan: minket) akart diszkreditálni, mennyire bebizonyított, hogy egy régi, ezóta

* Az adatok A. E. Johann: „Amerikas Untergang am Oberfluss” c. könyvéből. Verlag Ullstein, Berlin.

már régen túlhaladott kaszinószelem berozdált, ócska fegyverével hadonászik fölöttünk. Hol vagyunk már azoktól az időkől, midőn a komoly szociális szellemet egy „ugyan maga is már kommunista” gesztussal fölényesen el lehetett intézni? Ma tettek beszélnek és nem szellemesnek látszó frázisok. Ma — s ezt az ifjúság egységesen vallja — szociális szellem, szociális munka kell. Ma ez a korszerű és ez az úri viselkedés. Tudjuk, vannak keresztény vezetők, akiknek a Quadragesimo anno is forradalmi s aki ennek az eszméiért harcol, az kommunista. De ezek az urak ne felejtsek el, hogy az idő minden fölött eljár, fölöttük is. A raccsoló, kérlek alásan méltóságos uram, monoklis, lengyelbundás úri világ helyét felváltja a dolgozó, szürke, szerény emberek szelleme. A felénk sziszegő rosszakaraton, — ne haragudjanak jó urak —, csak mosolygunk és — sajnáljuk magukat. (R.)

A BÉKÉTOREKVESEK MEGKÖSÜLŐLÁSA és az emberiség csökkenő hitének és bizalmának teljes megrendítése az az egyszerű újsághír, mely tudomásunkra hozza, hogy a béke intézményének, a Népszövetségnek a lapját, a *Journal de Geneve*-et a hadipar legismertebb vállalata, a *Schneider-Creusot* cég megvásárolta. A cinizmus eddig egyéni jelenség volt. A világhypokrizis, a diplomaták udvariasan sunyi mosolya mögött megbúvó, minden etikai szempontot sutbalókó profithajza azonban tömegjelenséggé teszük. Az emberek kiábrándulnak mindenből, csak azok az ideálok maradnak meg igaznak, melyeket egy magasabb valóság tart meg az igazság útján. A hypokrizis így fogja egy szörnyű kiábránduláson keresztül közelebb hozni az emberiséget az örök igazságok megértéséhez. (R.)

GÖMBÖS GYULA magyar miniszterelnök azt a kijelentést tette egyik beszédében, hogy a nemzetiségekkel szemben a tolerancia álláspontjára kell helyezkednie a magyarságnak. Ezzel és Bethlen István gróf beszédeinek gyűjteményes kiadásával kapcsolatban szólalt meg a legmélyebben gondolkodó magyar publicista: *Milotay István*. Rámutatott arra, hogy nem türelemre van szükség, hanem amint eddig is volt, a testvéri együttélésben a legteljesebb és tökéletesen egyenrangú jogok biztosítására. Kár volna a „türelem” politikáját követelni a jövőre nézve, amikor épp a multra vonatkozólag ezzel vádolták a magyarságot, ezzel okolták területconkitását és amely tulajdonképpen csak a liberális Rákosi Jenő-féle publicisták ajkán élt. Ez az a romantikus-liberális körüli sajtóáram a harmincmillió magyarországról, amely azt hitte, magyarrá válik az, ki nevét megmagyarosítja. Szekfü Gyula mutatta ki épp: Három nemzedék c. klasszikus művében e liberális áram, hibás nemzetiségi politika,

súlyos következményeit. A keresztény fel fogásnak tesz nagy szolgálatot *Milotay István*, amikor a Magyarság hasábjain mindig nagyobb és nagyobb helyeslést mellett rámutat az igazi nemzetiségi politikára.

Cz. J.
A BANKTÖKESEK VILAGÁBÓL. Egy cseh nemzeti szocialista lap híradása szerint a cseh Jelzálogbank (Hypotečná banka česká) vezérigazgatójának alapfizetése 95.000 Ké, lakbérilletménye 25.000 Ké, működési pótlék 25.000 Ké, második működési pótlék 15.000 Ké és három évharmadonkénti járulékot 15.000 Ké-ként. Az évi jövedelme egyéb járulékokkal együtt 230.000 Ké. Ez kb. napi 630 Ké-t, tehát egy átlag jól fizetett munkás egy havi bérét teszi ki. Ugyanennél az intézetnél a vezérigazgató három helyettese fejenként 36.000 Ké-t és 15.000 Ké reprezentációs pótlékot, tehát fejenként 51.000 Ké-t kap. A bank 5 politikai igazgatója pedig fejenként 18.000 Ké alapfizetést és 10.000 Ké reprezentációs pótlékot kap tiszteletdíjúl. Ez azonban még nem teljes: Felülvizsgálatok alkalmával még 150 Ké külön napidíjat is kapnak.

A HAMBURG-AMERIKA LINIE hajóstársaság vezérigazgatójának évi fizetése 600.000 Márka (480.000 Ké.)

AZ AMERIKAI Egyesült Államokban az 1929. évi statisztikája kimutatás szerint csak minden 48. lakosnak volt oly jövedelme, hogy utána adót kelljen fizetnie (T. i. nőtlenek 1500, nős emberek 3500 dollár évi jövedelem után nem fizetnek adót.) — Ugyanekkor 496 ember évi jövedelme haladta meg az egy millió dollárt.

KOMMENTÁR NÉLKÜL: A *Schneider-Creusot* cég, Európa egyik legnagyobb hadipar vállalata „a gyártás sokféleségére” való tekintettel huszonöt százalékos jutalékot fizetett.

MIG PODK. RUSZBAN a lakosság rettentetes nyomorban él, addig a nagykereskedők mesterségesen megdrágított élelmiszereket visznek a nyomorgóknak. Egy cseh lap írja: „Ismeretekes pld. a Laufner és Züger cég üzletei. Ez a cég Pozsonyban 50 Ké-ért vett egy mázsa kukoricát és ugyanezt Podk. Russban már 110 Ké-ért árusította. 250. vagon kukoricáért így legalább 720.000 Ké-t keresek a kárpátalji nép nyomorúsága és éhínsége árán.”

A MUNKANÉLKÜLIEK száma Csehszlovákiában az év végén kiadott népjóléti miniszterium kimutatása szerint 749.876 volt. Nov. végén még 608.809-et mutattak ki, tehát az egyhavi növekedés 141.000, vagyis kb. 23%.

A MUNKANÉLKÜLISÉG ezen a télen hatalmas méreteket öltött. 1928 óta állandó emelkedő tendenciát mutatott s ebben az esztendőben elérte tetőfokát. Érdekes megvilágítást nyújt erről a csl. statisztikai hivatal évkönyve, mely bemutatta az állan-

lő növekedést. Az 1925 április 1-én érvénybe lépett törvény óta, mely a munkanélküliek segélyezésére a genti rendszert (szakszervezeteken keresztül) vezette be, 3 szerint az év október havában

	a kimutatást beki- rdő szak- szerveze- tek összes tagja	Ezekből segélye- zett mun- kanélküli	1000 tagra eső segé- lyezett mun- kanélküli
925.	1.101.880	10.970	10.1
926.	1.160.490	35.948	31.0
927.	1.091.568	8.677	7.9
928.	1.189.036	13.228	11.1
299.	1.054.941	16.248	15.4
930.	1.120.948	61.213	54.6
931.	1.281.048	88.600	69.2

A munkanélküliségnek 1929-től való ro-
amos emelkedését mutatja az évkönyvnek
a munkapiacról szóló kimutatása. Eszerint
október havában:

év	szabad munka- hely	pályá- zó mun- kanél- küli	100 szabad állásra jelent- kezett mun- kanélküli	1000 mun- kára eső mun- kanélküli
1925.	17.458	39.743	227.6	11.8
1926.	11.319	66.502	587.5	19.8
1927.	14.562	35.777	245.7	10.6
1928.	18.788	29.397	156.5	8.7
1929.	18.880	37.702	183.8	10.3
1930.	14.228	122.379	860.1	36.4
1931.	13.030	254.201	1.950.9	75.6

A fenti statisztika, világosan mutatja,
hogy míg a munkaalkalom csökken 1928-
tól, az állástkeresők egyre szaporodnak. És
ez a helyzet ezen a télen még reménytele-
nebb.

A NÉMET MUNKASSÁG csökkenő
munkabérei. A Kölnische Volkszeitung
egyik cikkében rámutat a munkabéreknek
két év óta tartó állandó csökkenésére. Esze-
rint 1930-ban a bér munkásság 46.8 száza-
lékának heti 24 márka, 1931-ben pedig már
a bér munkásság 51.9 százaléka kapott ilyen
a legalacsonyabb nivón mozgó hetibért,
1932 első felében pedig már nem kevesebb,
mint 60.9 százalék! Heti 24—36 márkát
1930-ban a munkásság 16.9 százaléka,
1931-ben 17.9 százaléka, 1932 első felében
pedig 19.2 százaléka keresett. Amíg a bér-
munkásság 36.3 százaléka 1930-ban heti
36 márkánál többet keresett, 1931-ben ez
az arány már 30.2 százaléknak, 1932-ben pe-
dig 19.9 százalékra csökkent! A hétmillióra
becsült munkásságból alig 15 milliónál több
keresett: havi 75 márkánál többet, mintegy
3 millió 50—75 márkát, a még fennmaradó
2.5 milliónyi munkásság pedig a létmini-
mum alatti összeget kereste csak meg. En-
nek ellenére az 1932. év őszén kiadott
szükségrendeletek további bércsökkenést
tettek lehetővé, illetve írtak elő. Minthogy
a munkanélküli segély, valamint a szociá-
lis törvényhozási segélyösszege mindenkor
a munkabérekhez igazodik, minden munkás

számára, aki az utóbbi időben vált munka-
nélkülivé, a munkanélküli segély jelentős
csökkenését jelent. Ezenfelül a június 14-i
szükségrendelet is jelentősen csökken-
tette a munkanélküli segély nagyságát. A
nős, átlag kétgyermekes munkanélküliek
segélye általában 18.90 márkáról 12.76
márkára csökkent, a válságsegély 15.85
márkáról 12.60 márkára, a jóléti segély
14.20 márkáról 10.03 márkára. Az életszük-
séglet fedezésére egy négytagú családos
munkanélküli esetében átlagban egy hétre
9.73 márka, vagy pedig napi 34 pfennig
esik naponként és fejenként. Vannak azon-
ban szörványos esetek, amikor a segélye-
zési összegek ezek alatt az átlagok alatt
mozognak. A Kölnische Volkszeitung pél-
dál a következő eseteket sorolja fel: egy
nyolcgyermekes gyári munkás heti 6.50
márka válságsegélyt kap, ehhez jön egy kü-
lön bevétel 7 márka. Egy ötgyermekes
mintaasztalosnak a járulékok levonása után
az életszükségletek fedezésére 6.65 márka-
ja marad. Egy ötgyermekes olvasztónak
2.46 márka, egy másik olvasztónak négy
gyermekkel 6.82 márka, egy fémzővőnek
öt gyermekkel 6.60 márka, egy harminc-
kétéves nőtlen munkásnak 2.75 márka, egy
háromgyermekes kovácsnak 5.15 márka.
Tehát egyáltalán nem túlzás, ha Német-
országban „burkolt éhínségről” beszélnek.
Ha valaki megkísérli egy egész nép ekkora
inségének okát kikutatni, mindig csak a
versaillesi szerződés gyógyíthatatlan hibái-
ra kell kilyukadni: ez a béke indította meg
azt a fejlődési folyamatot, amelynek vé-
gén a mai idők katasztrófa van.

A SZAKSZERVEZÉTEK Csehszlová-
kiában meglehetősen szétforgácsolódnak a
különböző szakszervezeti központok szer-
int. Politikai és nemzeti szempontok ját-
szanak közre a differenciálódást illetőleg.
A szociális minisztérium kimutatása sze-
rint 1931-ben 626 szakszervezet működött
a köztársaság területén 1.821.292 taggal.
Ebből 359 szervezet 15 központba tömö-
rült, 267 pedig a szakszervezeti központo-
kon kívül állott. 1930 óta egy új szakszer-
vezeti központ létesült, (Středostavovské
ústředí zaměstnanecské). A legerősebb a
Čsl. szakszervezeti szövetség (odborové
sdruženi Čsl.), melynek taglétszáma 1931
dec. 31-én 632.523 volt a čsl. munkás szö-
vetségnek (Čsl. obec dělnická) 288.061
tagja volt, a vörös szakszervezeti központ-
nak (Zentrale der roten Gewerkschaften)
130.498, a köztársasági alkalmazottak köz-
pontjának (Republikánské ústředí zaměst-
nanecské) 99.199, a hivatalnokok és hiva-
tali altisztek szakszervezeti központjának
93.408, a Verband deutscher Gewerkschaf-
tennek 71.587, a keresztény szakszervezetek
országos szakszervezeti központjának
55.652, a szakszervezetek nemzeti szövete-
ségének (Národní sdruženi odborových or-
ganisací) 34.505, a čsl. általános szakszer-

vezeti ker. szoc. központnak (Csl. fűská viedborová komise krest. sociální) 33.331, Verband der christlichen Gewerkschaften-nek 29.427, a szlovák szakszervezetek központjának 26.058, Reichsvereinigung der deutschen Gewerkschaften-nek 14.732, a főiskolás szövetségnek 11.744, a német állami alkalmazottak egyesületének 6.810 és az 1930-ban alakult Sífedostav. ústr. zaměstnanecké-nek 1651 tagja volt. — Országgrészek szerint a köv. az elosztódás: Csehország 465 szakszervezet 1.142.741 taggal.

Marvaország és Szilézia 117 szakszerv. 476. 303 taggal.

Szlovenszko 38 szakszerv. 179.743 taggal

Podk. Rusz 6 szakszerv. 22.505 taggal

Összesen 626 szakszerv. 1.821.292 taggal.

Nemzetiség szerint az elosztódás a következő:

csehszlovák	1.265.750
német	513.814
magyar	23.328
orosz	9.986
lengyel	6.899
más nemzetiségű	1.520

A szakszervezetek közül 178 volt munkásszakszervezet és 448 hivatalnokai és altisztai. A szakszervezeti központok 369 folyóiratot adtak ki, ebből hetenként 21, havonta háromszor 6, kéthetenként 109, havonta 204 és meg nem határozott időközben 29 jelent meg.

LENGYELORSZAGBAN egy legújabb kormányrendelet szerint a munkaadó vagyónának lefoglalása esetén a munkásoknak munkabér követeléseikre elsőbbségi jovan az adótartozások, állami és községi követelések, valamint a szociális biztosító intézetek járulékai előtt. Gyakori eset volt ugyanis, hogy a végrehajtások alkalmával az állami, községi és biztosítási tartozások levonása után nem maradt fedezet a munkások és hivatalnokok visszatartott bérének a kielégítésére. Az új kormányrendelet így fontos szociális újítást jelent.

KATOLIKUS MUNKASSZÖVETSÉG alakult Erdélyben. Az erdélyi katolicizmus korszerű munkájának egyik legszebb bizonyítéka ez: Egy esztendő óta a Temesvári Katolikus Munkásegylet tagjainak száma 888-ról 3345-re emelkedett s közben más városokban is létesültek tagozatok. A mozgalom fejlődése lehetővé tette, hogy december folyamán megalkítsák a Romániai Kat. Munkásszövetséget is, Temesvár székhellyel. A szövetségen belül szakcsoportok létsülnek, melyeknek feladata a munkanélküli munkások segélyezése is. Érdekes a temesvári munkásegylet tavalyi segélyezési akciójából néhány adatot felemlítenünk: Kiosztottak 32.366 kg lisztet és 3335 kg egyéb élelmiszert, valamint fát összesen félmillió értékben. Az egyesület által fentartott két napközi gyermekotthon-

ban kiadtak 87.379 adag ételt, karácsonyi gyermekfelruházási akciót tartottak. A képzésszervezéssel együtt a segélyezés végösszege másfél millió lei. Ezenkívül a munkaközvetítő 1304 munkaalkalomra közvetített, a várostól kapott területen nyolc tag folytatott konyhakertészetet 199 esetben ingyenes orvosi segélyről gondoskodtak, 72 esetben ingyenes gyógyszerről. A jogvédelmi irod. 68 esetben működött közre. Természetesen a munkásegylet nem elégzik meg tagjainak karitatív segélyezésével, hanem a leghatározottabban harcol az új társadalomért is. Eszméik bátor hirdetője a temesvári Kat. Munkáslap.

AGGKORI TAMOGATÁSBAN Csehszlovákiában a múlt évben 193.280 személy részesült. A különböző segélyek 80, 453.000 Kč-t tettek ki. Ebből az általános aggkori illeték 10.636.000 Kč

A NÉPSZÖVETSEG és rosszul fizető tagjai címen a párisi Illustration hozott érdekes cikket, melyben a cikk írója arról panaszkodik, hogy a tagállamok nem fizetik illetményeiket, melyekből a Népszövetségnek fedeznie kell kiodásait. 1931-ben a költségvetés összege 31,637.501 aranyfrank volt. Ebből a titkárságra és speciális szervezetekre 17 millió, a munkaügyi hivatalra 8 és fél millió, a genfi ingatlanokra 2 millió, az állandó nemzetközi bíróságra 2 és háromnegyed millió és a nyugdíjakra 1 millió esik. Az évi költségvetés összegét egységekre osztják és megállapítják, hogy melyik tagállam hány egységet fizet 1931-ben az egység 52.086.71 aranyfrank volt, az egységek száma pedig 986. Ebből a legtöbb egység (105) Nagybritanniára esett. Utána jött Német- és Franciaország 79—79 egységgel. A Népszövetség tagjainak száma 54 volt. — A hozzájárulási összegek azonban egyre gyérebben folynak be. 1930-ban 81% folyt be 1931-ben 72%, 1932 augusztus végén azonban csak 43% volt a befizetés. Azóta ugyan történt valami befizetés, azonban az államok túnyomó része még hátralékban van. Így Franciaország 650.000 Olaszország 492.000 aranyfrankkal, Németország és a dél- és középamerikai államok közül majdnem mind a teljes hozzájárulási összeggel tartozik. — Csak súlyos helyzetet, hogy az előző években: 17 millióra megy a hátralékok összege, amiből magára Kinára 9 millió esik.

A DOHÁNYFOGYASZTAS csökkenése is a gazdasági krízis bizonyítéka: A hivatalos kimutatás szerint az 1932. év első háromnegyedében a dohányfogyasztás a következőképpen oszlik meg: Szivar: 159 millió drb., 46 millióval kevesebb, mint 1931 ugyanezen időszakában. Cigaretta 8537 millió dr., 472 ezerrel kevesebb. Cigarettdohány 387.600 kg., 36.100 kg-mal több, mint tavaly. Pipadohány 5.907.700 kg. 393.000 kg-mal több. Tubákdohány 55.717 kg. 5787 kg-mal kevesebb. A krízis kö-

vetkezésben tehát a szivar és cigaretta fogyasztás hatalmas csökkenést mutat, míg az olcsóbb, a pipa és cigarettadohány fogyasztása emelkedik.

A FEGYVERKEZÉSRE fordított összeg az egyes államokban az Annuaire Militaire szerint a következő:

	Millió svájci frank	
	összesen	fejenként
U. S. A.	7.325	59.50
Anglia	6.378	12.70
Franciaország	4.368	42.50
Szovjet Unió	3.005	18.65
Németország	3.240	49.60
Olaszország	2.120	48.60
Japán	1.260	19.60
Belgium	1.462	67.60
Lengyelország	724	23.25
Csehszlovákia	422	28.75
Románia	454	25.25
Jugoszlávia	292	21.70
Finnország	84	24.90
Lettország	45	23.85

Természetesen ezek a számok valóságban sokkal nagyobbak, mivel az egyes államok költségvetéseikben ügyesen más tételhez könyvelnek rengeteg valójában katonai kiadást. A fegyverkezésre fordított s ezáltal a kulturális és szociális céloktól elvont összeg így is hatalmas.

A TENGERI FEGYVERKEZÉS céljaira fordított összeg a háború előttivel szemben hatalmas emelkedést mutat. Egy statisztika szerint a vezető nagyhatalmak a háború előtti évtizeddel szemben az utolsó háború utáni évtizedben a következő összegeket fordították fegyverkezésre (milió aranymárkában):

	1905/14	1927/32	Emelkedés %-ban
Anglia	7.992	11.441	43
Amerika	5.309	14.621	175
Franciaország	3.191	3.397	6
Olaszország	1.797	2.157	24
Japán	1.590	5.306	233
Összesen	19.879	36.922	

AZ ADÓTERHEK növekedése Csehszlovákiában 1919—1929-ig egy lakosnál a különböző országrészek szerint a következő volt:

Csehország, Morvaország és Szilézia	400%
Szlovenszko	650%
Podkarp. Russ	1350%

A statisztikai hivatal közlönyének 1932. évi 57—58. számában az előirt országos, járási és községi illetékek az 1926. évi száz-as indexszámhoz viszonyítva, az egyes országrészekben a következő eltéréseket mutatják:

	1926.	1928.	1930.
Csehország	100	90	88
Morvaorsz. és Sziléz.	100	89	97
Szlovenszko	100	145	154
Podkarp. Russ	100	138	161

A kimutatás szerint míg a történelmi országokban az önkormányzati illetékek csök-

kennek, addig Szlovenszkon és Podk. Russban 50—60%-os emelkedést mutatnak.

A GAZDASÁGI VALSÁG hatása az Unióban. A gazdasági válság hatását az Unióban ismerteti Dr. Max Kaufmann, a Münchenben megjelenő „Neueste Nachrichten”-ben. Newyorkban a múlt év első kilenc hónapjában ötvenezerral kevesebb utas szállt hajóra, mint az előző esztendőben: Ugyancsak Newyorkban 1931-ben 37.853 telefonállomást szereztek le, 1500 autótaxis adta vissza engedélyét, a földalatti vasutak napi utasainak száma 114.110-el csökkent. A newyorki tőzsde tagsági díja 495.000 dollárról 156.000 dollárra esett. A Savoy-Plaza szálloda kilenc hónap alatt 100.000 dollárt, a Bowmann szálloda társaság félmillió dollárt veszített. Azelőtt egy revü három hónapig is ment egyfolytában, ma a két hetes előadásorozat már hosszú. Az Empir State Building egyharmadrésze üresen áll. A nagy éttermek üresek, a kis vendéglők, ahol 60 centért bőséges ebédet adnak, olyan zsufoltak, hogy a személyzet nem győzi a kiszolgálást. S mi volna, ha a 11 millió munkanélküli is hozzájuthatna 60 centes ebédhez?

A NAGYVÁROSI ÉLET egészségtelen és antiszociális berendezkedésével, mely a kapitalizmus célkitűzéseivel összhangban az emberi erők összezsufolását jelenti, rengeteg erkölcsi bajnak is az oka. Egy érdekes statisztikai kimutatás szerint az 1928—29. adatok szerint 1000 élve született gyermek közül törvénytelen:

Párisban	233
Bécsben	208
Budapesten	198
Berlinben	186
Leningrádban	179.

Ezt a szomorú statisztikát a világ többi nagy városára is vonatkoztatva, folytatni lehetne.

A SZOVJET vallásgyalázó képekkel és felirással ellátott gyufát csempészett Angliába. Londonban a külvárosokban egy atheista társaság propaganda céljából olyan gyufát árúsít, amelynek dobozain vallásgyalázó képek és felirások vannak. Ezeket az aránylag olcsón árúsított gyufakatalyákkal valósággal elárasztották a külvárosokat. A rendőrség megállapította, hogy a gyufát Szovjetörszorból koporsókban csempézik át. Demville képviselő ebben az ügyben interpellált az angol alsóházban s egy olyan gyufásdobozt helyezett a belügyminiszter asztalára, amelynek címkeje a becsületet karrikírozza és elmondta, hogy a szovjet vallásellenes propagandából Indiát és általában a keletet is hasonló gyufásdobozokkal árasztják el.

CILACC a rövidített neve a kommunizmus elleni aktív küzdelemre alakult szövetségnek, teljes nevén Centre international de Lutte Contre le Communisme-nak. (Központja: Bruxelles, 56, rue Vifguin), 1932-

ben 13 ismertető füzetet adott ki s 1933-ra 18-át ígér. Kiadványaiban nemcsak a kommunistaellenes propagandát tárgyalja, hanem eredeti szovjet adatok alapján ismerteti különböző szempontokból a kommunizmust. Így eddig a nő, a gyermek, a munkás helyzete Szovjetországra, a G. P. U. stb. kerültek megtárgyalás alá. A kiadványokban különös súlyt vetnek arra, hogy a szovjetpropaganda kettősségéről — a parifista politika kifelé — fegyverkezés befelé) rámutassanak.

A SZATMARI KAT. LEANYCLUB — mint az erdélyi A NAP írja — a város külterkein házról házra járva gyűjti össze a kis proletárgyermekeket, akikből alakítják meg első gyermekcsoportjukat. Felváltva 2—2 áll bele a megszervezett munkáiba, amelyre nagy lelkesedésükön kívül céltudatos egész évre elkészített munkatervvel készülnek. Mikor lesz ilyen céltudatos munka nálunk is?

A SZOCIALIS TESTVÉREK TARSASAGA, ez a modern katolikus munkára rendelt női rend Szlovenszkon Kassa után Komáromban is megtelepedett s megkezdte működését. Örömmel köszöntjük a katolikus szociális munkának egyszerű szürkeruhás apostolait új munkakörükben s kérjük működésükre Isten áldását.

HOGY A KATOLIKUS KARITASNAK mekkora teljesítményét tudja véghez vinni egyetlen ember is, mutatja a katolikus brantizi elmegvógyintézet története. Harminc évvel ezelőtt kezdte meg Nathan, a mostani prelátus, az intézmény létesítését; ma a jelentéktelen kezdeményezésekből kifejlődött intézet 1800 beteget ápol; nem régen templomot, egy zárdát 150 nővér számára és 2000 személy számára berendezett konyhát építettek hozzá s ezzel az intézmény épületcsoportját egyelőre lezárták.

A MISSIONARIUSOK hatalmas munkájának a bizonyítéka, hogy Indiában és Ceylon szigetén 250 kórházat és napközi otthont tartanak fenn, ahol évente átlag 1,500.000 beteget ápolnak. A francia kapucinusok most az indiai Ajmer egyházmegegyében 8 kórházat és 13 napközi otthont létesítettek. Csak az egyik kórházban egy év alatt 37.000 beteget ápolok.

SOPRONBAN szegények bankettjét rendezték a domonkosok a prior kitüntetése alkalmából. Neki akarta rendezni a város, de ő azt kérte, hogy legyen inkább 400 szegény bankettje.

ÚJ SZERZETESREND. Májusban beöltöztették egy új férfiszervezet, „Az isteni Gondviselés szegény szolgálói” első 20 tagját. Ez a szervezet a caritativ és szociális munkát tűzte ki céljává. Be akar hatolni a városi tömegekbe, amelyek már szinte el-pogányosodtak és félnek minden papi vagy egyházi dologtól. Ép ezért a szerzetesek nem hordanak külön szerzetesi öltözetet,

hanem civil ruhát. A rend központja Verona. (Egyházi lapok.)

MOZART KATOLICIZMUSÁRÓL írt értékes cikket W. Schmid, a „Der Katholische Gedanke” egyik utolsó számába. Cikkében kimutatja, hogy a mindig hívő Mozart élete a legjobban a Szent Szűz és az Oltárizentség tiszteletére alkotott kompozícióiban nyilatkozik meg. Műveiben a halál értelmének is keresztény felfogását nyújtja.

A FRANCIA KATOLIKUSOK film-munkájáról ad összefogó képet M. Dubois, a müncheni Deutsche Filmzeitung egyik utolsó számában megjelent cikkében. — Az író kimutatja, hogy a nagy francia filmvállalatok (Pathé, Gaumont, Paramount stb.) állandó kapcsolatban vannak a Centre Catholique de Collaboration-nal s a katolikusok nagy intézményével, a Service Cinematographique de la Bonne Presse-szel kooperálnak. Ezeknek az intézményeknek szellemi hatásuk van, mintegy tanácsadók a filmvállalatoknak a Centre Catholique du Collaboration-nak is már említett Bonne Presse nevű hatalmas sajtóvállalat filmozstályán kívül még az Etoile-Film nevű kvt. filmvállalat van segítségére. Ezek a vállalatok az egyes plébániák részére filmeket, vetítő eszközöket és más filmtechnikai segítséget is nyújtanak. — A francia katolikusok belátták, hogy a sajtó megszervezése mellett (mint amilyen a hatalmas Bonne Presse) a film megnyerése a legfontosabb fegyver az ideológiák harcában.

A KATOLIKUS IRÓSZÖVETSÉG megalkatása, melyért lapunk a Sajó Vidék szerkesztőségével közlötve dolgozik a megvalósulás előtt áll. Eddig a következők jelentették be csatlakozásukat: Jeszenák Gábor, Mécs László, Forgách Géza, Kovács Gyula, Potocsny József, Letocha József, Dr. Aixinger László, Bíró Lucán (a komáromi bencés írók nevében) Király József, Fedor Miklós, Mondy Miklós, Rinyovszky Endre, Dr. Szeiff Géza, Czinder Jenő, Kovács Jenő, Laczek Gyula, Havas Vilmos, Molnár Gyula, Lóska Béla, Mihalicz Gyula, Dr. Privitzky Gyula, Bányász Endre, Jankovics Sándor, P. Kósa Szalvator, Béres Gábor, Fehérváry István, Fejes János, Janics Ferenc, Nagy József, Dr. Haicz Kálmán, Dinnyés Károly, Hutyán Pál, ifj. Bolyky János, Dr. Egressy Gyula, Karczib Konstantin, Csolninszky Árpád, Medve Imre, Schalkház Sára, Dienes Adorján, Dr. Szylabba Emil, Dr. Bányai József, Hladik Agoston, Dr. Klimits Lajos, Rác Pál, Nyeste József, Dr. Alapy Gyula, Szmukó Etelka, Dr. Spesz Sándor, Dr. Suhaj Béla, Dr. Pfeiffer Miklós, Dr. Fleischmann Gyula, Pfeiffer László, Sinkó Ferenc, Czvank László, Vass Lajos, Kossányi József, Bartha Béla, Sztranyovszky György, Diosi Kornél, Szirmay Béla, Fieles Henrik, Listvák Jenő, Wick Béla, Viplak Vince és Rády Elemér.

Érsekvjáry

Az érsekvjáryi Prohászka Kör a karácsonyi vakációban ismét jelentékeny munkát fejtett ki. Megrendezett egy szociális kultúrestet és egy katolikus műsoros bált, a jövedelmet szociális célokra (szegény gyermekek felruházására és tagjainak segélyezésére) fordította. Decembere 26-án volt a minden karácsonykor megrendezett kultúrest (V.), melyre Mécs Lászlót és P. Csávossy Elemér S. J.-t hívtuk meg. Azonban Mécs László rajta kívül álló okok miatt nem jöhetett le, P. Csávossy szereplését pedig az utolsó pillanatban nem engedélyezte a politikai hatóság. De így is jó programot sikerült összeállítani. Molnár József káplán, körünk agilis lelki vezetője felolvasta P. Csávossy elküldött előadását: A katolicizmus szava a mai társadalomhoz. A kiválóan megírt és szociális szellemű programot adó előadás nagy hatást ért el. A kultúresttel kapcsolatban egy fontos eseményről is sietek beszámolni; sikerült megvalósítani tagjainkól és szavaló körust. Hogy mit jelent ez a Prohászka Körök mozgalmában, szinte fölösleges kihangsúlyozni. Egy katolikus szavalókörus, amely a katolikus szociális gondolatot, a modern aktív katolicizmus szellemét a legkifejezöbben viszi át a társadalom minden rétegének lekébe. A közönség meglepteéssel fogadta; hisz eddig vagy egyáltalán nem is ismerte, vagy csak a szociáldemokrata szavalókörust hallotta. Nagy erkölcsi nyereség volt számunkra; ime van katolikus szavalókörus, a modern kor szelleméhez mérten nekünk is van szavunk ily úton a társadalomhoz. A másik fontos esemény a saját zenekarunk (16 tag) megalakulása, amely mindkét esetben a legjobb eredménnyel szerepelt s így kultúrestjeink egy nívó száma mindig biztosítva lesz. — A műsoros katolikus főiskolás bál katolikus, szempontból szintén figyelemre méltó és követendő példát mutatott föl. A program kiválóan katolikus és szociális szellemű volt. Az előadott szindarabok korunk legégetőbb kérdéseivel foglalkozott s kitünöen szemléltették a szociális kérdés egy-egy fontos mozzanatát. Ezek megrendezésén kívül is állandó munkát folyik; otthon levő tagjaink ujonnan beszerzett 250 wattos filmgépünkkel a szomszéd falvakban fölvaltva tartaruk előadásokat igen szép erkölcsi sikerrel. Söt filmeket is kölcsönözünk ki. Együttal készülünk a húsvéti nagy sajtó-kultúrestre, amelynek jövedelmét szlovenszkói katolikus ifjútalpra fordítjuk. Előreláthatólag Mécs László is le fog tudni jönni, hisz ígérte már birjuk. Reméljük, hogy anyagilag is meghozza a hozzáfűzött reményünket. Vass Lajos.

Komárom:

A Prohászka Kör dec. 20-án előadta a Leo filmvállalat által készített Szent Ersébet filmet. Az előadásnak szép sikere volt.

N. V.

Kassáról havonta egy-egy tetszetős kiállítású, két füzet érkezik szerkesztőségünkbe. A füzetek az **Uj Elet** címet viselik s ezeket az ifjú katolicizmus folyóirataként a Prohászka-kör adja ki Rády Elemér és Suhaj Béla dr. szerkesztésében. Minden újabb füzet átolvasása erősebb tette meggyözdésünket: szerkesztői igen képzett, komoly férfiak, akiknek munkássága megérdemli, mindazok elismerését, akik a sívár jelen helyett szebb jövőt csakis a keresztény konstruktív munkától remélnék. Különösen feltűnő az a merész hang, mellyel az Uj Elet tábora a káptalista társadalom kinövéseit bírálja, amely sokszor egészen az osztályharcosokéra emlékeztet. — A lap különben köv. számában a Prohászka Köröknek a Jövö c. lap felkérésére tett program-nyilatkozatát is lehozta.

A POLITIKA c. szlovák folyóirat decemberi számának egyik cikke foglalkozik a magyar ifjúság mozgalmával. Nem akarjuk részleteiben boncolgatni ezt a politikai izü eszmefuttatást, csupán a rólunk írott szakasz néhány sorához volna pár szó hozzáfűzni valónk. „A legintenzívebb munkát a prágai főiskolások között a szélső jobboldali és nacionalista mozgalom fejtette ki — írja a Politika —, melyet a katolikus Prohászka Kör reprezentál s amely a keresztény szocialista párt befolyása alatt áll.” Naivitás vagy a jóhiszeműség hiánya kell ahhoz, hogy a Prohászka Kört vádolja valaki szélső jobboldali nacionalizmussal. Ha a cikk írója csak az Uj Eletet olvasná, meggyözdhetett volna, hogy habár öszintén és gerincesen a magyar nemzeti talajon állunk, nemzetiségi felfogásunkban a keresztény etika kétezer éves forrásaiból merítve a nemzetek egymásközi megértését hirdetjük. Aki ezt nem látja, az sem minket, sem a katolicizmust nem ismeri. — Teljesen önkényes az a beállítás, hogy mozgalomunk a ker. szoc. párt befolyása alatt áll. Katolikus és független mozgalom vagyunk, mely épp akciószabadsága érdekében nem kapcsolódhatik semmilyen politikai párthoz sem. Értsék meg végre azok, akik mindenáron valahová be akarnak minket skatulyázni, hogy a **katolikus pártok fölülálló, magasabb szempontot jelent.** A kat. Egyház szociális célkitűzéseieert küzdünk. Erről a világnézeti magaslatról vizsgálunk minden társadalmi és politikai megmozdulást s kritikai szempontjainkat nem függesztjük fel a ker. szoc. párttal szemben sem. Aki politikai mentességünket kétségbevonja, az magával vessen, hogy nem tud magasabb szempontok szerint itélni.

A szlovenszkói gyümölcstermelők nagy-szerű havi lapja a

Növény Világ

megrendelhető a szerkesztőségnél Somorján, évi előf. 24:Kč, külföld 36 Kč., Magyarországon 6 P.

Könyvek | Irások

REMÉNYI JÓZSEF: Élni kell. Regény a kötetben. Kassa. Reményi József Amerikában él s újabb regényeinek témakörét is innét veszi. Így regényciklusának első két része az asimilálódás problémája körül mozog. Most megjelent regénye az "Élni kell", a ciklus 3. része, — a megotthonosodott Amerikai magyar regénye. De itt rögtön meg kell jegyeznünk, hogy nem az átlagember probléma-köréről van szó. Bartók János a regény hőse, a tömeg kábulatából felébredt s életcélt kereső ember, aki küzdés-szenvedés árán sem tud egy földöntúli valósághoz emelkedni, vagy a másik pólus, a gonoszság felé leüllyedni, hanem megtorpán a közönynél, mely részére szintén nem nyugalom, hanem tépelődést, önmarcangolást jelent. Ebben a lelkiállapotban lép elénk Bartók János. Önmagában él társtalán, tépelődve s Matyi kutyája az egyetlen, akivel szemben igazán emberi tud lenni. Bartók beszél a kutyájához és ezek a tépelődések mutatják meg, hogy Reményi igazi művész. Aforizmák, gondolatok pazarul tékozolva és mégsem unalmas, mégsem modoros. Mert Reményi szavai mozgást, lüktető életet jelentenek. Ha kevésbé művelt és mély művész írása lenne, unalmas filozofálás, így eleven élet. — Az élet még lüktetőbb tempóban indul meg, midőn megjelenik Kay Seymour, ez a nyugtalan amerikai lány, majd a magyar származású, de már Amerikában született Mikes Klára. — Amilyen élő alak Bartók János, így eleven vér és mozgás a külső élet leírása is. Az új világ szokásai, emberei vonulnak fel előttünk. Fáradt, összeroppant, küzködő emberek a milliommossá lett szeszecsempésztől s Marxról szavaló ujságíróig, akiknek igazi emberi értékét csak az író nagy emberszeretete tudja a kegyetlenség és piszok mocsarából kihalászni. Az élet harmonikus értelmét egy amerikai magyar farmon két megfontolt, okos magyar munkátsól ismeri meg. Ez az életfilozófia szomorúan, fájdalomosan optimisztikus: Élni kell. El kell érkezni életszemléletünknek a komplikált idegéletből az egyszerű fogalmak, a család, gyermek, munka megértéséhez s csak akkor tudjuk minden szenvedésünket az "Élni kell", életfilozófiájában feloldani. Reményit, művelt és mély gondolkozású írónak ismerjük és új regénye csak megerősítette hitünket. Csak örömmel vehetjük, hogy szlovenszói származását nem felejtette el es könyveit itt nálunk jelenteti meg. **R. E.**

SIGRID UNDSSET: Pogány szerelem. Bp. Athenaeum, 1932. Sigrid Undset írásait a magyar olvasóközönség jóvessé ismeri. Egy régebbi munkája, a Tavasz volt hosszú ideig az egyetlen Undset könyv, melyet magyarra fordítottak és most a közelmúltban a Nobel-díjas Kristín Lavrausdatter első kötete a Koszoru jelent meg magyarul. Az Athenaeum olcsó, kétpengős könyvet között most végre ismét egy Undset re-

gényvel találkozunk. A könyvet az ró fémjelzett neve miatt bizonyára sokan fogják elolvasni, bár nem egészen alkalmas, hogy a közönség csak ebből ismerje meg a nagy katolikus írónó művészetét. A Pogány Szerelem rövid, nagy tehetségre való írás. Az írónó nemcsak idegen vidékre, az északi fjordok jeges atmoszféréjébe viszi olvasóját, hanem időbelileg is a viking-hadjáratok, az északi országok kezdődő kereszténységének a korába tér vissza, hogy egy drámai lüktetésű elbeszélésnek a kornak a szivverését újra életre varázsolja. Idegen milieu, idegen korszak és az olvasó meszi érzi magától mindezeket. Aki azonban meg tudja látni azt a mély humornumot, amit az írónó a legegyszerűbb, sőt a legművészibb eszközökkel alakjai életrekelteése által ebből a primitív korból kiéreztet, az itt is ráismer arra bez Undsetre, aki a Kristín Lavrausdatterrel, az Olaf Audunssonnal, Gymnadeniával és legújabb könyvével a Hjelde asseomyal a világirodalom legmagasabb csúcsait érte el. **R. E.**

JOSEPH DOUILLET: Moszkva álarc nélkül. Pozsony, Concordia. A könyv írója mint belga diplomata 1891—1926-ig volt Oroszországban. Ismerte a cári Oroszországot és ott volt a Szovjet első nyolc esztendejében is. Oroszul tökéletesen beszélt, mint diplomata szabadon mozoghatott és így könnyen betekinthegett a kommunista uralom kuliszái mögé. Ebben a könyvében az új rezsim alatt tapasztalt élményeit írta meg. A könyv föltétlenül értékes és érdekes olvasmány. A fordítás Szentmártoni Károly lelkisimere munkája. **P. K.**

AZ ERDÉLYI TUDOSÍTÓ ALMACHIA. I. évf. 1933. Lapunkban többször megemlékeztünk már arról a nagyszerű kat. kultúrmunkáról, mely a kolozsvári Erdélyi Tudósító körül folyik. Ez a nagyszerűen szerkesztett folyóirat 16 éve vezető orgánuma az erdélyi magyar katolicizmusnak. Korszerű szellemére jellemző, hogy a meginduló erdélyi ifjú katolicizmusnak az elsők között nyújtott segítséget azáltal, hogy hasábjait mozgalmunk erdélyi vetülete részére megnyitotta. Most az új esztendőben az E. T. egy almanachot adott ki. Kb. 40 cikk, tanulmány, elbeszélés, vers sorakozik fel a Veress Ernő által szerkesztett 170 oldalas könyvben. Ez a hatalmas anyag igen alkalmas, hogy mi, kivüállók is beláthstunk abba a nagyszerű kultúrmunkába, amely Erdély katolikusai között folyik. Szűkrezabott kereteink nem engedik meg, hogy részletesebben foglalkozunk az egyes írásokkal, vagy akár csak a könyv írónak a neveit is felsoroljuk. De enélkül is megállapítjuk, hogy igazi értékekben, nagyvonalúságban és korszerűségben igen gazdag ez a könyv. Mi a mi szűkrezabott kereteink között csak irigyelhetjük erdélyi testvéreinket, hogy ilyen sok tehetséges emberrel küzdhetnek a világnézetek mai harcában. **R. E.**

PAP KÁROLY: Megszabadítottál a haláltól. — Noha Pap Károly célkitűzéseit nem fogadjuk el, megállapíthatjuk, hogy olyan író, aki nem siklik mellékvágányokra, hanem metafizikai mélységek felé vágyik. Könyvében Krisztus-analógiákkal dolgozik s mint egyik katolikus kritikusa írja: „Csodálatosan szép biblikus levegő ömlik el minden során s mintha a művész t. magyar falvak kopársága s kietlen misztikája is segítette volna a judeai puszták megírásában.” Ennek ellenére is azonban megállapíthatjuk, hogy az író sokszor téved s alaptevődése, hogy „a kereszténység megkerülésével akarja az evangéliumi idők jelenségeit rajzolni.” S. M.

KOMAROMI JANOS: Harangoz a mult. Regény, 1932. Komáromi legutolsó regényének, az **Ordasoknak** az olvasásakor (melyet a Prágai Magyar Hírlap is hozott folytatásokban) úgy éreztük, hogy elvesztette régi írói erényeit s olyan vizekre evezett, melyek idegenek előtte. Hamis történetet adott s elejtette azt a hangulatot, mely annyira a Kárpátok romantikus lehelletét jelentette. Uj regényében ismét a régi Komáromit ismerjük fel. A regény főhősén, az ötéves Mudrony Sanyin keresztül a szegénységnek, a magyar falu világának a rajzát — mondhatjuk bátran — szimfóniáját adja. Ennek az új Komáromi regénynek vannak lélekből jövő s szívbemarkoló kedves részei, melyeket a legjobban talán mi értünk meg, kik a Kárpátok tövében érezzük Komáromi regényének igaz levegőjét. A Harangoz a mult-ban a régi Komáromit köszöntjük. P. F.

A MAGYAR NEMZET TÖRTÉNETE. Asztalos Miklós és Pethő Sándor könyve. Mi, akik az itteni szellemi határzár következtében csak vicinális lassusággal követhetjük a magyar szellemi élet fejlődését, alig tudunk valamit arról a korszaknyitó történelem átértékelésről, amit a Homan-Szekfü-féle új magyar történelem nyitott. A magyar történetírás új útjai című programadó könyvét itteni történelemszeink közül is alig néhányan ismerik. Pedig a szellemtörténet ismerete itt világnézeti harcainknak is egyik fontos fegyvere lehetne. Ennek a kiváló új történelmi iskolának két nagy tudású reprezentánsa **Asztalos Miklós** és **Pethő Sándor**, akik most új könyvükben, az új irány módszereivel a Szekfü-Homan négykötetes munkáját foglalták össze dióhéjban. Így a magyarközönség részére is hozzáférhetővé tették az új szemlélet alapján átértékelt történelmünket s lehetővé tették, hogy magyarközönségünk egy elavult történelemtanítás következtében ferdére torzított történelemszemléletét revidálja. — **Asztalos Miklós:** a legrégibb időktől 1848-ig vezető olvasóját, **Pethő Sándor** pedig, kit az újkori történelem legjobb ismerőjének tudunk, a legujabb idők történelmét adja. A kötethez **Szekfü Gyula** írt bevezetőt. R. E.

AUGUST DIES: Plato. Szent István Társulat. Az író Plato eszméinek ismertetése mellett a régi Athén szellemi, társadalmi és politikai életét is felvonultatja olvasói előtt.

TAKÁCS INCE: Nérótól Dioklecianig. Szt. István Társulat. A csaknem háromszáz éves egyházüldözéstről ad az író összefogó képet.

MIGRAY JÓZSEF: A marxizmus csődje. Szt. István Társulat. Az író hatalmas tudással és gyakorlati munkával, tapasztalatokkal felvértezve, fogott a marxizmus kritikájának megírásához. Az író bevezetőjében mondja: „Kora ifjúságomtól kezdve három évtizedet meghaladó időt töltöttem el a marxista szociális munkásmozgálmában. Ami vonzott és odakötött, nem annyira a marxizmus elméleti része volt, mint a munkásosztály harca a nyomor, az elnyomatás, a kulturálatlanság ellen, vagyis a szocializmus belső szellemi magva, annak erkölcsi tartalma... Az amit én szocializmusnak vallottam, ez... szellem és erkölcs volt; az ő szocializmusuk pedig: durva, egyéni, állat-emberi anyagi önzés...” A könyv írója aktív szocialista vezető volt. De irányváltoztatása után nem vezércikk hangon „leleplez”, mint ezt sokan gondolnák, hanem komoly, tudományos módszerekkel fog a tévesnek és könnyűnek talált marxizmus kritikájához. — **Migray** könyvének részletes ismertetéséhez még visszatérünk. De addig is megjegyezzük, hogy a szociológiai irodalomban hasonló magyar könyvet nem igen találunk. R.

LOCKINGTON S. J.: Durch Körperbildung zur Geisteskraft. A tudós angol jezsuita a testi nevelés helyes értékeléséből indulva ki, rámutat, hogy a lelki, szellemi élet terén is mily nagy segítséget nyújthat a sport és testgyakorlás. A könyvet Küble S. J. fordította németre. (J.)

A DARABOKRA SZAKITOTT EUROPA. „L'Europe en morceaux”, címen jelent meg Pierre Dave-től tíz éves világszertejáról szóló gondolatai egy könyv alakjában. Többek közt a következőket írja: „... Korunk jelensége az éles elhatároltság, mint még sohasem volt. Azelőtt egy kultúra uralkodott, mégpedig keresztény... V. Károly határtalanul uralkodott. Egy volt a hit, egy pápa uralkodása alatt. Egy nyelv a latin, melyet minden művelt ember megértett. Egy filozófia, a skolasztika, egybe vonta a legnagyobb szellemeket is. Napjainkban az egység eltűnt kontinensünkről, de az egész világ egysége előtérbe lépett. Európában az egymás megismerése nem vezetett népek közeledésére. Ellenkezőleg, minden ami elválasztott, mégcsak jobban kieleződött. A humanizmus és visszatérés az antik kultúrához, a pogány szellem előtörését hozta magával. Schisma, a nyugati kereszténység szakadása... a XVIII. század filozófiája és teoriái, a mult század racionalizálási törekvése, a pozitívizmus még csak erősítették

a szellemek és országok szétválását. Ember és nép egyéni lett... Az encyklopedista szellem szétforgácsolásra vezetett; az áldeomkrácia egymásra uszítja az embereket. Wilson pontjainak következménye a száz és száz konfliktus, melyek napról-napra erősödnek."

P. S. M. BRAITO O. P.: Život. Olmütz, 1932. Braitó a cseh katolikus ujjaéledés egyik legkvalitásosabb előharcosa, az igazi, mely katolicizmust jelentő Na Hlubinu szerkesztője. Legújabb könyvében etikai fejtegetéseket nyújt, mélyen szántó erkölcsi gondolatokat a mindennapi élet küzdelmeiben harcoló ember részére. Braitó írásai nem szkeptikusok részére íródnak, hanem hívőknek, kik a mai élet chaotikus zavarából egy magasabb synthézis harmóniáját keresik. A Život mélyen szántó lelki olvasmány s a hívő ember új erőt gyűjthet belőle egy földöntúli valóság megismeréséhez. R. Z.

MÜLLER LAJOS S. J.: Aszkétika és Misztika. I. köt.: Aszkétika. Bp. 1932. Korda. — Müller Lajos jezsuita monasztánk neve nem ismeretlen a magyar kat. intelligencia előtt. Legújabb könyvében a szegedi főiskolán tartott előadásait adta ki: Tudományos rendszerezéssel tárgyalja az aszketikának, a tökéletességre való törekvés tudományának fogalmát, módszereit, a tudományok rendszerében való helyét. A könyv 5 főrészből áll: a tökéletesség általában, a tökéletesség eszközei, akadályai, akadályának leküzdése és az erények. A könyv bár tudományos módszere százszázalékosan kielégítő, könnyen kezelhető és nem nehézkes s így igen alkalmas, hogy a laikus közönséget is bevezesse az aszketika tudományába. Tekintve, hogy hasonló magyarnyelvű könyvünk nincs is, Müller atya könyve a vallási irodalmunkban hézagpótló. Olvasóinknak a legmelegebben ajánljuk. SS. J.

K. TÖRÖK MIHÁLY MIKLÓS: A magyar egyházpolitikai harc története. Bp. 1932. 17 Ké. Az író a múlt század végének egyházpolitikai harcáról ad érdekes rajtot. Sok érdekes és új szempontot nyújt s így történelmünk egyik fontos fejezetének megismeréséhez hasznos forrásmunka.

BRISITS FRIGYES: Pázmány Világa. Bp. 1932. Brisits Frigyes egyik legjobb tollú és legnagyobb tudású essayistánk és kritikuskunk. Prohászka breváriumát és tanulmányait a szlovenszkoí kat. intelligencia is ismeri. Brisits írásaiban el tudja találni azt a hangot, mely a mai kat. embernek kell. A most kiadott Pázmány breváriumhoz irt nagyszerű pár oldalas, de tömör előzása is bizonyítja állításunkat. A kis könyv összeállítására igen alkalmas, hogy az évszázadok távolságából is a mai ember lelkivilágához hozza Pázmányt. H. B.

Dr. VILINSKY: Unionizmus. Dr. Vilinsky orosz emigráns, aki katolikus szellemű írásaival szerepel a cseh és szlovák iro-

dalomban. Legújabb könyve, mely a nagyszombati Szt. Adalbert társulat kiadásában jelent meg (á 40 K) nagyszerű összefoglaló képet ad a pravoszlávia történelmi fejlődéséről és az unionisztikus törekvésekről.

(S. P.)

RAD címen érdekes és nívós cseh kat. irodalmi és társadalmi folyóirat indult Prágában. A lap több helyen foglalkozik a hivatás szerinti szervezkedés problémájával s különös értéke, hogy nem szócsové egyik politikai pártnak sem. Tekintve, hogy a lap nem föltételez oly nagy hitéleti elmélyülést, mint Braitó Na Hlubinu-ja, a racionalizmusra hajlamos cseh nép között nagy missziója lehet. J.

BIBLIOGRAFICKÝ KATALOG Čsl. republiky. Ezen a címen a Nemzeti Könyvtár Randé dr. és Foch dr. szerkesztésében egy 664 oldalas hatalmas kötetet adott ki, mely a periodikus nyomdatermékek kivételével az 1931-i év sajtótermékének e jegyzéke. A jegyzék 7092 művet sorol fel. Ebből cseh és szlovák könyv 4625, 565 pótlék az 1930. évi kimutatáshoz, német 778, magyar 123, egyéb szláv 107, másnyelvű 181, térkép 83, zenemű 1630. K.

ZWISCHENSPIEL HITLER. A Nikolaus Hovorka szerkesztésében megjelenő „Berichte zur Kultur- und Zeitgeschichte” c. folyóirat egy összevont 398. lapos külön számot adott ki, melyben a hitlerizmusról írott különböző világnézetű cikkeket gyűjtötte össze. A füzet érdekes olvasmány, sok újat találhat benne az olvasó, bár — az összeválogatásnál a szerkesztő nem lévén elég objektív — tiszta képet a mozgalomról nem kaphatunk.

PIERRE VIÉNOT: A BIZONYTALAN NÉMETORSZÁG. (Ungewissnes Deutschland.) A német-francia ellentétek kiegyenlítésére irányuló kísérletezések a cél elérésére legtöbbször két utat választottak. A kik a feladatot tulnyomóan kulturális téren látták megoldhatónak, a másik nép szellemi képviselőivel vitatták meg az erre vonatkozó kérdéseket és arra törekedtek, hogy ennek a népnek irodalmába hatoljanak be. Ezekre legjellemzőbb, hogy azt hiszik, a politika légkörén kívül tudnak maradni. Mások, legtöbbször az ímént vázolt ut elvetésével megkísérelték, hogy a tényleg fennálló ellentéteket kizáróan a valóságos események határain belül egyenlítették ki. Sieburg Frigyes, két év előtt megjelent: „Isten Franciaországban?” című könyvében a vitát új tere helyezte át azzal a kísérletével, hogy tudatos politikai célkitűzéssel a másik nemzet gondolkodásmódját magadja meg, hogy ezen keresztül érte meg cselekedeteit. Ez a „beleélés” a főerőssége Pierre Viénot, az ugyanannál a kiadónál német fordításban most megjelent „A bizonytalan Németország” (Ungewissnes Deutschland) című írásának.

KOKAS MIKLÓS írja:

Bármilyen szűk is a jelentősége, meggyőződésünk, hogy a szükség edzettebb generációja már levonta a konzekvenciákat és nem az esztéták elvonatkoztatott szépérzékével figyelni az átrendeződés nagy pillanatait, hanem igenis a krisztusi szeretet fölényes hitével bízik abban, hogy a clearingek és kompenzációk kora megteremti még a meggyőződés szabadságát is, mert nem sokat tartunk attól a tervgazdálkodástól, amely emberi bigyesztései közepette történelmet iparkodik kanalizálni. Az élmények nemzedéke nő fel és nem fontos, hogy kinek milyen madártoll van a kalapjára tűzve. Csak az a lényeges, hogy bizalmunk van világnézetünkben. A kapkodó vállvergetésnek pedig jó lesz megjegyezni, — hogy ma már idejét multta az a kicsinyes rövidlátás, amely kikutathatta a polgári életmodor minden gyönyörét, de soha nem emelkedett a lemondás alázatának örök dinamikájáig. Különbben pedig kíváncsiak lehetünk, hogy a nagy szölamok hazafiassága, meg az illedelmes szalónok pszeudofelke vajjon mit kezd az egyszerű, őszinte, alázatos emberrel, aki felebarátját csak abban a vonatkozásban értékeli, hogy kutatja élményelt, mikor gazdag és megfogja kérges kezét, ha szegény. Nem önmagunk zavart hóbortjainak áldozataira kíváncsi többé e világ, hanem valami egészen másra: — a szeretetre!

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőségünkhöz intézett rengeteg levélre nem tudunk külön-külön válaszolni s így egyelőre szerkesztői üzeneteink között adjuk meg a választ a hozzánk intézett levelek egy részére. A többi levélre vagy levélben, vagy februári számunk szerkesztői üzenetei között válaszolunk.

Sajtóalapunkra érkezett adományokat lapunk márciusi számában nyugtázzuk.

Romániai és Magyarországi előfizetőinket tisztelettel kérjük, hogy előfizetésüket és hátralékaikat szíveskedjenek minél előbb az alábbi címekre beküldeni:

Magyarországiak részére csékklapot mellékelünk.

Romániaiak: Venczel József, Cluj, Str. Universitii 10.

(előf. egy évre 180 lei).

Mindazoknak, kik a karácsonyi ünnepek és az új esztendő alkalmáva jókívánataikkal felkerestek, ez úton mondok hálás köszönetet. Az új esztendőre szerkesztőségünk nevében is kívánom olvascóinknak a jó Isten áldását.
Rády Elemér.

B. K. K. cserkészcsapat, Pozsony: A lapot megindítottuk. Igaz, jó munkát kívánunk. Kérjük, cikkeinket beszéljétek meg összejöveteleitekben. — Kubisch O. Malacka: Előfizetés 1933 végéig rendezve. Údv. Halmay P. Nyitra: A küldeményt köszö-

nettel megkapunk. — Kat. Munkáslap, Temesvár: A cserepéldányokat rendszeresen kapjuk. Köszönet. További jó munkát kívánunk az igazi szociális katolicizmus szellemében. Lapunkat rendszeresen küldjük. — Turis Z. Munkács: Spesz dr. könyve nyomdatechnikai okokból késik, szíves türelmét kérjük. — Miholics Z., Udvard: Címet köszönjük. Údv. — Pataki M., Komárom: Címet köszönjük. További segítségét kérjük. Kovács L., Rozsnyó: Sajnos, első számunk teljesen kifogyott s 2. kiadása anyagilag hiányában most lehetetlen. Azonban így is

többet adtunk, mint amit ígértünk s így ezzel kárpótoljuk azokat az előfizetőinket, akik 1. számunkat nem kaphatták meg. Az új előfizetőkért köszönet. — **Badin Viktor**, Érsekújvár: Felhívásunk és a pénzküldemény kereszteszék egymást. Szíves elnézését kérjük. — **J. Zoller**, Rózsahegy: Címváltozást tudomásul vettük. Kérjük, terjesztesse lapunkat. Üdv. — **Sz. E.**, Eperjes: Az adott címet köszönjük. Kérünk néhány új előfizetőt. Cikket mikor kapunk? Üdv. — **Cottely István dr.**, Pozsony: Cikkedet várom. A P. K. mozgalma nem csak diákmozgalom s így kívánatos, hogy már végzettségre diákok is dolgozzanak benne. Ezért örömmel venném, ha a munkába bekapcsolódnál és segiténéd a kifejlődését. — **Ripper J.**, Csúz: A kért számokat az első kivételével megküldöttük. Sajnos, az első teljesen elfogyott. — **Dr. Kiss M.**, Aranyosmarót: A címetek köszönjük, levél ment. — **Bartos B.**, Léva: Ugyanaz. — **Dobay S.**, Eperjes: Új előfizetőért köszönet. Kedves srorokat köszönöm. Szépirodalmat előfizetőink kívánságára kell hoznunk, mivel nincs Szlovenszón magyar szépirodalmi lapunk, melynek szelleme kielégítő lenne. — **Eröss M. Kassa**: Kedves sorokért köszönet. Szépirodalmi részünk az új esztendőben bővülni fog. — **Lambert S.**, Pozsony: A küldeményért hálás köszönet. Szesz dr. könyve februárban megy. — **Szabó J.**, Szent Mihály: A küldeményért köszönet, címváltozást tudomásul vettük, Szesz könyv megy. — **Mailier A.**, Pozsony: Sajnos, csak néhány régi számot küldhettünk, a többi kifogyott. Köszöntjük előfizetőink sorában. — **Jablánczy M.**, Ipoly-ság: A lapért köszönet, ígért levelet várjuk. Sok üdvözlés és jobb egészséget! — **Varju V.**, Nagyszombat: Szíves sorait köszönjük. A kat. népi sajtó megteremtésén dolgozunk. Sajnos, a rettenetes gazdasági krízis most visszavetette tervünket. Ha Isten segít, ezekben egy esztendő múlva talán megindíthatjuk a **Kat. Munkáslapot**. Addig is felszínen tartjuk a kérdést. (1. a szerkesztő és **Sztanyovszky Gy.** cikkeit). A szépirodalmat bevezettük és ebben az irányban még bővíteni fogjuk lapunkat. A felvetett kérdésről (jezsuiták) hozunk cikket. A címetek köszönjük. K. leveléből néhány szót idézünk: „Az U. É.-nek elejétől kezdve olvasója vagyok és ebből az egy évfolyamból arra a meggyőződésre jutottam, hogy az U. É. az igazság bátor harcosa. S hogy oly függetlenül és határozottsággal tud harcolni, ez igazán erőnek, az ifjú katolicizmus erejének és nagyráhivatottságának a legfényesebb jele.”

Csalóközi Hírlap szerkesztősége, Dunaszerdahely: Szíves támogatásukért fogadják köszönetünket. — **Herczeg F.**, Diakovce: A kért könyv elment. — **Hortoványi Jolán**, Felsőnyok: A küldött címekért hálás köszönet. — **Szakáll Hajnalka**, Rimaszombat:

A kedves sorokért köszönet. Az igazságért harcolunk s mindig bizalommal tölt el, ha harcunk segítő megértésre talál. Sok üdv. **Bodnár Margit**, Eperjes: „Becsés lapjuk terjesztésével fejezem ki rövidesen véleményemet az Új Életről”, — írja k. lapján. Hálásan köszönjük ezt a megértő támogatást. E lap megindító és irányító fiatalemberek, akiknek „szívügye” a lap és ennek eszméi. A jövőben is fáradságot nem kímélve fogunk lapunk nivójának emeléséért fáradozni. Kérjük további támogatását. — **Popovics J.**, Sinovir: A lapot megindítottuk. Üdvözljük előfizetőink sorában. — **Dr. Pammer Odilo**, Győr: A címváltozást tudomásul vettük. — **Bergou I.**, Olmütz: Teljesen osztjuk véleményét a... sajtóról. Sok benne a politika és sovinizmus. Az a bizonyos szótár még csak néhány hét, esetleg hónap múlva lesz kész. A cikkeket várom. Sok üdv. — **Szalay Ferenc**, Brünn: Sok üdvözlés, a lapot köszönjük. — **Istók Lenke**, Rimaszombat: A mutatószámokat árat töröltük. Kérjük, hogy új előfizetőket szerzen. Gömörben nagyon gyengén állunk. **Kossányi Józsefi** Köszönjük a küldeményt és a levelet. Levél ment. **Cs. Lázár László**, Ilia: A küldeményt köszönjük. Többi könyvét is köszönettel vennénk. Ha lehetséges, kérünk még néhány példányt a **Prohászka Körök** könyvtárai részére is. — **Ruiszl Ödön**, Nyitra: Leveled egyik legszébb és legősintébb dokumentuma, hogy mennyire az igazság útján járunk, midőn a katolicizmus hatalmas szociális értékeit domborítjuk ki és tesszük munkánk fókuszába. A régi nevelés ezeket nem domborította ki mindig eléggé és így történhetett meg, hogy emberek, kik magukat katolikusnak mondják, odaállnak szekértolónak oly rendszer mellé, mely a katolicizmus lényegét alkotó igazságosság megcsúfolása. Mi hirdetjük, hogy százszázalékos katolikus nem támogathatja a kapitalizmust. S ez a bátor állásfoglalásunk hozott sok olyan fiatal katolikusot vissza az Egyházba, akiket már a kommunizmus féligazsagai kezdtek ki. A felvetett orvosi kérdéseket új évfolyamunkban megtárgyaljuk. Gyakoribb megjelenésre sajnos, csak 1933-34-től gondolunk. Reméljük, Isten segítségével ez is megvalósul. Pláne, ha még többen fogják szavaidat vallani: „Jó munkát! Hogy is olvastam az Új Életben? Semper avanti! Igen, mindig csak előre, hiszen mögöttetek vagyunk mi, a jobb jövőért küzdeni akaró fiatal magyarok.” Mi is sok szeretettel köszöntünk. — **H. M.**, Kassa: A küldeményt köszönjük, kívánsága szerint járunk el. Címváltozását tudomásul vettük. — **Mayer Ede**, Győr: Kedves soraidat és az új előfizetőket köszönjük. Örülünk, hogy eszméink nálatok is visszhangra találnak. Bizony mi is szeretnénk, „ha az Új Életet minden intelligens

katolikus olvasnán és magáévá tenné azt a lelket és hangot, bátorságot és aktivitást, mely a lapból árad." A gimnázium felső kongreganistáit Veled együtt szeretettel köszöntjük és kérünk, legyenek eszménk bátor hirdetői. — **Jaschkó István, S. J.,** Pultach: Kedves soraidat köszönjük. Nagy, dicső szerzetesrendnek vagy a tagja, annak a rendnek, mely Egyházunk érdekében mindig a legmodernebb fegyverekkel áll harcra. Ezt a harci módot akarjuk mi, laikusok is ugyanazon cél szolgálatába állítani. S örömmel szögezhetjük le, hogy Ti részletekről mindig megértő támogatásra találtunk. Nagy örömrünkre szolgálna, ha néhány cikket kaphatnánk töletek és kiváló tudós tanáraitoktól. Kérlek, legyenek segítségünkre. — Sok üdvözet Neked és a magyar fiuknak. — **B. M. teologus, Nagyszombat:** Megkaptuk. Levél ment. Üdv. — **Kassás J., Nagyszombat:** Lapunkat a megadott címre megindítottuk. Köszönet. További segítségét kérjük. Üdv. — **Liszka József, Gyulafehérvár:** A lapot megindítottuk. Kedves sorait és a jó kívánatokat köszönjük. Mi is kérjük Önre és társaira az új esztendőben a jó Isten áldását. — **Zombory M., Nagyszombat:** Köszönet az új előfizetőért és a kedves sorokért. Az új esztendőben lapunk hasábjain megszólaltattuk az európai katolicizmus vezéregyéniségeit is. Bár közvetlen célunk a kisebbségi magyar katolikus intelligenciát katolikus és szociális felrészése, munkánkkal világperspektívát, átfogó „katolikus” világszemléletet akarunk nyújtani. — **Witsch Alfrédné, Trencsén:** Köszönjük k. sorait. A katolicizmusnak egy-egy kimagasló egyéniségét minden számunkban megszólaltattuk. A címekre lapunkat megküldöttük. **Raschka Lajos és Mura István, Rozsnyó:** Csekklapokat a részletekhez küldöttünk. — **Hlavács József, Rozsnyó:** Márciusig szívesen várunk. Jó munkát és Isten áldását új munkakörére. — **Bús József, Nagyszombat:** Kedves soraidat köszönjük. Igazad van, a mi mozgalmunk nem szalmaláng, mint az ifjúsági és főleg magyar ifjúsági mozgalmaknál, sajnos, gyakori. Itt mindenkit nagy elszánás és komoly hit vezet az igazságért vívott harcra, még akkor is, ha a „mi” oldalunkról jött támadásokat és rosszindulatot kell viszatámasztanunk. — Örülünk, hogy előfizetőink között köszönhetjük. A színház

és mozi rovatot, remélem, sikerül kibővítenünk. A napilap kérdésénél sok akadályt kell leküzdenünk, de hisszük, hogy meglesz. Mikor? Ez még a jövő kérdése. Mindenesetre dolgozunk az érdekében. — Sajnos, az első számunk új kiadására — nincs pénzünk. Sok üdv. — **Eszterházy Lujza, Újlak:** Az új előfizetőként köszönet. A lapot a megadott címekre megindítottuk. — **Nagy Julianna, Szac:** A lapot megindítottuk. — **ifj. Rabár János, Nagykomját:** Az elismerő sorokért hálás köszönet. Igaza van: meggyőződésünket a porondra kell vinnünk, nem szabad kényelmes begubózásban maradnunk. Az ifjú katolicizmus feladata a harc. S ha harci vonalunkba a fiatal papság is beáll, akkor hisszük, hogy a magyar úgáron is sikerül termékeny barázdákat szántanunk. Igen örülnénk, ha munkatársaink között is köszönhetnénk. A küldeményt köszönjük. A címzésbeli hibát korigáltuk. — **Dr. Robinzon Imre, Pozsony:** A kedves lapért és küldeményért köszönet. A lapot a megadott címre jelen számunkkal megindítottuk. Sok üdv. — **Janus Ferenc, Vágkirályfa:** A kedves sorokért és az új előfizetőként köszönet. — **Dr. Gáspár A., Pozsony:** Címváltozást tudomásul vettük. Sok üdvözet. — **Tóth Ignác, Ipolyság:** A hiányzó számot elküldtük. A posta tévedésből visszaküldte. — **Rehanek Ferenc, Diószeg:** A címeket köszönjük. — **Hrotkó Endre, Nagyszombat:** Örömmel vettük soraidat. A felvetett kérdésekkel foglalkozni fogunk. Színház-film rovatunkat a közeljövőben megnyitjuk. Pesti munkatársunk fogja vezetni. A szélső baloldali egyesületek problémáját is felszínen tartjuk. Bizony több propaganda kellene. Ez azonban előfizetőink dolga lenne. A megadott címekre megindítottuk a lapot. Márciusig szívesen várunk. Üdv. — **—y-1 dr., Pozsony:** A küldeményt köszönjük. A mutatványszám elment. — **Ochaba Anna, Nagyöved:** A címeket köszönjük. Üdvözet. — **Marencsin Mária, Chmelov:** A kért könyv elment. — **Nagyszombati teologusok:** Az adományt köszönjük. A gyűjtés megértő, baráti tett volt. — **Hajas Gábor, Nagyszombat:** Az előfizetés a gyűjtéssel ki lett egyenlítve s így a kérés már nem aktuális. Sok üdv. — **Szabó Lajos, Nagyszombat:** Levél ment. —

Macaulay mondotta:

Fájlaljuk a kihágásokat, melyek a forradalmakat kísérik. De mennél tombolóbbak a kihágások, annál bizonyosabban érezzük, hogy forradalomnak kellett következnie. E kihágások féktelensége mindig arányos a nép vadságával és tudatlanságával; a nép vadsága és tudatlansága pedig arányos az elnyomással és lealacsonyítással, melyben élnie kell!

(Szerk. üzenetek folyt.) Dubovecky Nóra, Nyitra: Támogatását köszönjük. A lapok és levél elment. Údv. — Kobár Bertalan, Pícsok: A kedves levél egy részét utólagos engedelmével leköszöljük. Őszintén örülünk, hogy harcos hangunkban felismerte az őszinte, jobbító szándékot. A hibák bátor feltárása nélkül nincs javulás! (Az idegen-szerűségek — igaza van — fölöslegesek.) Skripecky K., Éperjes: Az új előfizetőket köszönjük. További segítségét kérjük. — Petrás Mária, Trencsén: A kedves sorokat és az adott címet köszönjük. Údv. — Bukovics János, Besztercebánya: Előfizetés rendezve 1933 végéig. Ha nem okoz nehézséget, a dupla számokat kérjük vissza, mivel kifogytunk. Údv. — Tóth J. Zoltán,

Pöstyén: Megkaptuk a lapot megindítottuk. Dr. Both J., Pozsony: A kedves sorokért hálás köszönet. Sajnos, a napilap kérdése egyelőre húzódik. A rettenetes gazdasági krízis nem jó idő az indulásra. Különböző levélben is bátorkodunk fölkeresni. — Dr. Pongrácz Kálmán, Debrecen: Az adott címekre mutatványszám ment. — Petrás Mária, Trencsén: A küldeményt köszönjük. Údv. Kovács J., Rozsnyó: A lap az új címekre is megindult. — ifj. Bene András, Zverince: Köszönjük az új előfizetőt. Údv. Viplak Vince, Pozsony: Köszönjük, könyv számunkban jön. Údv. — Blunár Ferenc, Lucziabánya: Köszönjük a kedves sorokat. Sok üdv. — Kovács Gyula, Alsószeles: A könyvek és levél elment. Údv.

Egyesületek Vezetői! Összejöveteleken, gyűléseken tárgyaljátok meg az »ÚJ ÉLET«-ben felvetett problémákat. — Hozzászólásokat, véleményeket küldjétek be a szerkesztőknek.

Kérjük előfizetőinket, hogy előfizetésüket, hátrálékait és adományait a sajtó alapunk javára küldjék be minél előbb. Csekk-lapot decemberi számunkhoz mellékelünk. — Kívánatra újra küldünk.

SPESZ SÁNDOR Dr.

könyve, az

Okkultizmus és csoda

februárban kerül szétküldés alá. Rendelje meg minél előbb! Nem nélkülözheti egy intelligens ember sem. A legaktuálisabb kérdéseket boncolgatja a legtudományosabb és mégis könnyen élvezhető formában. Ára fűzve 20 Kč, kötve 25 Kč.

Könyvujdonságok:

Elekes: Krisztust, kenyeret! 27.— *Kalmár*: Küzdelmek a fehér halál országában I—II. á 39.— *Manzoni*: Jegyesek 24.— *Migray*: A marxismus csődje 24.— *Morice*: Jézus lelke 39.— *Schütz dr.*: Szentek élete I. 3.—, *Sienkiewicz*: Keresztes lovagok f. 18.—, ktv. 27.—, Volodijovszki úr f. 18.—, ktv. 27.—, Quo vadis? 27.—, Vizözön f. 18. ktv. 27.— *Szent István Könyvek legújabb sorozata*: *Dés*: Plátó 18.— *Takács*: Nérótól—Dioklécianig 30.— *Stuhlmann*: Az ifjúkor lélektana 24.— *dr. Pittrof*: A szépirodalom esztétikája, 18.— *Török*: A magyar egyházpolitikai harc története 15.— *Schütz dr.*: A házasság 18.— A pénz előzetes beküldésénél tisztelettel kérünk még 4 Kč portóköltséget is hozzászámítani

„SZENT JÓZSEF” könyv-, papir- és zeneműkereskedés, Bratislava (Pozsony), Lőrincskapu utca 3. sz.

Szerkesztésért és kiadásért Dr. Suhaj Béla felel. Lapfoglaldos: Dr. Suhaj Béla. Nyomta: »Universum«, Košice, Gyula u. 2 Telefon: 21-14

Folium periodicum a Soc. Stud. Cath. linguae Hung. Reipubl. Cechoslovaquiae editum. — Redactor: **Elemér Rády**, Cassoviae (Košice), Cechoslovaquia, Mikes Kelemen-u. 6. — Redactor gerens: Phil. et Theol. **Dr. Adalbertus Suhaj**, Cassoviae.

Argumentum I. num. (Jan. 1933.): **Ex scriptis Episc. O. Prohászka**. — Illm. et Rm. **D. D. Melchior Takács**, **Praelat O. Praem.**: Fides et scientia. — **Ladislaus Pfeiffer**: Dialogus de Deo in via ferrea — Ex litteris ad Redactionem „Új Élet“ scriptis **Exc. i D. Com. G. C. Majláth**, **Episcopi Transsylvanicae**. — **Ladislaus Mécs O. Praem.**: Homo quaerit matrem (Carmen.) **Zsolt Aradi**: Labor catholicus in valle Da-

nubiana. — **Dr. Nicolaus Pfeiffer**: Pro novo anno. — **Colomannus Pongrácz**: Vita taedica. — **Aloysia Eszterházy**: Actio Catholica. — **Julius Kovács**: Imago ruralis. **Josephus Kossányi**: Carmen. — **Ericus Kühnelt-Leddkin**: Sine Deo! — **Guillelmus Havas**: Labor. — **Dr. M. Mercedes Sprenger Sor. Soc.**: Ubi novus corporationum ordo iam nascitur. — **Adalbertus Ujhelyi**: Gandhi et Christus. — **Michael Borsos**: Sociophoto. — **Josephus Czakó**: Novus homo. **Forum: Elemér Rády** - **Eugenius Krammer**: Sudentes scholarum mediarum. — **Ex nostris lectoribus**. — **Vox Romana**. — **Quaestiones iuventutis nec non vitae oeconomicae, socialis et culturalis**. — **Libri et scripta**. **Actio nostra**. — **Actio nostra et prelum**. — **Nuntia Redactionis**. — **Imagines Sovieto-Russicae**.

Könyv a legszebb ajándék

*Ujdonságok
ifjusági iratok
imakönyvek*

nagy választékban

JASCHKO ÉS TÁRSA

Tel. 3462.

könyvkereskedésében, Košice-Kassa, Fő u. 63

Kegyűrtárgyak, imakönyvek, szobrok, templomfelszerelési tárgyak, faliszentképek, elmélkedő könyvek

Ribár A. kegyűrtárgy és kat. könyvek üzletében, **Košice-Kassa, Mészáros u. 12.**

Vanger Mihály fűszer, csemege, gyarmatáru, liszt

és festék kereskedése a legjobb bevásárlási forrás. **Levice-Léva**

Figyelem!

az Új Élet I. évfolyamához bekötési táblákat szállít

BULICZKA EDE könyvkötő

KOŠICE-KASSA, Sándor-u. 14. sz. Tel. 2036.

Együtt az Egyházzal hetenként megjelenő miscszöveg magyarázatokkal. Egy szám ára 1 Kő egy évi előfizetés 52—Kő. Megrendelhető Budapest IX, Lónyai u. 36., II. udv. földsz. 6

Újsághelyeg használata a košicei pósta és távirtda igazgatóság által 85.038—IV.—1931. szám. alatt engedélyezve.